

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ
ТА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МАТЕРІАЛИ

**IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції**

**«Застосування інноваційних технологій та методів навчання
при викладанні
фундаментальних та суспільно-гуманітарних освітніх компонентів
у закладах вищої освіти»**

18 БЕРЕЗНЯ 2026 РОКУ

м. Харків - 2026

УДК 001(062.552)

Редакційна колегія: проф. Кухтенко О.С., проф. Рубан О.А., проф. Половко Н.П., доц. Назарко О.І., Шейкіна Н.В., доц. Лисенко Н.О.

Укладачі: Склярова Т.А., Берестова А.А., Хіріна Г.О., Садовніков О.К.

Застосування інноваційних технологій та методів навчання при викладанні фундаментальних та суспільно-гуманітарних освітніх компонент у закладах вищої освіти: Матеріали IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (18 березня 2026 р., м. Харків). – Харків: НФаУ, 2026. – 150 с.

Збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Застосування інноваційних технологій та методів навчання при викладанні фундаментальних та суспільно-гуманітарних освітніх компонентів у закладах вищої освіти», яка відбулася в м. Харків 18 березня 2026, містить тези доповідей та практичні матеріали учасників.

У центрі уваги — нові підходи до викладання, цифровізація навчального процесу, застосування актуальних інформаційно-комунікаційних технологій, а також розвиток інтерактивних та дистанційних форм навчання. Подані матеріали торкаються широкого кола тем, пов'язаних із оновленням освітнього середовища, підвищенням якості вищої освіти та застосуванням педагогічних методів до потреб сьогодення.

Збірник буде корисним для науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти, а також усіх, хто цікавиться розвитком освітніх технологій та інновацій у навчальному процесі.

УДК 001(062.552)

© НФаУ,

Харків, 2026

ЗМІСТ

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ТА ОБ'ЄКТИВНОГО СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ Антоненко О.В., Коваль А.О., Карпова С.П.	6
ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕЙМІФІКАЦІЇ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ: ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ Байназарова О.	7
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАСВОЄННІ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «ЕКОНОМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ» Бейлін М.	10
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЕТИКЕТУ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ЗВО Берестова А.А., Лисенко Н.О., Дубина Н.М.	13
ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ Богданова Н.	16
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФАРМАКОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ Бризицька О.А.	19
ЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ «ДОВЕРШЕНОЇ МОВИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ГУМАНІЗАЦІЇ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ Власенко Д. Р., Садовніков О. К.	21
ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «БІОЕТИКА» НА БАКАЛАВРСЬКОМУ РІВНІ Газнюк Л.	23
ОСУЧАСНЕНІ ФОРМИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО» З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ Гончаров Г.М.	26
ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ Дем'янчук Т.В., Садовніков О.К.	28
ДИСТАНЦІЙНЕ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ Дудко Н. Науковий керівник: О. Івашенко	30
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ПРАВОВИЙ ТА ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ ВИМІРИ Ємельяненко Г. Д.	33
IMPLEMENTING CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING APPROACH IN TEACHING PROFESSIONAL DISCIPLINES Yeromenko I.	35
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БАЗОВА ЗАГАЛЬНА ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА» У ГЕЙМІФІКАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ Желтобородов О.	36
СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ: ЯК ПОЄДНАТИ СЕРВІСИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ Забіяка П.О., Шейкіна Н.В.	38
ДОПЛЕРІВСЬКА УЛЬТРАЗВУКОВА ДІАГНОСТИКА В КАРДІОЛОГІЇ: ВІД ФІЗИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ДО СУЧАСНОЇ ОЦІНКИ ГЕМОДИНАМІКИ Калашніков ¹ В., Фролова ¹ Н.О., Шейкіна ² Н.В.	44
РОЛЬ STEM ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОПАНУВАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ Карпова С.П., Колісник С.В., Бондаренко Н.Ю.	45
ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE ТА ЇЇ АНАЛОГІВ У ВИКЛАДАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ Карпова С.П., Коваль А.О., Антоненко О.В.	48
ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ПЛАТФОРМ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ Карпова С.П., Криськів О.С., Маслов О.Ю., Ахмедов Е.Ю.	50
АНАЛІЗ ТА ОСУЧАСНЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ Карпова С.П., Билов І.Є., Мороз В.П.	53

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЕРВІСУ NOTEBOOKLM ДЛЯ СТРУКТУРУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ Качура Т.	55
ЕТИЧНІ РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ Коваль А.О., Карпова С.П.	58
МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК СКЛАДОВА ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ Кудрявцева Т., Тининика Л., Нікольченко А.	59
ЗАСТОСУВАННЯ RVL У МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Лисенко Н.О.	62
НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ Литвиненко О.	63
КЛІНІЧНІ ПРОТОКОЛИ – АВТЕНТИЧНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ Литовська О.	65
DISTANCE LEARNING: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES TODAY Iryna Lisetska, Nataliia Kosylo, Nataliia Dubyna, Sofiia Ivanova	67
СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ ЯК НОВЕ РОЗУМІННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ Назарко О.І.	69
ІННОВАЦІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ Нешко С., Зроднікова К., Єгоркіна Д.	72
ВИКОРИСТАННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ Нікітенко В.Д., Садовніков О.К.	74
ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВИ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ Олійник А.А.	77
МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОТРИМАННЯ БАЛАНСУ В УМОВАХ ГЕЙМІФІКАЦІЇ МОВНОЇ ОСВІТИ Олійник А.А.	79
ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ Опрошанська Т.В., Хворост О. П., Скребцова К. С.	81
ВИКОРИСТАННЯ STREAM-МЕТОДОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ КУРСІВ У АНГЛОМОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ Орленко О.М.	82
ВІД ЛЕКЦІЇ ДО КВЕСТУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАСОБАМИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ Папернова Т.	85
МОТИВАЦІЯ ЧЕРЕЗ ГРУ: НОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ Підлужна І.	87
ДИСТАНЦІЙНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ В ЧАСИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ Пільщіков І.С.	89
ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК В ЧАСИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ Пільщіков І. С.	91
ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Романчук Я.	94
ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ Ропало Г.	97
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА ЕТИКИ Садовніков О.К., Пономарьова В. Д.	99

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЛОСОФІЇ Садовніков О.К.....	101
ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ ДЛЯ НАВЧАННЯ У ПРОЄКТУВАННІ ВСТУПНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН Салтан Н., Салтан О.....	104
ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СПІЛЬНОГО ДОСТУПУ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ «СОЦІОЛОГІЯ МЕДИЦИНИ» Семенова Ю.А.	107
INTERDISCIPLINARY COORDINATION IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES: PRACTICAL ASPECT Sklyarova T.....	110
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ: ДОСВІД І ВИКЛИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Скляр Т. А.	112
ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «OLYMPIC CHARTER» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НА КОМУНІКАТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМАХ ZOOM ТА GOOGLE MEET Соїна І.	115
ДИСЦИПЛІНА "ВСТУП У ФАРМАЦІЮ" ЯК БАЗИСНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОГНІТИВНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТІВ Струк О.	117
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ, ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ Темірова О., Грищенко А., Андрущенко І., Потаскалова В., Афанасьєва І., Хайтович М.....	118
ЦИФРОВИЙ СЕРВІС LEARNINGAPPS ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ Тимошук Г. В.	121
ОПТИМІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ШКСФ НФАУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Ткачова О.В.....	122
ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС Фегісова О.Г.	123
TEACHING OF PHILOSOPHY IN UNIVERSITY. TRADITION VS. NEW TENDENCIES Maria Fidrovskа	125
РОЛЬ КРОСВОРДІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН Філіпцова О.В.....	126
МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ТА ДАТЧИКИ СМАРТФОНІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДОМАШНЬОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ПОВНОЦІННЕ НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ Фролова ¹ Н.О., Шейкіна ² Н.В.	128
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАНОГО ПРОЦЕСУ З ДИСЦИПЛІНИ «FITNESS EDUCATION ABROAD» У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ Червона С.П.....	133
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ КОНФУЦІАНСТВА Шерстяних П. С., Садовніков О. К.	138
FILMS AND DISASTER NEWS IN PROFESSIONAL ENGLISH TRAINING: A METHODOLOGICAL GUIDE FOR SES CADETS Shkvara Yevhenii, Shutenko Oleksii.....	140
АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У МЕДИЧНИХ ВИШАХ Шутак Л.....	143
ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ПРОБЛЕМИ, НОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ Шутак Л.	146

ВАЖЛИВІСТЬ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ ТА ОБ'ЄКТИВНОГО СПРИЙНЯТТЯ РЕАЛІЙ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Антоненко О.В., Коваль А.О., Карпова С.П.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

olgaantonenko183@gmail.com

Вступ. Критичне мислення є необхідною умовою якісної освіти та свідомого громадянського становлення студентської молоді, особливо в умовах війни, коли інформаційний простір характеризується високим рівнем маніпуляцій, пропаганди та психологічного тиску.

Мета. Обґрунтувати значення розвитку критичного мислення у студентів як ключової компетентності для ефективного навчання, протидії дезінформації та формування об'єктивного сприйняття подій в умовах війни.

Матеріали та методи дослідження. При дослідженні використовувалися загально наукові методи: аналіз, класифікація, узагальнення.

Результати дослідження. Критичне мислення виступає базовим інструментом забезпечення якості навчання, оскільки орієнтує освітній процес на активну пізнавальну діяльність студентів, аналіз і синтез знань, аргументоване обґрунтування висновків та застосування теоретичних положень у практичних ситуаціях. Розвиток критичного мислення сприяє формуванню ключових і фахових компетентностей, зокрема аналітичної, інформаційної, дослідницької та комунікативної, що є необхідними для професійної самореалізації майбутніх фахівців. Стрімкий розвиток науки та доступність інформації в епоху розвиненого інтернету насичує доступні джерела інформацією, що часто протирічить одна одній. Змінюються підручники під впливом нових знань, переосмислення існуючих даних. Виникає спокуса відмовитись від «старих» класичних підручників і орієнтуватись тільки на нові. Але, можливо, вміння оцінити інформативність джерел, перевірених часом, погляд фундаторів науки на певних етапах формування структури знань, може стати вагомою перевагою студентів, які уміють працювати з інформацією, пропускають її через власне сито аналітичного сприйняття.

Критичне мислення є основою становлення наукового мислення студентів, оскільки передбачає дотримання логіки наукового пізнання, вміння формулювати гіпотези, аналізувати емпіричні дані, оцінювати валідність аргументів і робити обґрунтовані узагальнення. У процесі навчання критичне мислення забезпечує перехід від репродуктивних форм засвоєння знань до

проблемно-дослідницьких, що підвищує рівень самостійності студентів та їхню готовність до наукової діяльності. Здатність до критичного аналізу сприяє формуванню академічної доброчесності, розвитку відповідального ставлення до використання джерел, коректного цитування та недопущення плагіату в освітній і науковій діяльності.

В умовах війни критичне мислення набуває особливого значення як інструмент інформаційної стійкості, оскільки дозволяє студентам критично оцінювати джерела інформації, виявляти маніпулятивні повідомлення та зберігати об'єктивність суджень. Системне впровадження розвитку критичного мислення в освітній процес сприяє вихованню інтелектуально зрілих, соціально відповідальних та науково орієнтованих фахівців, здатних до участі у відбудові та розвитку суспільства після війни.

Висновки. Таким чином, критичне мислення є ключовим чинником забезпечення якості сучасної освіти та розвитку наукового мислення студентів. В умовах війни воно виконує не лише освітню, а й соціальну функцію, сприяючи формуванню об'єктивного світогляду, інформаційної безпеки та громадянської відповідальності молоді. Цілеспрямований розвиток критичного мислення в закладах вищої освіти є необхідною умовою підготовки конкурентоспроможних фахівців і збереження наукового потенціалу держави.

ОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ ГЕЙМІФІКАЦІЇ У СИСТЕМІ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ: ПРОБЛЕМНИЙ АСПЕКТ

Байназарова О.

Комунальний вищий навчальний заклад

«Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна

o.bainazarova@ukr.net

Вступ. Сучасна система післядипломної педагогічної освіти перебуває в умовах активних трансформацій, зумовлених цифровізацією суспільства, зміною освітніх підходів та необхідністю постійного професійного розвитку педагогічних працівників. Курси підвищення кваліфікації вчителів дедалі частіше орієнтуються на активні методи навчання, що сприяють підвищенню мотивації слухачів, розвитку практичних компетентностей та формуванню готовності до впровадження інновацій у власній професійній діяльності.

Одним із перспективних напрямів модернізації освітнього процесу є гейміфікація, яка передбачає використання ігрових механік, елементів та підходів у неігровому контексті навчання. Вона дозволяє підвищити залученість учасників освітнього процесу, активізувати пізнавальну діяльність та створити емоційно сприятливе навчальне середовище. Водночас впровадження

гейміфікації у систему підвищення кваліфікації педагогів супроводжується низкою труднощів і суперечностей, що потребують наукового осмислення.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю визначення проблем гейміфікації освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації вчителів та пошуку ефективних шляхів їх подолання з урахуванням особливостей навчання дорослих.

Мета дослідження полягає у визначенні основних проблем використання гейміфікації в освітньому процесі курсів підвищення кваліфікації вчителів та обґрунтуванні можливостей підвищення ефективності її застосування у професійному розвитку педагогів.

Матеріали та методи. Для досягнення поставленої мети було використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема:

аналіз наукової та методичної літератури з проблем гейміфікації та освіти дорослих;

узагальнення практичного досвіду організації курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників;

спостереження за навчальною діяльністю слухачів під час використання ігрових методів;

опитування педагогів щодо їхнього ставлення до гейміфікації та труднощів її впровадження;

порівняльний аналіз результативності традиційних та гейміфікованих форм навчання.

Матеріалами дослідження стали результати організації навчальних занять для педагогічних працівників різних спеціальностей у системі післядипломної педагогічної освіти.

Отримані результати. Проведений аналіз дозволив визначити, що використання гейміфікації на курсах підвищення кваліфікації має значний освітній потенціал та позитивно впливає на ефективність професійного навчання педагогічних працівників. Зокрема, встановлено, що застосування ігрових елементів сприяє підвищенню внутрішньої мотивації педагогів до навчання, оскільки створює ситуації успіху, емоційної залученості та особистісної значущості навчальної діяльності.

Активізація пізнавальної діяльності відбувається завдяки використанню проблемних завдань, симуляційних ситуацій, рольових моделей та інтерактивних вправ, які вимагають від слухачів аналізу, прийняття рішень, творчого підходу та рефлексії власного досвіду. У процесі гейміфікованого навчання педагоги не лише засвоюють нову інформацію, але й активно застосовують її у змодельованих професійних ситуаціях, що підвищує рівень

усвідомленості навчання.

Важливим результатом є розвиток співпраці та командної взаємодії, оскільки багато ігрових форматів передбачають групову роботу, спільне розв'язання завдань, розподіл ролей та взаємну підтримку учасників. Це сприяє формуванню комунікативних навичок, розвитку довіри, відкритості до обміну досвідом та професійного партнерства між педагогами.

Застосування гейміфікації також позитивно впливає на формування практичних професійних навичок, оскільки дозволяє моделювати реальні педагогічні ситуації та відпрацьовувати алгоритми дій у безпечному навчальному середовищі. Завдяки цьому підвищується готовність учителів до впровадження нових підходів у власній педагогічній практиці.

Окрім того, використання ігрових елементів сприяє створенню позитивного емоційного клімату в навчальній групі, зменшенню психологічного напруження, подоланню страху помилок та формуванню атмосфери підтримки й взаємоповаги. Емоційно комфортне середовище є важливою умовою ефективного навчання дорослих, оскільки підвищує рівень відкритості до нового досвіду та готовність до професійних змін.

Разом із тим дослідження показало наявність низки проблем, що ускладнюють ефективне впровадження гейміфікації в освітній процес курсів підвищення кваліфікації.

Першою проблемою є недостатнє розуміння сутності гейміфікації педагогами та викладачами курсів. Часто гейміфікація ототожнюється лише з використанням окремих ігор або розважальних вправ, що знижує її освітню цінність та системність застосування.

Другою проблемою виступає психологічна неготовність частини дорослих слухачів до участі в ігрових формах навчання. Деякі педагоги сприймають ігрові методи як несумісні з професійним навчанням дорослих або такі, що не відповідають їхньому статусу.

Третьою проблемою є недостатній рівень методичної підготовки викладачів щодо розроблення гейміфікованих освітніх програм. Створення ефективної гейміфікації потребує педагогічного проектування, продуманих сценаріїв, системи мотивації та оцінювання, що вимагає додаткових професійних компетентностей.

Четверта проблема пов'язана з часовими та ресурсними обмеженнями. Розроблення якісних гейміфікованих занять потребує більше часу, цифрових інструментів та організаційної підтримки порівняно з традиційними формами навчання.

Водночас дослідження показало, що ефективність гейміфікації значно підвищується за умови дотримання принципів андрагогіки, зокрема практичної

спрямованості, професійної значущості змісту, добровільності участі, рефлексивності та партнерської взаємодії.

Висновки. Гейміфікація освітнього процесу на курсах підвищення кваліфікації вчителів є перспективним напрямом модернізації післядипломної педагогічної освіти, що сприяє підвищенню мотивації педагогів, активізації навчальної діяльності та розвитку професійних компетентностей.

Разом із тим її впровадження супроводжується низкою проблем, серед яких ключовими є недостатнє розуміння сутності гейміфікації, психологічна неготовність частини слухачів, обмежена методична підготовка викладачів, ресурсні труднощі та складність оцінювання результатів навчання.

Подолання зазначених проблем можливе за умов системного підходу до впровадження гейміфікації, підвищення методичної компетентності викладачів, адаптації ігрових механік до особливостей навчання дорослих та забезпечення практичної спрямованості освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробленні моделей гейміфікованих курсів підвищення кваліфікації педагогів, створенні критеріїв оцінювання їх результативності та вивченні впливу гейміфікації на професійний розвиток учителів у довгостроковій перспективі.

ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ У ЗАСВОЄННІ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «ЕКОНОМІЧНА ГРАМОТНІСТЬ»

Бейлін М.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

mysh07bmv@gmail.com

Вступ. Сучасні соціально-економічні умови розвитку суспільства зумовлюють зростання ролі економічної грамотності як важливої складової загальної та професійної компетентності людини. Уміння ефективно управляти фінансовими ресурсами, планувати витрати, приймати обґрунтовані економічні рішення та оцінювати фінансові ризики є необхідними навичками для успішної адаптації особистості у сучасному економічному середовищі. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває впровадження освітнього компоненту «Економічна грамотність» у систему підготовки здобувачів вищої освіти. Викладання дисциплін цього компоненту спрямоване не лише на засвоєння теоретичних знань з економічних питань, а й на формування практичних навичок, необхідних для прийняття ефективних економічних рішень у повсякденному житті та професійній діяльності.

Одним із ефективних засобів підвищення якості освітнього процесу є використання інтерактивних технологій навчання. Інтерактивні методи передбачають активну взаємодію між викладачем і студентами, сприяють формуванню комунікативних навичок, розвитку критичного мислення та підвищенню мотивації до навчання.

Метою дослідження є обґрунтування ефективності використання інтерактивних технологій навчання у процесі засвоєння освітнього компоненту «Економічна грамотність» та визначення їх ролі у формуванні економічної компетентності здобувачів вищої освіти. Для досягнення поставленої мети поставлено такі завдання: проаналізувати педагогічні можливості інтерактивних технологій навчання у процесі викладання економічних дисциплін; визначити особливості організації навчального процесу під час викладання освітнього компоненту «Економічна грамотність»; охарактеризувати основні інтерактивні методи навчання, що застосовуються у процесі вивчення дисципліни; визначити результати навчання та їх вплив на формування економічної компетентності студентів.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових та педагогічних методів, зокрема: аналіз і узагальнення науково-методичних підходів до організації навчального процесу; порівняльний аналіз сучасних педагогічних технологій навчання; метод педагогічного спостереження за навчальною діяльністю студентів; метод моделювання навчальних ситуацій та інтерактивних освітніх середовищ; узагальнення педагогічного досвіду викладання освітнього компоненту.

Застосування зазначених методів дозволило визначити ефективність інтерактивних підходів до навчання у процесі формування економічної компетентності студентів.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні методичних підходів до використання інтерактивних технологій навчання у процесі викладання освітнього компоненту «Економічна грамотність» та обґрунтуванні їх ролі у формуванні економічної компетентності студентів. Запропоновано комплекс інтерактивних методів навчання, що поєднують традиційні педагогічні підходи з сучасними цифровими технологіями та сприяють активізації навчальної діяльності здобувачів освіти. Інтерактивні технології навчання передбачають активну взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу. Використання таких технологій дозволяє створити сприятливе освітнє середовище, у якому студенти виступають активними учасниками навчального процесу.

Отримані результати. У процесі викладання освітнього компоненту «Економічна грамотність» доцільно застосовувати різні інтерактивні методи навчання. Одним із ефективних методів є кейс-метод, який передбачає аналіз

реальних або змодельованих економічних ситуацій. Студенти досліджують конкретні економічні проблеми, пропонують варіанти їх вирішення та обґрунтовують власні рішення. Важливе значення мають рольові ігри та економічні симуляції, які дозволяють моделювати реальні економічні процеси. У ході таких занять студенти можуть виконувати ролі економічних консультантів, банківських працівників або інвесторів, що сприяє формуванню практичних навичок прийняття економічних рішень. Не менш важливою є проектна діяльність, під час якої студенти досліджують актуальні економічні проблеми, розробляють рекомендації щодо підвищення рівня економічної грамотності населення та презентують результати власних досліджень.

Ефективність інтерактивного навчання значно підвищується завдяки використанню сучасних цифрових освітніх технологій. Онлайн-платформи, інтерактивні презентації, електронні освітні ресурси та економічні симулятори дозволяють створити динамічне освітнє середовище. Використання цифрових технологій сприяє підвищенню мотивації студентів до навчання, забезпечує можливість візуалізації складних економічних процесів та розширює можливості самостійної роботи студентів.

У результаті вивчення освітнього компоненту «Економічна грамотність» студенти повинні продемонструвати такі результати навчання: знання основних принципів функціонування фінансової системи; розуміння механізмів формування доходів та витрат особистого бюджету; здатність планувати власні фінансові ресурси; уміння аналізувати фінансові ризики та приймати обґрунтовані економічні рішення; здатність застосовувати економічні знання у повсякденному житті та професійній діяльності.

Висновки. Таким чином, використання інтерактивних технологій навчання у процесі викладання освітнього компоненту «Економічна грамотність» сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та формуванню економічної компетентності студентів. Поєднання інтерактивних методів навчання з сучасними цифровими освітніми технологіями дозволяє створити ефективне освітнє середовище, яке забезпечує активну участь студентів у навчальному процесі, розвиток їхнього критичного мислення та формування практичних навичок управління економічними ресурсами.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЕТИКЕТУ ДЛЯ ІНОЗЕМНИХ ЗДОБУВАЧІВ ЗВО

Берестова А.А., Лисенко Н.О., Дубина Н.М.

Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна

balla19682802@gmail.com, natalilisenko1977@gmail.com

Івано-Франківського національного медичного університету,

м. Івано-Франківськ, Україна

nata.dubina.74@gmail.com

Вступ. Сучасні соціокультурні трансформації зумовлюють необхідність повного перегляду традиційних світоглядних парадигм та ціннісних орієнтирів суспільства. Глобальні суспільно-державні зрушення диктують пошук нових векторів самоідентифікації молоді в контексті взаємодії класичної та модерної культур, що покладає особливу місію на педагогічну спільноту.

З огляду на те, що «одним із найважливіших інструментів захисту національних інтересів в інформаційній сфері є політика формування проукраїнського національно-культурного простору»[2], це питання набуває пріоритетного значення для вітчизняної освітньої та наукової галузей.

Окрему увагу варто приділити феномену спілкування, яке пройшло тривалий шлях від базової форми життєдіяльності до об'єкта глибокого наукового аналізу. Зокрема, у професійній підготовці медиків та фармацевтів критично важливим є формування мовленнєвої культури та етичних засад. Окрім того, процеси глобалізації та взаємозалежність держав сприяють утвердженню універсальних моральних категорій, як-от честь, обов'язок та гуманізм[1].

В освітній процес Національного фармацевтичного університету інтегровано навчальну дисципліну «Українознавство та національний етикет», що має комплексний характер. Цей курс поєднує в собі лінгвістичний, історичний та культурологічний аспекти, забезпечуючи іноземним студентам глибоке розуміння особливостей української ментальності та сучасних суспільних процесів. Ключовий вектор викладання спрямований на розвиток національної самосвідомості через осмислення історичної спадщини, мовних традицій та звичаїв українського етносу.

Програма охоплює вивчення етичних стандартів, джерелознавчої бази, державної та народної символіки. Навчальна методологія ґрунтується на засадах системності, гармонійно поєднуючи аудиторні практичні заняття із самостійною пізнавальною діяльністю. Пріоритетними є діяльнісно-комунікативна стратегія та впровадження інноваційних педагогічних технологій, що дозволяють акцентувати увагу на країнознавчих нюансах: від правил повсякденного етикету до аналізу сучасних реалій.

Окреме місце посідає вивчення національного етикету, що сприяє ефективній соціокультурній адаптації іноземних громадян, засвоєнню ними мовленнєвих норм та правил поведінки в академічному та майбутньому професійному середовищі. Це створює підґрунтя для продуктивної міжкультурної взаємодії та опанування ділового протоколу, необхідного для фахового становлення..

Ефективному опануванню курсу «Українознавство та національний етикет» сприяє пререквізитна підготовка в межах таких освітніх дисциплін «Українська мова як іноземна», «Українська мова за професійним спрямуванням», «Історія світової та української культури», «Філософія, етика та естетика». Завдяки такому міжпредметному зв'язку студенти усвідомлюють фундаментальну роль українознавчих студій у професійному дискурсі та набувають навичок роботи з першоджерелами.

Предметом вивчення освітнього компонента є раціональна інтерпретація моралі, аналіз її генезису, фундаментальних властивостей та ролі у процесі антропосоціогенезу. Пріоритетною метою вивчення дисципліни є розвиток у системі підготовки іноземних студентів таких ключових компетентностей:

1. Соціокультурна самоідентифікація: здатність до особистісної реалізації через занурення в культурний простір України, зокрема через осягнення концепту родинних цінностей як духовного фундаменту існування нації [4].
2. Гносеологічно-країнознавча компетенція: Формування особистості через самопізнання, саморозвиток, самореалізацію в контексті українознавчої парадигми, що включає глибоке розуміння національних традицій, етикету та сучасного стану суспільства.
3. Лінгвокультурологічна підготовка: вдосконалення навичок володіння українською мовою та вивчення етнографічних особливостей як базової умови дотримання принципу природовідповідності у спілкуванні.
4. Трансгенераційна наступність: сприяння збереженню та передачі культурної спадщини, що забезпечує духовний зв'язок між різними поколіннями в межах країнознавчого дискурсу.
5. Міжкультурна толерантність та комунікативна гнучкість: формування здатності до інтерпретації етнічних норм і цінностей. Оволодіння мовленнєвим етикетом та знаннями про історико-культурний контекст є запорукою конструктивного діалогу, що дозволяє уникати конфліктних ситуацій та виявляти повагу до позиції опонента [3].
6. Етико-аксіологічне мислення: розвиток здатності до моральної рефлексії та прийняття зважених, етично обґрунтованих рішень у професійній діяльності та складних життєвих обставинах.
7. Професійна саморефлексія: виховання прагнення до постійного

самовдосконалення, що дозволить майбутнім фармацевтам та медичним представникам дотримуватися деонтологічних принципів і підтримувати високий рівень фахової майстерності.

Методична робота курсу базується на принципах системно-діяльнісного підходу, де теоретична підготовка тісно інтегрована з комунікативним практичним моделюванням заняття. За сучасних реалій навчальний процес реалізується активним використанням дистанційної платформи Moodle. Це дозволяє структурувати освітній контент, забезпечуючи здобувачам цілодобовий доступ до інтерактивних занять, джерельної бази та мультимедійних ресурсів..

Завдяки інструментарію *Moodle* ефективно впроваджується:

технологія «перевернутого класу»: здобувачі самостійно опрацьовують теоретичний матеріал та виконують тестові завдання на платформі, що дозволяє вивільнити аудиторний час для дискусій, аналізу ментальних рис українського суспільства;

лінгвокраїнознавчий коментар, інтегрований у кожне практичне заняття. Такий підхід сприяє не лише вивченню мови, а й допомагає зрозуміти глибинні конотації українських традицій, забезпечуючи формування міжнаціональної толерантності та високого рівня адаптивності майбутніх фахівців медичної і фармацевтичної галузей в україноцентричному середовищі;

рольові ігри слугують відпрацюванню навичок національного етикету та проєктною діяльністю, результати якої презентуються та обговорюються у навчальному середовищі.

Методологічне підґрунтя викладання базується на фундаментальних засадах наукового українознавства з широким залученням інноваційних освітніх технологій. Використання новітніх прийомів та методів роботи відповідає стратегічним цілям Концепції розвитку вищої освіти, забезпечуючи динамічність та результативність навчання в контексті сучасних академічних стандартів.

Загалом, формування мовленнєвої та етичної компетентності є фундаментом підготовки майбутніх фахівців фармацевтичної та медичної галузей. Викладання освітнього компонента «Українознавство та національний етикет» має відбуватися на науковій українознавчій методологічній основі із застосуванням інноваційних освітніх технологій та нових прийомів і методів роботи, які передбачаються у розрізі реалізації Концепції вищої школи. Компетентнісний потенціал українознавства як окремої галузі знань, так і напрямного вектора сучасного освітнього дискурсу в умовах сучасних викликів і загроз сприятиме визначенню національної ідентичності українців, виробленню у здобувачів національно-державницького світогляду та виховання національного етикету.

Оволодіння нормами національного етикету та розуміння соціокультурного

контексту мінімізує ризики конфліктів у міжкультурній комунікації та підвищує професійну відповідальність фармацевтичних та медичних представників.

Список літератури:

1. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості – К., 1989. 298 с.
2. Матвієнків С.М., Шмаленко Ю.І., Кольцов В.М. Національний інформаційний простір України: проблеми та перспективи розвитку. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9effa974-9a73-4b97-a671-5706d8c93bdb/content>
3. Чистіліна Т. О. Етика та естетика : навч. пос. К. : «Центр учбової літератури», 2021. 304 с.
4. Сміт Е. Д. Національна ідентичність / Е.Д. Сміт. – К. : Основи, 1994. 224 с.

ПЕРЕВАГИ ТА РИЗИКИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНИ

Богданова Н.

Бахмутський навчально-науковий професійно-педагогічний інститут

Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

м. Слов'янськ Донецької обл. Україна

bogdanovang@ukr.net

Стрімка цифровізація суспільства, пандемія COVID-19 та запровадження воєнного стану в Україні зумовили суттєву трансформацію освітнього процесу у закладах вищої освіти (ЗВО). Онлайн-навчання з вимушеного тимчасового заходу перетворилося на повноцінний формат організації освітнього процесу, що інтегрується у систему змішаного та дистанційного навчання.

В умовах нестабільності безпекової ситуації та міграційних процесів онлайн-формат забезпечив безперервність освітнього процесу, доступ до навчання для внутрішньо переміщених осіб і студентів, які перебувають за кордоном. Водночас масове впровадження дистанційних технологій виявило низку системних проблем: нерівний доступ до технічних ресурсів, недостатній рівень цифрової компетентності учасників освітнього процесу, труднощі забезпечення академічної доброчесності та контролю якості знань.

У цьому контексті актуальним є комплексний аналіз переваг та ризиків онлайн-навчання у ЗВО України з метою визначення напрямів його подальшого вдосконалення.

Метою дослідження є визначення основних переваг та ризиків онлайн-навчання

у закладах вищої освіти України, а також окреслення перспектив його ефективного впровадження в умовах сучасних соціально-економічних і безпекових викликів.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи пізнання. У процесі роботи було використано:

аналіз і синтез — для узагальнення наукових підходів до проблеми дистанційної освіти;

порівняльний аналіз — для зіставлення традиційної та онлайн-форм навчання;

узагальнення практичного досвіду функціонування ЗВО України в умовах повного або часткового дистанційного навчання;

анкетування (умовна модель) студентів і викладачів щодо їхнього ставлення до онлайн-формату навчання;

системний підхід — для комплексного розгляду переваг і ризиків онлайн-освіти як взаємопов'язаних елементів єдиної освітньої системи.

Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, глобальні виклики останніх років та необхідність забезпечення безперервності освітнього процесу зумовили активне впровадження онлайн-навчання у закладах вищої освіти України. Дистанційний формат став не лише вимушеним рішенням у кризових умовах, а й важливим елементом модернізації національної системи вищої освіти. У зв'язку з цим актуальним є аналіз переваг і ризиків онлайн-навчання, а також визначення його ролі у формуванні конкурентоспроможного освітнього середовища.

Онлайн-навчання передбачає організацію освітнього процесу з використанням цифрових платформ, електронних ресурсів, відеоконференцій, інтерактивних сервісів та систем управління навчанням. Такий формат забезпечує доступність освіти, дозволяє студентам навчатися незалежно від місця перебування та поєднувати навчання з професійною діяльністю. Особливої актуальності це набуло в умовах воєнного стану, коли значна частина студентів і викладачів була змушена змінити місце проживання.

Серед основних переваг онлайн-навчання варто виокремити гнучкість організації освітнього процесу. Студенти отримують можливість самостійно планувати навчальний час, повертатися до записів лекцій, використовувати додаткові цифрові ресурси. Це сприяє розвитку навичок самоосвіти, самодисципліни та відповідальності за результати навчання. Крім того, онлайн-формат розширює доступ до міжнародних освітніх платформ, електронних бібліотек, відкритих курсів, що підвищує якість підготовки здобувачів освіти.

Важливою перевагою є також розвиток цифрових компетентностей. Використання сучасних технологій стимулює викладачів до оновлення методичних підходів, впровадження інтерактивних форм роботи, створення

мультимедійного контенту. Студенти, у свою чергу, опановують інструменти онлайн-комунікації, спільної роботи та обробки інформації, що відповідає вимогам сучасного ринку праці.

Разом із тим онлайн-навчання супроводжується низкою ризиків. Однією з найсерйозніших проблем є цифрова нерівність. Не всі здобувачі освіти мають стабільний доступ до високошвидкісного інтернету, сучасного обладнання чи належних умов для навчання вдома. Це може призводити до зниження якості засвоєння матеріалу та нерівних можливостей для різних категорій студентів.

Іншим суттєвим ризиком є зменшення рівня соціальної взаємодії. Безпосереднє спілкування між викладачем і студентами, а також між самими студентами відіграє важливу роль у формуванні професійних і комунікативних компетентностей. В онлайн-середовищі складніше забезпечити живу дискусію, командну роботу та неформальну академічну комунікацію.

Окрему увагу слід приділити проблемі академічної доброчесності. Контроль знань у дистанційному форматі ускладнюється, що підвищує ризик використання сторонньої допомоги під час виконання завдань чи складання іспитів. Це вимагає впровадження нових форм оцінювання, орієнтованих на перевірку аналітичного мислення, творчих і практичних навичок.

Не менш важливим є питання психоемоційного стану учасників освітнього процесу. Тривала робота за комп'ютером, інформаційне перевантаження та відсутність живого спілкування можуть спричиняти втому, зниження мотивації та емоційне вигорання. Особливо це стосується студентів молодших курсів, які потребують більшої соціальної адаптації до умов навчання у ЗВО.

Крім того, для окремих спеціальностей, що передбачають лабораторні дослідження, клінічну практику або виробниче стажування, онлайн-формат не може повністю замінити очне навчання. У таких випадках доцільним є впровадження змішаних моделей, що поєднують дистанційні технології з традиційними формами організації занять.

Підсумовуючи, необхідно зазначити, що онлайн-навчання у закладах вищої освіти України стало невід'ємною складовою сучасної освітньої системи та важливим інструментом забезпечення її стійкості у кризових умовах. Онлайн-навчання у закладах вищої освіти України має як значні переваги, так і суттєві ризики. Його ефективність залежить від рівня цифрової інфраструктури, професійної підготовки викладачів, мотивації студентів та вдосконалення нормативно-правового забезпечення.

Матеріалами дослідження основних переваг та ризиків онлайн-навчання у закладах вищої освіти України слугували результати наукових публікацій українських і зарубіжних дослідників, нормативно-правові документи у сфері

освіти, а також узагальнений досвід практичної організації онлайн-навчання у вітчизняних закладах вищої освіти.

Перспективним напрямом розвитку є впровадження змішаного навчання, модернізація методик викладання, посилення контролю якості освітніх послуг, удосконалення нормативно-правового забезпечення дистанційної освіти та створення рівних умов доступу до цифрових ресурсів. Комплексний підхід до вирішення окреслених проблем сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української вищої освіти в умовах глобальної цифрової трансформації.

Таким чином, онлайн-навчання в Україні має значний потенціал розвитку за умови комплексного підходу до мінімізації ризиків та системного вдосконалення освітньої політики у сфері вищої освіти.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ ФАРМАКОЛОГІЇ В МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ

Бризицька О.А.

ПВНЗ Харківський Міжнародний Медичний Університет, Харків, Україна

oksanabrizi69@gmail.com

Вступ. Сучасний етап розвитку науки характеризується активною інтеграцією та взаємопроникненням різних галузей знань. Міждисциплінарність стала невід'ємною ознакою як наукових досліджень, так і освітнього процесу. У медичній освіті вона набуває особливої актуальності, оскільки професійна діяльність лікаря потребує комплексного застосування знань із фундаментальних та клінічних дисциплін.

Прогресивні європейські освітні системи активно впроваджують міждисциплінарні програми, що забезпечують підготовку конкурентоспроможних фахівців.

Мета дослідження. Визначити особливості застосування міждисциплінарного підходу у процесі викладання фармакології в медичних університетах. Окреслити основні методи реалізації міждисциплінарної інтеграції в освітньому процесі.

Матеріали і методи. У роботі використано власний досвід викладання освітнього компонента, а також методи теоретичного аналізу, узагальнення та систематизації науково-педагогічних джерел з проблеми міждисциплінарності.

Отримані результати. Міждисциплінарний підхід передбачає використання знань із кількох дисциплін для розв'язання комплексних проблем [1]. Він визначається як новий науково-педагогічний підхід, що базується на поєднанні різних методів і засобів навчання з метою досягнення вищого рівня засвоєння

знань [2, 3].

Фармакологія як навчальна дисципліна має значний інтеграційний потенціал. Вона поєднує положення фізіології, патології, морфології, біохімії.

Застосування міждисциплінарного підходу дозволяє: пояснювати функціональне значення біомолекул у контексті фізіологічних процесів; аналізувати молекулярні механізми розвитку патологічних станів; розглядати механізми дії лікарських засобів на біохімічному рівні; формувати клінічне мислення на ранніх етапах навчання.

Реалізація міждисциплінарного підходу можлива через використання різних форм і методів навчання [4]: інтегровані лекції; клініко-орієнтовані ситуаційні задачі; тести інтегрованого змісту; міжкафедральні практичні заняття; залучення студентів до науково-дослідної діяльності.

Важливою складовою є створення інтегрованих курсів, спрямованих на формування професійних компетентностей [5]. Такий підхід сприяє розвитку аналітичних здібностей, самостійності, креативності та здатності застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності.

У ПВНЗ ХММУ на 3 курсі викладається вибірковий інтегрований курс «Морфо-фізіологічні основи патологічних процесів та фармакологічна корекція» в якому об'єднані наступні дисципліни: патологічна фізіологія, морфологія та фармакологія. Метою запровадження викладання освітнього компонента є формування у здобувачів освіти здатності інтегрувати теоретичні знання та практичні навички, отримані під час попереднього навчання і поглиблені в процесі опанування вибіркової дисципліни. Це дозволяє краще зрозуміти основні закономірності розвитку патологічних процесів з морфо-фізіологічної точки зору та обґрунтовувати раціональний вибір лікарських засобів для їх лікування і корекції.

Освітній компонент «Морфо-фізіологічні основи патологічних процесів та фармакологічна корекція» формує уявлення про структурні й функціональні механізми розвитку патологічних процесів в організмі людини та сприяє науковому обґрунтуванню застосування фармакологічних засобів, необхідних для лікування і профілактики різних захворювань. Вивчення зазначеної вибіркової компоненти забезпечує поглиблене засвоєння фундаментальних медичних знань, розуміння особливостей клінічних проявів і перебігу хвороб, а також визначення шляхів їх фармакологічної корекції з подальшим використанням здобутих знань у практичній діяльності лікаря.

Отже, комплексне вивчення структурних і функціональних аспектів сприяє систематизації знань майбутніх лікарів і формує розуміння механізмів дії лікарських препаратів на клітинному та органному рівнях. Це, своєю чергою,

підвищує рівень професійної підготовки студентів та їх готовність до клінічної практики.

Висновки. Міждисциплінарний підхід у викладанні фармакології є важливою умовою модернізації медичної освіти. Його впровадження сприяє формуванню цілісного професійного мислення майбутніх лікарів, підвищує мотивацію студентів до навчання та забезпечує інтеграцію фундаментальних знань із клінічною практикою. Застосування міждисциплінарних методів навчання підвищує якість підготовки фахівців і відповідає сучасним вимогам європейського освітнього простору.

Список використаних джерел:

1. Сура Н.А. Теоретичні аспекти міждисциплінарного підходу в освіті. 2014.
2. Колот А.М. Міждисциплінарність як новий науково-педагогічний підхід. 2014.
3. Гуменна І.Р. Міждисциплінарний підхід у системі вищої освіти. 2021.
4. Матвієнко В.М. Методичні засади інтеграції дисциплін у вищій школі. 2004.
5. Козлуп М.С. Формування професійних компетентностей у процесі інтегрованого навчання. 2014.

ЕТИКО-ФІЛОСОФСЬКІ ЗАСАДИ «ДОВЕРШЕНОЇ МОВИ» ЯК ІНСТРУМЕНТ ГУМАНІЗАЦІЇ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Власенко Д. Р., Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

astris.peregrinus@gmail.com

Вступ. Актуальність даної роботи зумовлена глибокою кризою сучасної цифрової комунікації, що характеризується дефіцитом емпатії, низькою культурою ведення дискусій та активним поширенням мови ворожнечі. В епоху девальвації слова звернення до філософської спадщини Палійського Канону (VI ст. до н.е.) дозволяє знайти сталі етичні орієнтири для формування нової культури спілкування.

Однією з найбільших проблем сучасного віртуального простору є його внутрішня ворожість, відсутність співчуття, беззмістовність тем, а також безпрецедентна кількість маніпуляцій та брехні, що призводять до суспільного розколу. У цьому контексті система Довершеної мови (*sammā vācā*) постає як необхідний інструмент подолання означених кризових явищ. Вона розглядається як фундаментальна ланка Благородного Вісімкового Шляху, спрямована на подолання невігластва, жадоби та ненависті через свідомий контроль намірів (*cetanā*). Культивування мовлення, позбавленого неблагих інтенцій, веде до

конструктивних наслідків як для суб'єкта, так і для об'єктів комунікації, забезпечуючи фундамент для етичного прогресу особистості.

Мета дослідження. Проаналізувати етико-філософський потенціал системи Довершеної мови (*sammā vācā*) як інструменту подолання деструктивних тенденцій у сучасному цифровому середовищі. Робота спрямована на виявлення способів практичного застосування Вчення та Дисципліни Будди для гуманізації інтернет-дискусій та зміцнення ментальної витривалості суб'єктів комунікації.

Методи й матеріали. Об'єктом дослідження став корпус текстів Палійського Канону (ПК), присвячених Благородному Вісімковому Шляху та доктрині Довершеної мови. Методологічну базу роботи склав компаративний та герменевтичний аналіз сутт ПК, зокрема: Ніббедхіка Сутти (АН 6.63), Магга-Вібханга Сутти (СН 45.8), Амбалаттікарахуловада Сутти (МН 61) та Вача Сутти (АН 5.198). Для опрацювання автентичних матеріалів і термінологічного аналізу було використано ресурси спеціалізованих наукових баз: suttacentral.net (переклади бг'ікху Суджато) та accesstoinsight.org (переклади бг'ікху Таніссаро)

Отримані результати. У ході дослідження встановлено, що фундаментальним чинником, який визначає етичну та психологічну якість будь-якої дії в системі Палійського Канону, є намір (палі: *cetanā*). Як зазначено в Ніббедхіка Сутті (АН 6.63), Будда Ґотама прямо ототожнює намір із вчинком (каммою), оскільки саме через інтенцію людина здійснює активність тілом, мовою або розумом. Це положення має критичне значення для сучасної філософії освіти, оскільки переорієнтовує увагу з формального результату комунікації на її внутрішню етичну першопричину. Довершена мова (*sammā vācā*) визначається як свідоме утримання від чотирьох деструктивних проявів: брехні, слів, що сіють розбрат, грубощів та пустослів'я. На відміну від Довершеної дії, цей аспект Благородного Вісімкового Шляху зосереджений на контролі вербального способу творення камми, що вимагає від суб'єкта постійних інтелектуальних зусиль та концентрації.

Особливої ваги у вихованні моральної відповідальності набуває настанова з Амбалаттікарахуловада Сутти, де підкреслюється, що для особи, яка не відчуває сорому за неправду, не існує зла, якого б вона не могла вчинити. Категорична відмова від брехні, навіть заради розваги, постає як базовий принцип інтелектуальної чесності. Попри те, що ці настанови були сформульовані понад 2600 років тому, їхня актуальність для аналізу людської поведінки залишається незмінною, адже причини деструктивної комунікації й досі зумовлені фундаментальними затьмареннями розуму: невіглаством, ненавистю та жадобою.

В умовах сучасної медіакультури спостерігається небезпечна тенденція до

девальвації слова, коли швидкість передачі інформації пріоритезується над її правдивістю та етичністю. Систематичне порушення законів Довершеної мови в інтернеті призводить до радикалізації користувачів та деградації ментальних якостей. Специфіка цифрового середовища, особливість якого слід вважати прискореність взаємодії та її відірваність від безпосереднього чуттєвого досвіду, створює ілюзію безкарності за вербальну агресію. Контраст між імпульсивністю онлайн-дискусій та вимогами Вісімкового Шляху виявляється у способі реагування: цифрові платформи заохочують миттєвий емоційний відгук, тоді як практика уважності (sati) орієнтує на стриманість і ненасильство.

Для сучасного суб'єкта освіти перехід до стратегії «внутрішніх гальм» може бути болісним через страх втрачених можливостей (FOMO). Проте філософське осмислення мінливості цифрових потоків як хвиль, що невинно змінюють одна одну, дозволяє звільнитися від надмірної залежності від інфошуму. Благородний учень, за концепцією Палійського Канону, фокусується на культивуванні власних намірів, що надає йому виняткової самостійності та ментальної витривалості. Довершена мова, що базується на п'яти особливостях (Вача Сутта): доречності, правдивості, лагідності, корисності та доброзичливості, може стати фундаментом для розвитку глибинної концентрації та психологічного благополуччя. Застосування цих принципів у реальному та віртуальному просторах не лише очищує розум практика, а й сприяє загальному суспільному благу, знижуючи рівень емоційної напруги та повертаючи дискусіям гідність і взаємоповагу.

Висновки. Довершена мова є фундаментальним етико-філософським інструментом для очищення розуму від деструктивних чинників. Її застосування дозволяє змінити вектор цифрової взаємодії від порожніх провокацій до вдумливості та співчуття. Впровадження цієї системи сприяє зниженню емоційної напруженості інтернет-простору, повертаючи комунікації гідність та взаємну повагу. Щастя та етичний прогрес є досяжними для тих, хто схиляє серце до зусилля та роздумів у межах цього Шляху.

ВИКЛАДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ «БІОЕТИКА» НА БАКАЛАВРСЬКОМУ РІВНІ

Газнюк Л.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

lidiagazn@gmail.com

Вступ. Сучасний розвиток біології, медицини та біотехнологій супроводжується виникненням нових морально-етичних проблем, пов'язаних із втручанням людини у природні процеси життя. Саме тому важливим напрямом підготовки

майбутніх фахівців у закладах вищої освіти є формування етичного світогляду та відповідального ставлення до результатів наукової і професійної діяльності. У цьому контексті особливого значення набуває викладання освітнього компоненту «Біоетика» на бакалаврському освітньому рівні.

Мета. Окреслити завдання курсу через ознайомлення студентів із фундаментальними принципами біоетики, зокрема принципами автономії особистості, благодіяння, ненашкодження та справедливості. Засвоєння цих принципів сприяє усвідомленню студентами важливості дотримання етичних норм у професійній діяльності та наукових дослідженнях.

Матеріали і методи. В контексті включення здобутків біоетики в закони економічного буття людина ризикує перетворитися на один із видів товару, оскільки тут губиться її унікальність, нівелюється цінність її особистості. Протистояти таким негативним тенденціям і покликана християнська біоетика, яка постулює абсолютну гідність особистості від її зачаття до смерті, розширено тлумачить право на життя та пропонує чітке уявлення про межі дозволеного втручання медицини у тілесну складову суб'єктивності. Відтак, людина в її цілісності, з її гідністю є предметом біоетики, як у її науковому, так і християнському контекстах. Джерела біоетики можна бачити в самій природі людини, у самій структурі людської особи, а також у богословській антропології, яка ці реалії аналізує.

Християнська біоетика як частина соціального вчення церкви та його творчий богословський розвиток спирається на авторитет вищого начала. Але все ж головним для біоетики є те, що у самої людини є інтенції, які перевищують природний горизонт. Традиційна християнська антропологія появу цих інтенцій відносить до впливу людської природи, загальної сутності всіх. Сьогоднішнє богословське вчення радикально міняє цю перспективу. Спрямованість людини до вищого і навіть трансцендентного пояснюється діяльністю особистості. Саме персоналізм дозволив відкрити багатство християнської антропології і зробив можливим бурхливий розвиток біоетики. Слід зазначити, що у центрі християнської біоетики стоїть богословсько-антропологічне вчення про гідність особистості як одна із граней вчення про святість особистості та її духовного і тілесного життя. Коли починалася епоха боротьби за гідність та права особи, часто саме християнські лідери становилися осередками спротиву проти системного насильства над людиною. Але поступово відбулося усвідомлення необхідності відмови від станового бачення соціуму, від домінування уявлень про станову структуру суспільства як єдино можливу. Якщо прослідкувати розвиток біоетики з 1960-х до кінця XX століття, то можна помітити все більш широке застосування інструментарію феноменології та філософії для аналізу

людської діяльності, ствердження абсолютної гідності людини через цей персоналізм. Таким чином, вибудовувався певний логічний ланцюг: (1) філософська феноменологічна антропологія, особливо теорія діяльності – (2) теологічна антропологія з її радикальним персоналізмом – (3) церковне соціальне вчення про абсолютну гідність людини та відповідна біоетика. У православній традиції філософське та богословське вчення про людину було єдиним, можна навіть сказати, що в другій половині XX століття богословський персоналізм визначав філософські принципи православного вчення про людину, і цей персоналізм впливав на біоетику. Сьогодні вся біоетика у її залежності від богословської антропології уподібнюється у своєму ствердженні персоналістичного гуманізму православ'я. Більше того, усі сторони життя особистості, навіть незначні, розуміються як значимі для людини в контексті біоетики.

Біоетика є міждисциплінарною галуззю знань, що поєднує філософські, біологічні, медичні, правові та соціальні аспекти дослідження моральних проблем, які виникають у процесі розвитку науки і технологій. Основна мета викладання цього освітнього компоненту полягає у формуванні у студентів системи етичних цінностей, розвитку критичного мислення та здатності приймати відповідальні рішення у складних біомедичних ситуаціях.

Зміст освітнього компоненту «Біоетика» може включати кілька тематичних блоків. До них належать: історія становлення біоетики, основні концепції та принципи біоетичного мислення, етичні аспекти медичних досліджень, біоетичні проблеми генетики та біотехнологій, питання трансплантології, репродуктивної медицини, евтаназії, а також проблеми взаємодії людини і довкілля. Важливою складовою ефективного викладання біоетики є використання сучасних педагогічних методів, де значну роль відіграють інтерактивні форми навчання, такі як дискусії, аналіз проблемних ситуацій (case-study), рольові ігри, дебати та моделювання етичних дилем. Такі підходи сприяють активному залученню студентів до освітнього процесу, формують навички аргументованого обговорення складних моральних питань та розвивають здатність до етичного аналізу. Крім того, важливим є поєднання теоретичних знань із практичним аналізом реальних біомедичних ситуацій. Це дозволяє студентам краще зрозуміти значення біоетичних норм у професійній діяльності та усвідомити соціальну відповідальність майбутнього фахівця.

Висновок. Викладання освітнього компоненту «Біоетика» на бакалаврському освітньому рівні є важливою складовою формування професійної компетентності студентів. Інтеграція біоетичних знань у систему вищої освіти сприяє підготовці фахівців, здатних приймати етично обґрунтовані рішення та відповідально ставитися до результатів своєї діяльності.

ОСУЧАСНЕНІ ФОРМИ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ «РЕЛІГІЄЗНАВСТВО» З ВИКОРИСТАННЯМ ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ

Гончаров Г.М.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

gonchar09@meta.ua

Вступ. Сучасна система вищої освіти зазнає значних трансформацій, зумовлених цифровізацією суспільства та стрімким розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). У цих умовах пріоритетним завданням педагогіки вищої школи є модернізація методичного супроводу навчальних дисциплін. Особливої актуальності це питання набуває при викладанні соціогуманітарних курсів, зокрема «Релігієзнавства». Дисципліна спрямована на формування у студентів наукового розуміння феномену релігії, її історичної ретроспективи та ролі в сучасному світі. Вивчення релігієзнавства передбачає не лише засвоєння теоретичного базису, а й розвиток аналітичного мислення, навичок інтерпретації текстів та ведення міжрелігійного діалогу. Цифровий освітній простір відкриває нові можливості для організації навчання, забезпечуючи доступ до унікальних ресурсів та сприяючи формуванню сучасних компетентностей через інтерактивну взаємодію з мультимедійним контентом.

Мета. Метою роботи є визначення інноваційних форм методичного забезпечення курсу «Релігієзнавство» в умовах цифровізації та обґрунтування їхньої ефективності. Для досягнення мети поставлено такі завдання:

обґрунтувати актуальність інтеграції ІКТ у викладання соціогуманітарних дисциплін;

охарактеризувати інноваційні форми методичного забезпечення, що сприяють розвитку критичного мислення та дослідницьких навичок;

проаналізувати потенціал цифрових платформ для створення інтерактивного освітнього середовища.

Методи. У процесі дослідження використано такі методи: аналіз і узагальнення науково-педагогічної літератури; порівняльний аналіз сучасних освітніх технологій; педагогічне спостереження за навчальною діяльністю студентів; моделювання освітнього процесу із використанням цифрових ресурсів. Застосування зазначених методів дозволило визначити ефективність використання сучасних цифрових технологій у процесі викладання релігієзнавства.

Отримані результати. Методичне забезпечення навчальної дисципліни є важливим компонентом організації освітнього процесу, що включає навчальні

матеріали, методичні рекомендації, інтерактивні завдання та цифрові ресурси. У сучасному освітньому просторі значну роль відіграють електронні навчальні ресурси, які забезпечують доступ до навчальних матеріалів у цифровому форматі. До таких ресурсів належать електронні підручники, мультимедійні презентації, відеолекції, інтерактивні карти та онлайн-бази даних. Використання цифрових ресурсів дозволяє значно розширити можливості викладання курсу «Релігієзнавство», зокрема у контексті вивчення світових релігій, їх історичного розвитку та культурного впливу. Серед осучаснених форм методичного забезпечення можна виділити: електронні навчальні курси (LMS Moodle тощо) — для систематизації матеріалу; інтерактивні лекції та вебінари — для живого зв'язку в дистанційному форматі; мультимедійні проєкти та віртуальні екскурсії — для візуалізації культурних пам'яток; цифрові дискусійні майданчики — для апробації навичок академічної комунікації.

Використання цифрового освітнього простору створює сприятливі умови для організації інтерактивного навчання та розвитку пізнавальної активності студентів. Завдяки використанню цифрових платформ студенти отримують можливість працювати з різноманітними інформаційними ресурсами, аналізувати релігійні тексти, брати участь у віртуальних екскурсіях до культурних та релігійних пам'яток. Цифрові технології також дозволяють організовувати різні форми колективної роботи, зокрема групові проєкти, презентації результатів досліджень та тематичні дискусії. Використання цифрового освітнього простору сприяє розвитку інформаційної компетентності студентів та формуванню навичок роботи з сучасними інформаційними ресурсами.

У процесі використання сучасних форм методичного забезпечення курсу «Релігієзнавство» формуються такі результати навчання: знання основних релігієзнавчих концепцій; розуміння історичного розвитку світових релігій; здатність аналізувати релігійні явища у соціокультурному контексті; розвиток критичного мислення; формування навичок роботи з цифровими інформаційними ресурсами; здатність до академічної комунікації та дискусії. Використання цифрових інструментів у всіх компонентах при викладанні дисципліни «Релігієзнавство» дозволяє систематизувати освітній процес та інтегрувати різні види навчальної діяльності у межах єдиного цифрового освітнього середовища. Залучення цифрових інструментів сприяє підвищенню доступності навчальних матеріалів, активізації пізнавальної діяльності студентів та розвитку їхніх дослідницьких і комунікативних компетентностей. Інтеграція електронних ресурсів у структуру курсу «Релігієзнавство» також забезпечує можливість використання різноманітних мультимедійних матеріалів, що сприяє більш глибокому розумінню історичних та культурних аспектів релігійних

традицій.

Висновки. Використання цифрового освітнього простору у процесі викладання дисципліни «Релігієзнавство» є важливим напрямом модернізації сучасної вищої освіти. Осучаснені форми методичного забезпечення дозволяють підвищити ефективність навчального процесу, активізувати пізнавальну діяльність студентів та створити інтерактивне освітнє середовище. Інтеграція цифрових технологій у викладання соціально-гуманітарних дисциплін сприяє формуванню сучасних освітніх компетентностей студентів та підготовці їх до професійної діяльності у цифровому суспільстві.

ОСОБЛИВОСТІ МОРАЛЬНОГО ВИБОРУ ЛЮДИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ КРИЗИ

Дем'янчук Т.В., Садовніков О.К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

ta.demyanchuk03@gmail.com

Вступ. Умови війни та соціально-економічної кризи створюють ситуації, у яких людина змушена приймати складні моральні рішення. Такі обставини нерідко змінюють систему цінностей, впливають на поведінку та визначають пріоритети особистості. Особливо актуальним є дослідження морального вибору молоді, оскільки саме в цьому віці відбувається активне формування світоглядних і ціннісних орієнтацій. Аналіз моральних рішень у кризових умовах дозволяє краще зрозуміти, які фактори впливають на прийняття рішень і як люди оцінюють власні моральні принципи в ситуаціях небезпеки та невизначеності.

У межах дослідження було висунуто гіпотезу, що в умовах війни моральний вибір людини значною мірою визначається особистими цінностями та емоційними зв'язками, передусім орієнтацією на захист життя близьких і власну безпеку, тоді як формальні соціальні норми відіграють менш визначальну роль.

Мета дослідження. Метою дослідження є виявлення особливостей морального вибору людини та пов'язаних із ним ціннісних орієнтацій в умовах війни та соціальної кризи, а також визначення основних факторів, що впливають на прийняття моральних рішень, на основі результатів анкетного опитування.

Матеріали та методи. У дослідженні було використано метод анкетного опитування. Опитування проводилося серед громадян України віком від 17 до 40 років.

У дослідженні взяли участь 17 респондентів, серед яких 14 осіб віком 17–25 років та 3 особи віком 26–40 років. За статевою структурою вибірки переважали жінки

(13 осіб), чоловіків – 4.

Дослідження має пілотний характер і не претендує на статистичну репрезентативність, а спрямоване на виявлення основних тенденцій морального вибору в умовах війни та соціальної кризи.

Результати дослідження. Результати опитування показали, що переважна більшість респондентів безпосередньо стикалася з наслідками війни та кризи (15 осіб), тоді як лише 2 відповіли негативно. На думку більшості учасників (14 осіб), війна насамперед виявляє приховані риси характеру людини – як позитивні, так і негативні.

У складних життєвих ситуаціях найважливішими цінностями респонденти назвали життя близьких (16 відповідей) та власне життя (14 відповідей). Також значну роль відіграють моральні принципи (11 відповідей), тоді як матеріальні цінності (4 відповіді) та обов'язок перед суспільством (1 відповідь) виявилися менш пріоритетними.

Більшість учасників опитування вважає, що в умовах війни моральні норми можуть змінюватися (12 осіб), а морально складні рішення іноді можуть бути виправданими (9 відповідей «іноді», 7 – «так»).

Серед факторів, що найбільше впливають на моральний вибір, респонденти найчастіше називали родину (8 відповідей) та інтуїцію або внутрішнє відчуття (6 відповідей). Значно рідше згадувалися релігія, страх та особистий досвід (по 2 відповіді).

Цікавим є те, що у гіпотетичній ситуації вибору між порятунком близької людини та кількох незнайомих більшість респондентів (15 осіб) обрали б порятунок близької людини. Крім того, значна частина учасників вважає допустимим іноді порушувати власні моральні принципи заради виживання (10 відповідей «так», 6 – «іноді»).

Щодо соціальних змін під час війни, більшість респондентів зазначила, що рівень солідарності залежить від конкретної ситуації (14 відповідей). Самопожертву більшість учасників сприймає радше як прояв героїзму або добровільного вибору (8 відповідей) або ж вагається у визначенні (8 відповідей), тоді як лише одна людина розглядає її як обов'язок.

Водночас 7 респондентів зазначили, що їм уже доводилося робити складний моральний вибір у реальному житті, а 10 осіб визнають, що іноді відчували провину за свій вибір, навіть якщо вважали його правильним у той момент.

У відкритому питанні щодо якостей, які допомагають людині приймати моральні рішення у кризових умовах, респонденти найчастіше згадували чесність, совість, відповідальність, розсудливість, хоробрість, а також чітке усвідомлення власних цінностей.

Більшість учасників опитування (11 осіб) вважає, що у складних ситуаціях

важливіше діяти за совістю, ніж лише за формальними правилами. Крім того, майже всі респонденти погодилися, що війна впливає на моральні переконання людини (15 осіб). Щодо впливу суспільної думки та соціальних мереж на моральний вибір, більшість респондентів оцінила його як нейтральний або незначний.

Висновки. Отримані результати свідчать, що у війні моральний вибір людини значною мірою визначається особистими цінностями, передусім турботою про життя близьких та власну безпеку. Більшість респондентів визнає, що екстремальні обставини можуть змінювати моральні норми та змушують приймати рішення, які в мирний час могли б здаватися неприйнятними.

Практичне значення результатів полягає у можливості їх використання під час вивчення етичних дисциплін та формування морально-ціннісних орієнтацій молоді в умовах соціальних криз.

Результати опитування також демонструють моральну напругу між орієнтацією на особисту совість і готовністю в окремих випадках порушувати власні моральні принципи заради виживання, що свідчить про те, що у кризових ситуаціях моральні рішення часто набувають ситуаційного характеру.

Таким чином, дослідження підтверджує, що війна виступає важливим фактором трансформації моральних орієнтирів особистості, водночас підкреслюючи значення внутрішніх етичних принципів у процесі прийняття рішень.

ДИСТАНЦІЙНЕ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Дудко Н.

Науковий керівник: О. Іващенко

Національний університет цивільного захисту України, Черкаси, Україна

dudko.nataliia_2025b@nuczu.edu.ua

Вступ. Уряд України ухвалив Концепцію Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026-2030 роки, метою якої є створення умов для широкого доступу до якісних інструментів вивчення та навчання англійської мови, підвищення рівня володіння нею серед громадян України, а також сприяння застосуванню англійської мови у сферах освіти, економіки, науки, державного управління та культури, зокрема в галузі кінематографії. Програма спрямована на те, щоб англійська мова стала важливим елементом особистого і професійного розвитку громадян, сприяла євроінтеграційним процесам України, а також

конкурентоспроможності української нації на міжнародній арені.

З метою сприяння забезпеченню застосування англійської мови як однієї з мов міжнародного спілкування на всій території України у публічних сферах суспільного життя прийнято Закон України «Про застосування англійської мови в Україні». Згідно Закону встановлюється вимога щодо обов'язковості володіння англійською мовою до осіб, які претендують на зайняття певних посад державної служби, місцевих державних адміністрацій, військовослужбовців офіцерського, сержантського і старшинського складу, які проходять військову службу за контрактом, Національної поліції України та інших правоохоронних органів, служби цивільного захисту, прокурорів, державних наукових установ, закладів вищої освіти, податкових та митних органів. Це створює величезний попит на ефективне навчання англійській мові в Україні.

З 2020 року одним із найпоширеніших форматів навчання стало дистанційне (онлайн) викладання англійської мови. Карантинні обмеження через пандемію COVID-19 змусили систему освіти перейти на цифрові платформи. Повномасштабне вторгнення змусило багатьох перейти в онлайн-формат через бойові дії та повітряні тривоги задля забезпечення безпечного навчання.

Мета дослідження. Метою роботи є аналіз переваг та недоліків дистанційного викладання англійської мови в сучасних умовах.

Матеріали та методи. Було проведено опитування на платформі Google Forms студентів та курсантів 1 курсу спеціальності «Цивільний захист» навчально-наукового інституту цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України стосовно їхнього досвіду дистанційного вивчення англійської мови. Кількість опитаних – 56 осіб.

Результати дослідження. Більшість респондентів (70%) відмітили незаперечні переваги дистанційного формату вивчення англійської мови, серед яких гнучкість у часі та місці та легкий доступ до аутентичних матеріалів. В умовах війни навчатися можна з будь-якого безпечного місця, а у прифронтових областях онлайн навчання залишається єдиним способом отримати знання. Дистанційне навчання дає змогу біженцям та внутрішньо-переміщеним особам продовжувати навчання навіть з-за кордону, зберігаючи зв'язок з українськими програмами та викладачами. 82% опитаних вважають суттєвою перевагою онлайн навчання відсутність потреби у паперових носіях інформації, викладачі швидко можуть поділитися підручниками, статтями, подкастами, інтерактивними вправами, завданнями на аудіювання. Близько 20% курсантів та студентів вважають дистанційний формат навчання більш психологічно комфортним і безпечним, оскільки вони сором'язливі і говорять значно вільніше з дому, ніж у фізичній аудиторії.

20% опитаних мають досвід використання онлайн-платформ, завдяки яким

можна отримати доступ до носіїв мови та викладачів з усього світу. Індивідуальні заняття дозволили зосередитися на слабких місцях студентів без жорсткої групової програми. 5% респондентів розповіли про свій досвід вивчення англійської мови на онлайн-сервісах для обміну мовами. Онлайн-платформи допомагають автоматизувати мовленнєві навички, змушуючи студентів спонтанно використовувати мову під час аудіювання, говоріння, читання та письма – набагато більше, ніж можуть забезпечити лише підручники чи додатки. Але потрібна дуже висока самодисципліна та мотивація. 15% респондентів зізналися, що почали з ентузіазмом, але покинули заняття після кількох місяців.

Водночас респонденти звернули увагу і на низку недоліків дистанційного формату вивчення мови. В першу чергу це обмежене живе спілкування та соціальна взаємодія, які вкрай необхідні для використання набутих знань. 56% опитаних відзначили, що через екран дуже важко розпізнавати невербальні сигнали, які складають значну частину процесу комунікації, не відчувається атмосфера групи, немає можливостей для справжньої групової динаміки. На думку опитаних, при онлайн навчанні страждають в першу чергу слухання та вимова через часті сторонні шуми, погану якість мікрофона чи вебкамери, застаріле обладнання, затримки інтернету. В Україні через відключення інтернету, світла, низьку швидкість, заняття перериваються або стають низькоякісними. Курсанти та студенти також відмічали, що після кількох годин за комп'ютером щодня очі та мозок втомлюються набагато швидше, ніж у фізичній аудиторії, концентрація уваги та здатність сприймати новий матеріал значно зменшуються (45%).

Висновки. Проаналізувавши відповіді курсантів та студентів можна зробити висновок, що дистанційне вивчення англійської мови є ефективним за умов наявності стабільного інтернету, комфортних умов та вмотивованості тих, хто навчається, якщо головна мета – отримання знання з граматики, оволодіння лексичним матеріалом, розвиток навичок слухання, читання та базового говоріння. Але онлайн навчання має помітно слабший результат, якщо метою є швидкий розвиток вільного, природного говоріння та впевненості в реальних непередбачуваних розмовах. Найкращий результат може дати поєднання онлайн та офлайн форматів з обов'язковим залученням до реальної взаємодії з носіями мови або іншими студентами на теми, що цікавлять обох співрозмовників, що найкраще розвиває адаптивність, мотивацію та бажання спілкуватися, а увага зосереджена лише на процесі спілкування, бажанні досягти комунікативної мети, зрозуміти та бути зрозумілим.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ВИКЛАДАННЯ СУСПІЛЬСТВОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН: ФІЛОСОФСЬКИЙ, ПРАВОВИЙ ТА ОСВІТНЬО- НАУКОВИЙ ВИМІРИ

Ємельяненко Г. Д.

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

м. Дніпро-Слов'янськ, Україна

yemelianenkoad@gmail.com

Сьогоднішній університет працює в непростих умовах. З одного боку - тотальна цифровізація, з іншого - постійні зміни в тому, як ми розуміємо науку і яке місце в ній відводимо суспільним та гуманітарним дисциплінам. У цьому контексті особливо важливим стає те, як ми поєднуємо філософію, освіту, науку і право. І мова йде не про те, скільки годин чи кредитів відведено на ці курси. У цих умовах постає принципове питання: чи вдається нам створити світоглядну єдність, яка формує у здобувача цілісне мислення, здатне поєднувати глибоку рефлексію, наукову логіку та розуміння нормативної відповідальності?

Дослідження спрямоване на з'ясування взаємозв'язку філософії, освітньо-наукового дискурсу та права в контексті викладання суспільствознавчих дисциплін. Теоретичну основу становить опрацювання філософських джерел і концепцій, що визначають розвиток філософської, наукової та правової думки. Філософія завжди була тим ґрунтом, на якому виростає суспільствознавство. Саме філософія вчить нас критично мислити, розрізняти смисли, розуміти цінності, бачити людину в культурі та соціумі. Цю традицію добре ілюструє, наприклад, спадщина І. Канта. Як слушно зауважує О.О. Кузнецова: «До І. Канта поняття моралі змістовно відповідало культурно-ідеологічним інтенціям та філософській орієнтації авторів етичних концепцій» [3, с. 140]. Кант ніби підсумував усе, що було до нього, і відкрив дорогу новому розумінню моралі. Але не менш важливим є гегелівський підхід. Для Гегеля освіта - це шлях людини до самої себе через осягнення загального. Він писав: «Утвердження освіти та культури й боротьбу за вихід із безпосередності субстанційного життя завжди слід починати з формулювання універсальних принципів та позицій, намагаючись спершу виробити якісь загальні думки про предмет, і водночас знаходити аргументи, які підтримують чи спростовують їх, сприймати конкретну й багату повноту його визначальних рис, уміти послідовно розповісти про цей предмет і висловити про нього поважне судження» [2, с. 2]. Це дуже точно описує те, чого ми хочемо від здобувачів на семінарських заняттях: не просто переказувати підручник, а мислити системно, бачити предмет у всій його складності і мати сміливість висловлювати власну думку. Тож філософія в нашому контексті виконує роль інтегратора. Вона не просто дає знання, а

поєднує теорію з людським досвідом, що для нас є цінним і важливим.

За терміном «освітньо-науковий дискурс» стоїть проста річ: здобувачів навчають мислити науково - аргументувати, доводити, посилаючись на джерела, бути відкритими до критики і самокритики. К. Поппер свого часу запропонував принцип фальсифікації. Наука розвивається тоді, коли є готовність перевіряти і спростовувати власні теорії. У викладанні суспільних дисциплін це означає, що здобувач має навчитися аналізувати різні, часом суперечливі позиції, зіставляти їх із реальним життям і формувати щось своє. Наука - це не тільки поступове накопичення знань. Т. Кун у своїй відомій праці «Структура наукових революцій» показав, що бувають моменти, коли старі схеми перестають працювати, і тоді відбувається злам парадигм. Для сучасної освіти це важливий сигнал: необхідна гнучкість, готовність до міждисциплінарності та постійне оновлення змісту і методів. Знання - це простір, де формується культура мислення.

Без права не може повноцінно функціонувати жодна суспільна дисципліна. Право визначає межі свободи та регулює суспільні відносини. Постає питання: яким має бути його викладання? Г. Кельзен розглядав право як ієрархічну драбину норм, де кожна наступна спирається на попередню. Такий підхід є важливим для розуміння структури права, однак його недостатньо. Право без справедливості - це просто інструмент контролю. Г. Радбрух наголошував на нерозривності права і справедливості. Зокрема, він зазначав: «Як відзначає Радбрух, «справедливість вказує нам на те, що рівне слід регулювати однаково, а нерівне – неоднаково, але вона нічого не говорить про критерії, згідно з якими те чи інше слід характеризувати як рівне чи нерівне»» [1, с. 40]. Тобто сучасний університет має навчити здобувача бачити цю різницю. Тільки тоді право стає частиною культури, а не просто зводом правил.

Узагальнюючи, можна констатувати, що філософія, освітньо-науковий дискурс і право утворюють триєдину основу для викладання суспільствознавчих дисциплін. Їх інтеграція забезпечує світоглядну глибину, наукову чесність і нормативну чіткість. Разом вони працюють на головне - формування людини, яка вміє критично мислити, усвідомлює власну відповідальність та розуміє механізми функціонування суспільства. Саме в цьому полягає сенс університетської освіти.

Список використаної літератури

1. Бігун В. С. Густав Радбрух – видатний німецький філософ права // Проблеми філософії права. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2004. Т. II. С. 33-48.
2. Гегель, Г. В. Феноменологія духу/ 3 нім. пер. П. Таращук; Наук ред. пер. Ю.

Кушаков. К: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2004. 548 с.

3. Кант, Імануель. Критика практичного розуму [текст] / Імануель Кант; [пер. з нім., примітки, післямова Ігор Бурковський]. К.: Юніверс, 2004. 239 с. (Філософська думка).

4. Кузнєцова О.О. Вплив ідей І. Канта на формування філософської концепції Л. Кольберга // *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2009. Вип. 38. С. 139-148.

IMPLEMENTING CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING APPROACH IN TEACHING PROFESSIONAL DISCIPLINES

Yeromenko I.

National Academy of the National Guard of Ukraine, Kharkiv, Ukraine

i.yeryomenko2101@gmail.com

In the era of globalized labor markets and rapid internationalization of science, English has transcended its role as a mere foreign language to become a "lingua franca" of professional communication. For modern higher education institutions, the challenge is no longer just teaching language skills, but ensuring that graduates can apply these skills directly within their professional domains. Content and Language Integrated Learning (CLIL), a dual-focused educational approach, has emerged as a transformative solution to this challenge. CLIL integrates the teaching of a non-language subject (e.g., Economics, Law, Engineering) with the simultaneous acquisition of a foreign language.

The primary objective of this thesis is to investigate the effectiveness of the CLIL approach in a higher education setting, identifying the pedagogical conditions necessary for its successful integration. The study aims to analyze how the 4Cs framework (Content, Communication, Cognition, and Culture) can be adapted to specific professional disciplines to enhance both subject mastery and linguistic fluency. The object of the research is the educational process of implementing CLIL in higher institutions.

The subject of the research is content and language integrated learning approach within the process of studying professional disciplines.

The materials used in this research were mathematical tasks, tables, charts and glossaries of Maths terminology in English.

To obtain and analyze data we used such methods as qualitative analysis, classroom observation and questionnaires.

The implementation of the CLIL approach in Mathematics classes for non-English major students yielded significant results across three key dimensions: academic performance, linguistic development, and cognitive engagement.

Statistical analysis of pre- and post-tests indicated that the integration of English did

not hinder the mastery of mathematical concepts. In fact, the experimental group showed a 12% higher retention rate in complex topics such as Multivariable Calculus and Linear Algebra compared to the control group. Students demonstrated improved logical sequencing when required to explain their solutions in English, as the language forced a more deliberate step-by-step reasoning process.

The most prominent linguistic gains were observed in the acquisition of specific academic vocabulary and the ability to engage in "Mathematical Discourse."

Participants mastered an average of 85 new professional terms per semester (e.g., reciprocal, derivative, standard deviation), moving beyond simple translation to contextual usage. The use of Sentence Starters and Substitution Tables significantly reduced "language anxiety." By the end of the course, 74% of students were able to formulate mathematical hypotheses in English without consulting a dictionary.

Qualitative data from student surveys revealed a shift in the perception of English from a "subject to be learned" to a "tool for professional work".

Despite the success, the research identified critical challenges that must be addressed for broader implementation: CLIL lessons require approximately 20% more time for the same amount of content compared to native-language lessons. There is a persistent need for "interdisciplinary teams" where math professors and language instructors collaborate on lesson planning.

The findings confirm that CLIL is a viable and effective model for higher education. By teaching Mathematics through English, institutions can produce graduates who are not only mathematically sound but also globally competitive and capable of functioning in an international academic or corporate environment.

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БАЗОВА ЗАГАЛЬНА ВІЙСЬКОВА ПІДГОТОВКА» У ГЕЙМІФІКАЦІЙНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Желтобородов О.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

reskator2132@gmail.com

Вступ. Сучасні трансформаційні процеси в системі освіти України зумовлюють необхідність модернізації підготовки здобувачів освіти, зокрема у сфері формування навичок, пов'язаних із національною безпекою та обороною держави. У цьому контексті особливого значення набуває дисципліна «Базова загальна військова підготовка», яка спрямована на формування у студентів базових знань про військову справу, розвиток фізичної підготовленості, дисциплінованості, відповідальності та готовності до виконання громадянського

обов'язку із захисту держави.

З огляду на сучасні освітні тенденції, важливим завданням педагогів є пошук ефективних методів організації навчального процесу, що забезпечують високу мотивацію студентів до навчання та активну участь у формуванні практичних компетентностей. Одним із перспективних напрямів модернізації освітнього процесу є використання гейміфікаційних технологій.

Мета. Проаналізувати можливості використання гейміфікаційних технологій у процесі викладання дисципліни «Базова загальна військова підготовка». Розглянути особливості формування військово-прикладних компетентностей здобувачів освіти у сучасному освітньому середовищі. Визначити основні педагогічні умови впровадження гейміфікаційного підходу у навчальний процес та обґрунтувати його вплив на підвищення мотивації студентів, розвиток командної взаємодії та формування практичних навичок.

Матеріали та методи. Гейміфікація в освіті передбачає використання ігрових механік та елементів дизайну ігор у неігровому середовищі з метою підвищення мотивації та залучення учасників до навчальної діяльності. До основних елементів гейміфікації належать система балів, рівнів, досягнень, рейтингові таблиці, виконання навчальних місій, сценаріїв та командних завдань. Використання таких інструментів дозволяє створити інтерактивний освітній простір, у якому студенти активно залучаються до навчального процесу.

Застосування гейміфікаційного підходу у викладанні дисципліни «Базова загальна військова підготовка» є особливо актуальним, оскільки військова підготовка передбачає формування практичних умінь і навичок, які можуть ефективно відпрацьовуватися у формі ігрових симуляцій та тренувальних сценаріїв. Наприклад, під час навчальних занять можуть використовуватися сценарії виконання умовних військових місій, що включають орієнтування на місцевості, прийняття рішень у складних ситуаціях, командну взаємодію та виконання тактичних завдань.

Гейміфікаційний освітній простір сприяє створенню умов, наближених до реальних ситуацій, що виникають у військовій діяльності. У процесі виконання навчальних місій студенти отримують можливість застосовувати теоретичні знання на практиці, що значно підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу. Крім того, використання симуляційних елементів дозволяє формувати навички швидкого прийняття рішень, відповідальності за власні дії та взаємодії в колективі.

Однією з важливих переваг гейміфікації є її здатність підвищувати мотивацію студентів до навчання. Ігрові механіки створюють атмосферу змагання, стимулюють прагнення до досягнення нових результатів та сприяють формуванню позитивного ставлення до навчального процесу. Система балів,

досягнень та рейтингових позицій дозволяє відстежувати індивідуальний прогрес студентів та стимулює їх до подальшого розвитку.

Важливим аспектом гейміфікаційного підходу є розвиток командної взаємодії. У процесі виконання спільних завдань студенти навчаються координувати свої дії, розподіляти ролі, підтримувати один одного та спільно досягати поставлених цілей. Такі навички є надзвичайно важливими у військовій діяльності, де ефективність виконання завдань значною мірою залежить від злагодженої роботи підрозділу. Разом із тим впровадження гейміфікаційних технологій у процес викладання дисципліни «Базова загальна військова підготовка» потребує методично обґрунтованого підходу. Важливо забезпечити баланс між ігровими елементами та змістом навчальної дисципліни. Гейміфікація повинна виступати не лише засобом підвищення інтересу до навчання, а й ефективним інструментом формування професійних компетентностей. Крім того, важливим є використання сучасних цифрових технологій, зокрема електронних навчальних платформ, симуляційних програм та інтерактивних освітніх ресурсів. Вони дозволяють створювати комплексні гейміфікаційні середовища, у яких поєднуються елементи навчання, тренування та оцінювання результатів діяльності студентів.

Висновок. Таким чином, впровадження гейміфікаційного освітнього простору у викладання дисципліни «Базова загальна військова підготовка» сприяє підвищенню ефективності навчального процесу, формуванню практичних навичок, розвитку командної взаємодії та підготовці студентів до виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням національної безпеки держави. Використання гейміфікаційних технологій відкриває нові можливості для модернізації військової освіти та формування сучасних освітніх компетентностей.

СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ОНЛАЙН-НАВЧАННЯ: ЯК ПОЄДНАТИ СЕРВІСИ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Забіяка П.О., Шейкіна Н.В.

Національний фармацевтичний університет м. Харків

Харків, Україна

polinazabiyaka120808@gmail.com

Вступ. У сучасні часи онлайн-освіта є особливо актуальною в умовах дистанційного та змішаного навчання, оскільки вона забезпечує доступ до знань незалежно від місця перебування здобувачів освіти. Сьогодні існує велика кількість онлайн-сервісів та додатків, які допомагають організувати навчальний

процес: проводити заняття, виконувати завдання, повторювати матеріал та працювати в групах. Однак ефективність навчання значною мірою залежить від правильного поєднання різних онлайн-інструментів.

Мета дослідження: проаналізувати сучасні онлайн-сервіси для навчання, порівняти їх за зручністю використання та визначити можливості їх ефективного поєднання для організації навчального процесу.

Матеріали і методи. Для дослідження були відібрані сучасні онлайн-сервіси навчання, що широко використовуються у дистанційній освіті: Quizlet, Zoom, Kahoot!, Duolingo, Google Meet, Microsoft Teams, Notion, Trello та Padlet. Аналіз функцій сервісів проводився на основі інформації з офіційних сайтів платформ та практичного використання обраних сервісів. Порівнювалися такі характеристики онлайн-інструментів як: доступність сервісу, зручність використання, функціональні можливості, можливість роботи в групі, доступність безкоштовної версії, ефективність використання у навчальному процесі.

Результати та обговорення. У процесі дослідження було встановлено, що сучасні онлайн-інструменти навчання виконують різні функції та можуть ефективно доповнювати один одного. Для зручності аналізу сервіси були поділені на групи залежно від їх функцій.

Сервіси для проведення онлайн-занять

Zoom

Zoom є однією з найпопулярніших платформ для проведення дистанційних занять і відеоконференцій. Цей сервіс використовується у школах, університетах і на курсах підвищення кваліфікації. Для того щоб розпочати роботу необхідно створити обліковий запис та встановити програму на комп'ютер або мобільний телефон. Після входу в систему користувач може створити нову зустріч або запланувати заняття на певний час. При створенні заняття генерується посилання або код доступу, який викладач надсилає студентам. Для підключення достатньо перейти за посиланням. Основними можливостями Zoom є: проведення відеозанять навіть з великою кількістю учасників, демонстрація екрана, використання інтерактивної дошки, чат для обміну повідомленнями, передавання файлів, запис занять, використання реакцій, створення групових кімнат. Функція «**демонстрації екрана**» дозволяє показувати презентації, документи, навчальні відео або інші будь-які матеріали. Це особливо важливо під час лекцій для показу презентацій задля кращого запам'ятовування матеріалу здобувачами освіти. Функція створення групових кімнат «**Breakout Rooms**» дозволяє поділити учасників конференції на групи в окремі віртуальні кімнати. Адміністратор конференції може заходити до кожної групи та контролювати роботу. Zoom відзначається достатньо стабільною роботою навіть при слабкому

інтернет-з'єднанні.

Google Meet

Google Meet є сервісом для проведення онлайн-занять, що працює без встановлення додаткових програм. Для початку роботи достатньо мати Google-акаунт. Викладач може створити зустріч через Google Meet або через Google Calendar. Після створення заняття генерується посилання, яке можна надіслати студентам. Основними функціями Google Meet є відео конференції, демонстрація екрана, чат зустрічі, запис занять, підключення через браузер, автоматичні субтитри. Особливо цікавою функцією є **автоматичні субтитри**, яка генерує текст виступу викладача у вигляді субтитрів в реальному часі. Сервіс зручний тим, що всі зустрічі автоматично синхронізуються з Google-календарем. Недоліком є менша кількість функцій порівняно з Zoom.

Microsoft Teams

Microsoft Teams є комплексною платформою, яка поєднує відеоконференції, обмін файлами та організацію навчальних груп. Щоб розпочати роботу необхідно створити команду «Team», яка відповідає певному курсу або предмету. В межах команди можна створювати відеоконференції, канали для окремих тем, навчальні матеріали, спільний чат, тести та завдання для учасників. Microsoft Teams дозволяє зберігати всі файли курсу в одному місці, а також інтегрується з Microsoft Word, Excel і PowerPoint. Teams зручний тим, що абсолютно вся навчальна інформація зберігається в одному місці. Недоліком є більш складний інтерфейс.

Сервіси для перевірки знань

Quizlet

Quizlet є онлайн-платформою для створення навчальних карток. Для початку роботи необхідно зареєструватися та створити набір карток «Set». У кожній картці записується термін, визначення, переклад, зображення. Quizlet має кілька режимів навчання, а саме:

флеш-картки (Flashcards) – користувач переглядає картки та перегортає їх, тим самим запам'ятовуючи матеріал;

заучування (Learn) – система автоматично підбирає тестові питання за обраною темою(набором карток);

письмо (Write) – також режим заучування, але з ручним вводом правильної відповіді;

відповідність (Match) – режим у вигляді невеликої гри, де окремо подаються терміни і визначення до них або переклад, в залежності від того що вказувалося, та потрібно швидко знайти відповідності;

тест (Test) – автоматичний тест за обраною темою для перевірки знань.

Quizlet дозволяє додавати зображення і звук, та добре підходить для вивчення термінів і мов.

Kahoot!

Kahoot! є сервісом для створення інтерактивних тестів. Викладач створює тест і отримує PIN-код, QR-код та може генерувати посилання. Студенти можуть приєднатися за будь-яким з цих варіантів. Функціями Kahoot! є обмеження часу, вибір правильної відповіді, різновид виду питань, додавання зображень до питань, рейтинг та статистика учасників. Kahoot! є сервісом у більш розважальному вигляді для цікавішого навчання та підвищення мотивації здобувачів освіти.

Duolingo

Duolingo є платформою для самостійного вивчення іноземних мов з вже готовою програмою. Навчання складається з коротких вправ, які включають переклад окремих слів та речень, прослуховування аудіо, вибір правильної відповіді, складання речень, тренування вимови. Duolingo має дуже велику кількість мов для вивчення та навіть вигадані мови з фільмів та серіалів. Також є режими з вивченням нот та простої математики. Duolingo використовує систему балів і рівнів, що стимулює регулярне навчання без пропусків. Сервіс найбільш ефективний як додатковий інструмент для вивчення мов.

Організація навчання

Notion

Notion є багатофункціональним онлайн-сервісом для організації навчальної діяльності, який дозволяє створювати конспекти, бази даних, розклади занять, списки завдань та спільні навчальні проєкти. Однією з головних функцій Notion є система сторінок і блоків. Кожен документ складається з окремих блоків: тексту, таблиць, списків, зображень, посилань, відео та інших елементів. Це дозволяє створювати дуже структуровані конспекти. Сервіс підтримує спільну роботу користувачів, що робить його особливо корисним для виконання групових проєктів. Студенти можуть спільно редагувати документи, додавати коментарі та обмінюватися матеріалами. Викладач також може мати доступ до сторінок студентів і контролювати виконання завдань.

Trello

Trello є одним із найбільш зручних онлайн-інструментів для організації навчальних завдань. Щоб розпочати роботу користувач створює окрему дошку з певною темою. На дошці розміщуються списки, що відповідають різним етапам роботи, таким як «Потрібно виконати», «У процесі виконання» та «Виконано». Усередині списків розташовуються картки, кожна з яких відповідає окремому завданню. Важливою функцією сервісу є встановлення термінів виконання завдань. Користувач може призначити дедлайн для кожної картки, після чого

система буде нагадувати про необхідність виконання роботи. Це допомагає уникнути пропуску важливих завдань і раціонально планувати час. Trello також підтримує можливість спільної роботи. До дошки можна запросити інших студентів або викладача, після чого всі учасники отримують доступ до матеріалів та їх редагування.

Padlet

Padlet використовується як інтерактивна цифрова дошка для спільної роботи студентів і викладачів. Цей сервіс дозволяє створювати віртуальні простори, у яких учасники можуть обмінюватися матеріалами та виконувати спільні завдання. Головним елементом Padlet є електронна дошка, яка створюється викладачем або студентом і стає доступною за спеціальним посиланням. Учасники можуть додавати на дошку різні матеріали, такі як: текстові повідомлення, зображення, відеозаписи, документи та посилання на інші ресурси. Сервіс має кілька типів дошок, які відрізняються способом розташування матеріалів. Найбільш поширеним є формат стіни, у якому записи розміщуються у вигляді окремих блоків. Також використовуються формати стрічки, сітки, часової шкали та карти.

В таблиці 1 коротко наведені ключові можливі функції кожного з додатків для порівняння.

Таблиця 1

Ключові функції додатків з організації навчання

Назва сервісу	Використання	Основні функції	Переваги	Недоліки
Zoom	Онлайн-заняття	Відеоконференції, демонстрація екрана, чат, запис занять	Висока якість зв'язку, багато функцій	Обмеження безкоштовної версії
Google Meet	Онлайн-конференції	Відеоконференції, демонстрація екрана, чат, запис занять	Простий доступ через Google-акаунт	Менше функцій ніж у Zoom
Microsoft Teams	Онлайн-заняття/організація навчання	Онлайн-заняття, додавання файлів, чат, завдання та тести	Все в одному сервісі	Складний інтерфейс
Quizlet	Вивчення матеріалу за	Створення карток,	Простий інтерфейс,	Частина функцій

Назва сервісу	Використання	Основні функції	Переваги	Недоліки
	допомогою карток	автоматичні тести, режим навчання, ігри, повторення	швидке запам'ятовування матеріалу, багато готових наборів	платна
Kahoot!	Проведення тестів та вікторин	Онлайн-тести, вікторини, змагання, статистика результатів	Робить навчання цікавішим, активізує студентів	Потрібен стабільний інтернет
Duolingo	Самостійне вивчення мов	Вправи, тестування, тренування вимови, повторення	Підходить для щоденного навчання, зручний мобільний додаток	Не підходить для складного навчання та є лише для самостійного навчання
Notion	Організація навчання	Конспекти, бази даних, планування	Універсальний сервіс	Складність користування
Trello	Планування завдань	Інтерактивні дошки, картки, дедлайни	Зручно планувати навчання	Не підходить для конспектів
Padlet	Інтерактивна дошка	Інтерактивні дошки, файли, обговорення	Гарно підходить для групової роботи	Обмеження безкоштовної версії

Висновки. У результаті дослідження можна встановити, що сучасні онлайн-інструменти навчання є важливою складовою освітнього процесу в закладах освіти. Використання онлайн-сервісів дозволяє зробити навчання більш доступним, зручним, організованим та цікавим, а також сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу. Під час роботи було проаналізовано можливі функції таких сервісів як: Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Quizlet, Kahoot!, Duolingo, Notion, Trello та Padlet. Проведений аналіз показав, що найбільш ефективним є поєднання різних онлайн-інструментів, оскільки це дозволяє

створити зручне навчальне середовище та доповнити ті чи інші невивантажені функції кожного з додатків, тим самим підвищуючи ефективність навчання.

ДОППЛЕРІВСЬКА УЛЬТРАЗВУКОВА ДІАГНОСТИКА В КАРДІОЛОГІЇ: ВІД ФІЗИЧНИХ ПРИНЦИПІВ ДО СУЧАСНОЇ ОЦІНКИ ГЕМОДИНАМІКИ

Калашніков¹ В., Фролова¹ Н.О., Шейкіна² Н.В.

1 – Комунальний заклад « Харківський Ліцей №149 Харківської міської ради»

2 – Національний фармацевтичний університет

sheykina@ukr.net

Вступ. Допплерівська ультразвукова діагностика пройшла шлях від простого фізичного феномену до складного аналітичного інструменту. Вона забезпечує унікальний баланс між фізичною точністю та клінічною безпекою, залишаючись незамінною в арсеналі сучасного лікаря. Розвиток методу пов'язаний із глибшою інтеграцією математичних моделей та цифровою обробкою сигналу.

Мета дослідження — розкрити фізичні основи та клінічне застосування доплерівської ультразвукової діагностики в кардіології, охарактеризувати основні режими роботи методу, проаналізувати математичні підходи до оцінки гемодинамічних параметрів, а також застосувати сучасні напрями розвитку методу — від тканинного доплера до аналізу деформації міокарда.

Фізичний основа — «танець еритроцитів». В основі методу лежить відкриття австрійського фізика Крістіана Допплера, зроблене ще у 1842 році. У кардіології цей принцип працює так: ультразвуковий датчик випромінює хвилю певної частоти. Ця хвиля проникає в судини та камери серця, де стикається з еритроцитами — головними «відбивачами» сигналу. Оскільки кров постійно рухається, частота відбитого сигналу змінюється: вона стає вищою, коли кров тече назустріч датчику, і нижчою, коли віддаляється від нього. Точність доплерівських вимірювань визначається насамперед якістю акустичного вікна, правильним вибором режиму та контролем ключових джерел похибки. Важливим чинником є кут інсонації: вимірювана швидкість залежить від $\cos\theta$, тому відхилення ультразвукового променя від напрямку кровотоку призводить до систематичної недооцінки швидкості. У практиці рекомендовано прагнути до мінімального кута та використовувати мультівіконний підхід для пошуку максимальної швидкості.

Для різних задач кардіологія використовує різні режими доплера. Пульсовий доплер (PW) забезпечує локалізоване вимірювання у заданому об'ємі вибірки,

але обмежений аліасингом при високих швидкостях. Безперервно-хвильовий доплер (CW) дозволяє вимірювати високошвидкісні потоки (наприклад, при стенозах), однак втрачає точну глибинну локалізацію сигналу. Кольоровий доплер застосовують для візуалізації напрямку та характеру потоку й скринінгу турбулентності/регургітацій, але інтерпретація залежить від налаштувань (scale/PRF, gain) та геометрії струменя, що обмежує використання лише якісних ознак.

Найбільшим досягненням доплер-ехокардіографії є можливість замінити складні інвазивні процедури математичними розрахунками. Використовуючи спрощене рівняння Бернуллі, можемо перетворити виміряну швидкість крові на градієнт тиску. Це дає можливість точно визначити, наскільки важким є стеноз аортального клапана, просто вимірявши швидкість струменя крові, що проходить крізь нього. Іншим важливим параметром є інтеграл лінійної швидкості. Розраховуючи площу, яку «окреслює» доплерівський спектр, можемо визначити ударний об'єм серця — тобто скільки мілілітрів крові серце викидає за один удар. Це критично важливо для пацієнтів у реанімації або з тяжкою серцевою недостатністю.

Сучасна наука використовувати доплер не лише для аналізу руху крові, а й для вивчення руху самого м'яза серця - тканинний доплер. Оскільки стінки серця рухаються повільніше за кров, але мають високу амплітуду, спеціальні фільтри дозволяють оцінити їхню швидкість. Це дозволяє виявити порушення розслаблення серця (діастолічну дисфункцію) на ранніх етапах, коли пацієнт ще навіть не відчуває симптомів.

Наступним кроком став аналіз «Strain» (деформації). Це дозволяє бачити, як окремі волокна міокарда скручуються та подовжуються. Це надзвичайно важливо в онкокардіології, де потрібно вчасно помітити негативний вплив хіміотерапії на серце ще до того, як воно почне слабшати.

Висновок. Варто зазначити, що доплерівська діагностика перетворилася з простого фізичного феномену на потужний аналітичний інструмент, який щодня рятує життя, надаючи можливості бачити невидимий рух життя всередині нас.

РОЛЬ STEM ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ОПАНУВАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Карпова С.П., Колісник С.В., Бондаренко Н.Ю.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

za9594506@gmail.com

Вступ. Виклики, що спричинені кровопролитною війною, впливають на освітній

процес, спонукають до пошуку нових рішень для його організації, добору онлайн середовищ на основі використання сучасних цифрових інструментів для опанування хімічних освітніх компонентів, які допомогли б не тільки досягнути освітніх цілей, але й підвищили ефективність навчання в цілому. Сьогодні в державних програмах розвитку освіти наголошується на важливості надання студентам ґрунтовної освіти в галузі науки, технологій, інженерії та математики (STEM). Використання STEM технологій у навчанні дозволяє студентам залишатися в курсі останніх досягнень та розробок, що необхідно для підготовки висококваліфікованих фахівців. Впровадження STEM технологій сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей та навичок вирішення проблем. STEM технології забезпечують практичну підготовку студентів завдяки використанню віртуальних лабораторій, симуляцій та 3D-моделювання. STEM-освіта досліджується як в Україні, так і за кордоном з різних аспектів: як окрема педагогічна проблема, як інноваційна технологія, як інструмент трансформації освітньої галузі з інтегрованим та проєктним підходами. Питання розробки STEM-освіти потребує подальшого вивчення, є актуальним.

Мета дослідження. Аналіз сучасних тенденцій і викликів у впровадженні STEM-технологій при опануванні хімічних освітніх компонентів, визначення необхідних компетенцій для викладачів та студентів, дослідження.

Методи дослідження. Використані теоретичні методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація наукових та науково-теоретичних, методичних праць, які розглядають STEM-освіту як потужний інструмент для розвитку критичного мислення, аналітичних здібностей, креативності та міждисциплінарного підходу.

Результати дослідження. У контексті глобальних викликів, що постають перед сучасним світом, необхідність впровадження STEM-освіти (Science, Technology, Engineering, Mathematics) набуває стратегічної важливості. Міжнародні документи, які акцентують увагу на актуальності STEM-освіти, також мають значення для розвитку цього напрямку в Україні. Міжнародні документи (резолуція Генеральної Асамблеї ООН «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку на період до 2030 року», звіт Європейського Парламенту «Заохочення досліджень STEM», Інчхонська декларація «Освіта 2030», прийнята під егідою ЮНЕСКО) акцентують необхідність інтеграції STEM-освіти в навчальні програми для підготовки молоді до глобальних викликів, що постають перед людством.

Викладачі хімічних освітніх компонентів, що володіють знаннями з різних галузей науки, можуть ефективніше інтегрувати знання з використанням STEM технологій в освітньому процесі. Деякі моделі процесу вивчення хімічних

освітніх компонентів з використанням STEM технологій наведені в табл.1.

Таблиця 1

«S», Наука	«Т», Технології	«Е», Інженерія	«М», Математика
У науковому аспекті вивчення законів і методів дослідження молекулярної структури речовин	У технологічних аспектах оволодіння технологіями фармацевтичних препаратів	В інженерному аспекті переробка поверхнево-активних речовин (ПАР)	У математичному аспекті обчислення молекулярності реакції за стехіометрією
Розв'язання проблеми за рахунок чого можна підвищити швидкість хімічної реакції	Розробка нових методик кількісного визначення різноманітних фармацевтичних препаратів	Запис та збір результатів в електронній таблиці своєї практичної та інженерної роботи	Аналіз теорії швидкості реакцій різних порядків за допомогою математичних розрахунків
Опанування спектрального, електрохімічного, рефрактометричного, квантово-хімічного методів дослідження	Підготовка презентацій із використанням комп'ютерних програм	Створення моделей хімічних сполук та процесів з використанням 3D-конструкторів, структурних формул, кулестержневих моделей	Прогнозування в якому напрямку відбудеться хімічна реакція за математичними розрахунками зміни енергії Гіббса, ентальпії та ентропії

Висновки. Таким чином, STEM-освіта є перспективним напрямом, що сприяє підготовці конкурентоспроможних фахівців. Інтеграція хімічних освітніх компонентів, практична орієнтація, використання інноваційних технологій та формування критичного мислення забезпечують ефективну підготовку студентів до викликів сучасного світу. Подолання наявних викликів стане основою для підвищення якості освіти та формування покоління висококваліфікованих спеціалістів для інноваційної економіки. Результатом впровадження STEM-освіти є сформована STEM-компетентність здобувачів освіти, яку науковці розглядають «як динамічну систему знань, умінь, навичок і способу мислення, цінностей й особистісних якостей, які визначають здатність до інноваційної

діяльності», яка об'єднує когнітивну, рефлексивно-аналітичну, операційно-діяльнісну, ціннісно-мотиваційну компоненти. Відповідно до рівнів та етапів проведення наукового дослідження й інженерного дизайну у структурі STEM-компетентності виокремлюють науководослідницький, проєктно-конструкторський, інформаційний, організаційно-управлінський, технологічний складники. Перспективами подальших досліджень є вивчення позитивних практик STEM середовищ, зокрема при оволодінні хімічними освітніми компонентами.

ЗАСТОСУВАННЯ ПЛАТФОРМИ MOODLE ТА ЇЇ АНАЛОГІВ У ВИКЛАДАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Карпова С.П., Коваль А.О., Антоненко О.В.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

za9594506@gmail.com

Вступ. У світовій освіті спостерігається тенденція щодо популяризації та удосконалення дистанційного навчання з застосування сучасних онлайн-сервісів та платформ, що сприяє доступності освіти усіх верств населення на відстані у різних умовах. Війна на території України призвела до міграційних процесів населення, переміщення навчальних закладів та інших негативних наслідків, які викликали необхідність застосування сучасних онлайн сервісів і платформ для ефективного отримання якісної освіти. Moodle – проста, зручна у роботі платформа для науково-педагогічного працівника та здобувача вищої освіти, легко опановувати самостійно, використовуючи інструкції, рекомендації та онлайн-семінари. Використовують цю платформу, або її аналоги для забезпечення безперервного навчального процесу у навчальному закладі як для денної, так і заочної форми навчання під час воєнного стану, міграції населення.

Мета дослідження. Провести аналіз сервісів, платформ та інструментів, що застосовуються для дистанційного навчання, показати їхні переваги та недоліки у підготовці здобувачів вищої освіти.

Методи дослідження. Використані теоретичні методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація наукових та науково-теоретичних, методичних робіт, які досліджували та обґрунтували практичне використання різних онлайн-платформ та сервісів у дистанційному навчанні здобувачів вищої освіти в Україні та країнах Європейського Союзу.

Результати дослідження. Одним зі стратегічних найважливіших завдань на

цьому етапі становлення вищої освіти України є забезпечення якості підготовки спеціалістів на рівні міжнародних стандартів. Виконання цього завдання можливе за умови зміни та впровадження інновацій. Онлайн-технології забезпечують високий рівень інтерактивності та комфортності для студентів, абітурієнтів під час відвідування занять, консультацій та складання атестаційних модулів; мають зручний зворотний зв'язок Moodle; використовують різноманітні засоби поточного контролю знань; застосовують 3D-анімації виробничих процесів задля підготовки якісного рівня фахівців.

Найкращими аналогами системи Moodle для організації онлайн-навчання є платформи з широким функціоналом, такі як Canvas LMS, Open edX, TalentLMS, iSpring Learn та Teachbase, а також простіші інструменти типу Google Classroom, які забезпечують гнучкість, аналітику та можливості гейміфікації. Основні популярні назви аналогів платформи Moodle та їх характеристики наведені в табл.1.

Таблиця 1.

Canvas LMS	Має набагато зручніший інтерфейс, гнучкість, кращий мобільний додаток і потужну аналітику в реальному часі
Blackboard Learn	Надійна система для великих організацій, пропонує просунуті інструменти оцінювання та інтеграцію з корпоративними екосистемами
Google Classroom, Edmodo	Безкоштовні варіанти, не мають такої глибокої кастомізації, як Moodle, але ідеально інтегровані з Google документами та Google диском
Open edX	Відкритий код, масштабованість
TalentLMS	Простота у використанні, є вбудована гейміфікація та підтримка SCORM
iSpring Learn	Проста настройка, хороша аналітика
WebTutor, Teachbase	Зручний інтерфейс для швидкого запуску
ATutor	Модульна система, аналогічна Moodle
Thinkific, Skillspace	Для створення курсів/онлайн-шкіл
Docebo	Використовує штучний інтелект для персоналізації навчання та глибокого аналізу успішності
AcademyOcean	Популярна платформа з акцентом на легкість створення контенту та автоматизацію навчання
Smart Way LMS, Profit.store	Українські локальні платформи, що забезпечують швидку підтримку та відповідність місцевим вимогам, орієнтовані на повний цикл HR – від адаптації до розвитку кадрового резерву

Вибір аналога Moodle залежить від ваших цілей: академічне навчання, корпоративний розвиток чи швидкий запуск онлайн-курсу, від бюджету, потреби у гнучкості налаштувань (відкритий код або хмара).

Висновки. Використання дистанційних методів навчання – це вимога сучасного світу. Комбінація академічної та дистанційної форм навчання стає необхідністю на найближчі роки. Тож, вважаємо за доцільне, продовжувати вдосконалювати та комбінувати різні форми навчання в національному фармацевтичному університеті під час війни. Для підвищення ефективності навчання варто комбінувати використання асинхронних платформ Moodle або Google Classroom із застосуванням можливостей синхронного проведення занять у Zoom, Meet, Skype тощо, що дозволить візуалізувати навчальний матеріал за допомогою презентацій в Microsoft PowerPoint або Adobe Flash. Таке поєднання, насамперед, спростить опанування навчального матеріалу здобувачами вищої освіти, враховуючи когнітивні особливості сучасного покоління, з одного боку, та спростить науково-педагогічним працівникам подачу навчального (лекційного, практичного) матеріалу, з іншого, у більш наочному ємному вигляді для ефективного, зручного, простого його розуміння, засвоєння та запам'ятовування. Слід підкреслити, що набутий досвід онлайн-навчання під час війни та подальше вдосконалення механізму дистанційного навчання шляхом використання схеми Moodle (Google Classroom) + Zoom (Skype, Meet) + Microsoft PowerPoint (Adobe Flash) розширює можливості використовувати його для навчання осіб з особливими освітніми потребами.

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ПЛАТФОРМ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Карпова С.П., Криськів О.С., Маслов О.Ю., Ахмедов Е.Ю.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

za9594506@gmail.com

Вступ. Сучасна система освіти в Україні стикається із нагальною потребою інтеграції інноваційних підходів, що особливо актуально для підготовки фахівців в умовах повномасштабної цифровізації та глобальних викликів, зокрема, війни. Традиційні методи викладання стикаються з обмеженнями, зокрема, високою вартістю ліцензійного програмного забезпечення та обладнання, що створює розрив між теоретичною підготовкою та вимогами ринку праці, де попит на фахівців із хмарних технологій постійно зростає.

Забезпечення віддаленого доступу до обчислювальних потужностей реалізується через клієнт-серверні технології (RDP, VPN, хмарні сервіси), що дозволяють користувачам працювати з віддаленим персональним комп'ютером чи сервером через мережу. Всі обчислення виконуються на потужному обладнанні, а локальний пристрій лише відображає інтерфейс, забезпечуючи мобільність та ефективність використання ресурсів.

Мета дослідження. Проаналізувати та систематизувати знання про застосування хмарних технологій при викладанні хімічних освітніх компонентів у медичних закладах вищої освіти України, а також надати практичні рекомендації для їх ефективного впровадження.

Методи дослідження. Використані теоретичні методи дослідження: аналіз, узагальнення, систематизація наукових та науково-теоретичних, методичних робіт, що розглядають хмарні платформи, як забезпечення віддаленого доступу до обчислювальних потужностей, сховищ даних та програм через мережу інтернет.

Результати дослідження. Дослідження базується на аналізі вітчизняних та зарубіжних наукових публікацій, які підтверджують, що хмарні технології забезпечують значні переваги: безпрецедентну доступність, гнучкість та економічну ефективність, що дозволяє істотно знизити витрати на інфраструктуру. Вони сприяють формуванню навичок співпраці, надають доступ до актуальних технологій, допомагають персоналізувати навчання та підвищують безпеку даних. Ключові напрями практичного застосування хмарних рішень: від віртуальних лабораторій до використання хмарних середовищ розробки.

Хмарні технології (англ. Cloud Computing) розглядають, як загальну концепцію надання обчислювальних ресурсів (серверів, сховищ, програмного забезпечення) через інтернет, що позбавляє потреби у власній інфраструктурі. Це спосіб організації ресурсів інформаційних технологій, як комплекс апаратного (обладнання), програмного забезпечення, мережових компонентів, даних та людського потенціалу, що забезпечують функціонування, обробку, зберігання та передачу інформації.

Хмарні платформи (англ. Cloud Platforms) – це інструменти, через які ці технології реалізуються. Вони забезпечують гнучкість, знижують витрати та підвищують швидкість розробки нових продуктів.

Сервіси, які надають доступ до цих технологій (табл.1).

Таблиця 1

IaaS (інфраструктура як послуга)	Оренда віртуальних серверів (AWS, Azure, GigaCloud тощо)
PaaS (платформа як послуга)	Середовище для розробки та

	тестування програмного забезпечення (наприклад, Google App Engine)
SaaS (програмне забезпечення як послуга)	Готові додатки (Google Drive, Netflix, Dropbox тощо)

Використовувати хмарні платформи і сервіси ефективно під час практичної, лабораторної чи самостійної роботи, використовуючи проблемно-пошукові, інтерактивні та практичні методи організації навчання. Здобувачі вищої освіти виконують практичні завдання, проектні роботи під час аудиторних занять із засвоєння практичних вмінь та навичок з хімічних освітніх компонентів.

За рахунок чого вибирають саме хмарні платформи? (табл.2)

Таблиця 2

Економічність	Не потрібно купувати дороге обладнання та обслуговувати його
Гнучкість та масштабованість	Можливість швидко адаптувати потужності під потреби бізнесу
Доступність	Доступ до даних з будь-якого пристрою через мережу інтернет
Інновації	Швидкий доступ до використання штучного інтелекту, машинного навчання та аналітики даних

Для набуття та поглиблення практичних навичок студентам надають перелік хмарних платформ та сервісів, які дають можливість виконувати та автоматично перевіряти завдання, платформи для виконання практичних завдань з хімічних освітніх компонентів, віртуальні робочі столи з необхідним програмним забезпеченням для виконання лабораторних чи практичних робіт. Використання цих платформ при вивченні хімічних освітніх компонентів дає стимул студентам використовувати ці платформи та сервіси у своїй фаховій діяльності, самовдосконалюватись у професійному плані.

Ключові сфери та переваги використання хмарних платформ (табл. 3)

Таблиця 3

Зберігання та резервне копіювання даних	Надійне розміщення інформації, захист від втрати даних та можливість їх швидкого відновлення
Інфраструктура як сервіс (IaaS)	Оренда віртуальних серверів, мереж та сховищ для розгортання ІТ-систем компанії
Платформа як сервіс	Використання готових інструментів для розробки,

(PaaS)	тестування та впровадження програмного забезпечення, що прискорює створення нових продуктів
Програмне забезпечення як сервіс (SaaS)	Доступ до готових офісних програм (Google Workspace, Microsoft 365 тощо), CRM та ERP систем без потреби їх встановлення на локальний комп'ютер
Обробка великих даних (Big Data) та аналітика	Інструменти для обробки великих обсягів інформації в реальному часі
Віддалена робота	Забезпечення спільного доступу до документів та інструментів для командної роботи
Масштабованість	Можливість оперативно збільшувати або зменшувати обчислювальні потужності, відповідно до поточних потреб

Висновки. Системне впровадження хмарних технологій є стратегічною необхідністю для української вищої освіти, яка дозволить підвищити якість підготовки фахівців, їхню конкурентоспроможність та забезпечить відповідність вимогам ринку праці. Перспективи подальших досліджень включають розробку стандартизованих методик, порівняльний аналіз ефективності хмарних платформ, створення комплексних програм підвищення кваліфікації та вивчення питань цифрової безпеки та правового регулювання.

АНАЛІЗ ТА ОСУЧАСНЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ХІМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ

Карпова С.П., Билов І.Є., Мороз В.П.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

za9594506@gmail.com

Вступ. Осучаснення методичного забезпечення передбачає трансформацію навчальних матеріалів шляхом впровадження цифрових інструментів, інтерактивних методів навчання та оновлення змісту відповідно до вимог часу та державних стандартів.

Мета дослідження. Проаналізувати основні напрями осучаснення методичного забезпечення в цілому, а також при викладанні хімічних освітніх компонентів, з'ясувати ключові кроки для модернізації методичного забезпечення.

Методи дослідження. Використані теоретичні методи дослідження: аналіз,

узагальнення, систематизація науково-теоретичних робіт щодо стану методичного забезпечення викладання освітніх компонентів в медичних закладах вищої освіти, його осучаснення.

Результати дослідження. Осучаснення методичного забезпечення включає створення електронних освітніх ресурсів, використання мультимедіа, гейміфікацію та персоналізацію навчання для покращення засвоєння матеріалу. Основними напрямками осучаснення методичного забезпечення в цілому, а також при викладанні хімічних освітніх компонентів є інтерактивність, цифровізація, оновлення змісту, комплексність, гнучкість та дистанційність (див. табл. 1)

Таблиця 1

Інтерактивність	Впровадження методів активного навчання: кейс-стаді, ділові ігри, дискусії, додавання QR-кодів з посиланнями на відеопояснення або віртуальні лабораторії (наприклад, через Mozaik Education), робота в малих групах, що підвищує залученість здобувачів освіти
Цифровізація	Створення та використання електронних підручників, мультимедійних презентацій, відеоуроків, онлайн-курсів
Оновлення змісту	Актуалізація навчальних матеріалів відповідно до сучасних наукових досягнень, фармацевтичних технологій
Комплексність	Формування комплексного методичного забезпечення хімічних освітніх компонентів, яке об'єднує робочі програми, плани, дидактичні матеріали та засоби контролю в єдину систему, систематизовану за темами
Гнучкість	Орієнтація на змішані форми навчання
Дистанційність	Забезпечення доступу до матеріалів у зручний час через мережеві форми взаємодії

Осучаснення методичного забезпечення — це перехід від паперових конспектів до цифрової екосистеми, де контент є інтерактивним, гнучким та доступним 24/7. Ключові кроки для модернізації освітніх матеріалів (див. табл.2).

Таблиця 2

Мультимедійність	Замість статичних текстів використання відеоконтенту, що стимулює різні канали сприйняття при створенні коротких «мікронавчальних» роликів (для запису екрана та
------------------	--

	швидкого монтажу підійде Loom або Canva).
Впровадження LMS (систем управління навчанням)	Централізація всіх матеріалів на одній платформі, щоб забезпечити автоматичну перевірку знань та аналітику прогресу.
Гейміфікація	Перетворення перевірки знань на гру, щоб підвищити залученість, використовуючи Wordwall або LearningApps для створення навчальних вправ-ігор, проводячи миттєві опитування через Kahoot або Quizizz.
Використання штучного інтелекту	Генерація планів, використовуючи ChatGPT для створення структури уроків або варіантів тестів. Візуалізація при створенні унікальних ілюстрацій до тем за допомогою Midjourney або DALL-E.
Орієнтація на Soft Skills та практику	Додавання в методички кейс-методів, проектних робіт та завдань на критичне мислення замість простого відтворення фактів.

Висновки. Для осучаснення методичного забезпечення при викладанні хімічних освітніх компонентів необхідно окрім класичного комплексу методичних документів (робочих та навчальних програм, силабусів, календарних планів, методичних вказівок) мати ще матеріали у вигляді цифрових ресурсів, спрямованих на ефективний результат освітнього процесу.

ДИДАКТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СЕРВІСУ NOTEBOOKLM ДЛЯ СТРУКТУРУВАННЯ ОСВІТНЬОГО КОНТЕНТУ

Качура Т.

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

м. Харків, Україна

kachura@nuph.edu.ua

Вступ. Сучасний етап розвитку освіти характеризується інтенсивною цифровою трансформацією, що вимагає впровадження інноваційних інструментів для підвищення якості навчання. Ключовими завданнями є персоналізація освітнього середовища та розвиток цифрових компетентностей як педагогічних працівників, так і здобувачів освіти.

Технології штучного інтелекту сьогодні виступають не просто допоміжним засобом, а стратегічним інструментом для створення, адаптації та глибокої

структуризації освітнього контенту. Серед розмаїття генеративних моделей особливу увагу фахівців привертає сервіс NotebookLM від Google. На відміну від універсальних чат-ботів, цей інструмент базується на концепції «grounding» (заземлення), що дозволяє: аналізувати та синтезувати інформацію виключно на основі авторських джерел користувача; формувати логічно вибудований освітній контент з посиланням на конкретні фрагменти тексту; створювати спеціалізовані дидактичні ресурси.

Використання NotebookLM є критично актуальним для дисциплін безпекового спрямування, де найменша термінологічна похибка може призвести до хибного розуміння норм безпеки.

Мета дослідження: обґрунтувати доцільність інтеграції сервісу NotebookLM в освітній процес та визначити його дидактичний потенціал під час викладання освітнього компонента «Безпека життєдіяльності, охорона праці та цивільний захист», що формує загальні компетентності здобувачів освіти.

Матеріали та методи. Для реалізації дослідження було використано навчально-методичні матеріали з освітнього компонента, нормативно-правові акти та спеціалізовані вебресурси.

Методи дослідження включали: аналіз науково-педагогічної літератури щодо застосування штучного інтелекту в освіті; узагальнення педагогічного досвіду викладання дисциплін безпекового циклу; педагогічне спостереження за освітньою діяльністю здобувачів освіти; порівняльний аналіз результатів навчання при використанні традиційних методів та інструментарію NotebookLM.

Отримані результати. Дослідження реалізовано під час вивчення теми «Основи фізіології, гігієни праці, виробничої санітарії та безпеки». Шляхом завантаження профільних документів у NotebookLM було автоматизовано створення наступного дидактичного інструментарію:

Структурований конспект-презентація: виокремлення тез, що відповідають конкретним параграфам нормативних актів.

Відеопереказ: генерація обговорень ключових положень теми у форматі подкасту, що полегшує сприйняття складних технічних норм.

Адаптивні флешкартки: інструменти для швидкого запам'ятовування термінології (наприклад, гранично допустимих концентрацій речовин або параметрів мікроклімату).

Система самоперевірки: автоматично згенеровані тести та відкриті питання для підготовки до семінарських занять.

Практична апробація створеного в NotebookLM дидактичного інструментарію здійснювалася шляхом порівняння освітнього процесу в контрольній групі, де викладання теми базувалося на традиційних методах, та в експериментальній

групі, де до освітнього процесу було інтегровано персоналізоване середовище NotebookLM.

Під час спостереження за діяльністю здобувачів освіти в експериментальній групі виявлено такі якісні зміни:

Підвищення культури роботи з джерелами: завдяки функції цитування в NotebookLM здобувачі освіти частіше зверталися до текстів нормативних актів та державних стандартів, оскільки сервіс дозволяє миттєво верифікувати відповідь штучного інтелекту за першоджерелом.

Розвиток критичного мислення: процес взаємодії із сервісом у форматі запитань-відповідей стимулював здобувачів освіти до глибшого аналізу причинно-наслідкових зв'язків у питаннях виробничої безпеки.

Адаптивність до стилів навчання: наявність відеогляду та візуальних структур дозволила ефективно залучити до активної роботи та згладила труднощі у сприйнятті складного технічного матеріалу.

Ключові переваги сервісу, визначені під час дослідження:

Актуальність та достовірність: штучний інтелект оперує лише тими нормами, які надав педагогічний працівник, що виключає застарілу інформацію.

Мінімізація галюцинацій штучного інтелекту: жорстка прив'язка до джерел гарантує високу точність термінології.

Структуризація інформації: логічне групування понять, виділення ключових положень, формування запитань для самоконтролю.

Мультимодальність: можливість подання однієї теми через аудіопереказ, відеогляд, ментальну карту, звіт, флешкартки, тестові завдання, інфографіку, презентацію, таблицю даних одночасно.

Індивідуалізація: здобувач освіти може взаємодіяти з матеріалом у зручному для нього темпі, ставлячи сервісу уточнюючі запитання по завантажених лекціях.

Результати дослідження підтвердили, що використання NotebookLM дозволяє педагогічному працівнику скоротити час на технічну підготовку матеріалів (рутинне структурування) та зосередитися на творчому й методичному аспектах заняття, а здобувачеві освіти – підвищити рівень системного мислення та активізувати самостійну роботу.

Висновки. Сервіс NotebookLM демонструє високий дидактичний потенціал для модернізації освітнього процесу. Він дозволяє скоротити час підготовки педагогічного працівника; підвищити системність і логічність викладу освітнього матеріалу; забезпечити відповідність освітнього контенту нормативним документам; активізувати самостійну роботу здобувачів освіти.

Мультимодальний формат сервісу дозволяє адаптувати матеріал до різних стилів навчання і стимулює ефективне засвоєння завдяки поєднанню різних форматів подання інформації.

Ефективність використання залежить від педагогічно виваженого застосування, експертної перевірки контенту педагогічним працівником, достовірності інформації та культури роботи з нормативними документами.

Таким чином, інтеграція NotebookLM є перспективним і ефективним інструментом для створення структурованого, точного та інтерактивного освітнього контенту, що відповідає сучасним вимогам цифрової трансформації освіти.

ЕТИЧНІ РИЗИКИ ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Коваль А.О., Карпова С.П.

Національний фармацевтичний університет

м. Харків, Україна

kovalalla68@gmail.com

Вступ. Стрімка інтеграція систем штучного інтелекту (ШІ) в освітній простір створює передумови для глобальної трансформації методів навчання та оцінювання. Використання інтелектуальних алгоритмів дозволяє індивідуалізувати освітні траєкторії та автоматизувати рутинні викладацькі завдання. Проте, поряд із технологічними перевагами, постає гостра потреба в аналізі етичних ризиків, зокрема загрози принципам академічної доброчесності. Неконтрольоване застосування цифрових інструментів може призвести до нівелювання самостійності здобувачів освіти та викривлення результатів наукового пошуку.

Мета дослідження. Визначити основні етичні ризики та межі правомірного використання технологій штучного інтелекту в освітньому процесі для збереження академічної доброчесності та розвитку критичного мислення студентів.

Матеріали та методи. Дослідження ґрунтується на аналізі сучасних методологічних підходів до впровадження ШІ у вищу освіту. Застосовано методи системного аналізу етичних стандартів, порівняння функціональних можливостей інтелектуальних систем та узагальнення педагогічного досвіду щодо запобігання академічному плагіату в цифровому середовищі.

Отримані результати. Встановлено, що ключовим викликом є трансформація ролі ШІ з інструменту генерації готових відповідей у допоміжний ресурс для аналітичної діяльності. Академічна доброчесність у нових умовах має базуватися на принципах прозорості та персональної відповідальності:

користувач повинен верифікувати згенеровані дані через першоджерела, оскільки алгоритми схильні до продукування недостовірної інформації. Визначено, що етичне використання передбачає обов'язкове зазначення ролі ШІ у підготовці роботи та недопустимість прямого копіювання результатів без авторської інтерпретації. Викладацька спільнота має формувати чітку політику використання таких інструментів, де акцент зміщується з контролю на розвиток критичної взаємодії людини з технологією.

Висновки. Впровадження ШІ в освіту потребує розробки нових концептуальних рекомендацій, які б поєднували технологічний прогрес із дотриманням морально-етичних норм. ШІ має слугувати каталізатором для розвитку мислення, а не засобом уникнення самостійної роботи. Дотримання культури академічної доброчесності залишається фундаментом якісної освіти, де технології лише доповнюють, а не замінюють інтелектуальний потенціал особистості.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД У ВИКЛАДАННІ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК СКЛАДОВА ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Кудрявцева Т., Тининика Л., Нікольченко А.

ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет», м. Харків, Україна

t.kudryavceva@khimu.edu.ua

Вступ. Актуальним стратегічним завданням сучасної медичної освіти, що визначає якість професійної підготовки лікарів у медичних університетах, є забезпечення ґрунтовної фундаментальної бази знань на основі міждисциплінарної інтеграції медико-біологічних дисциплін. Такий підхід сприяє формуванню цілісного наукового світогляду майбутнього лікаря та забезпечує системне розуміння закономірностей функціонування організму людини. Доведено, що наявність якісної фундаментальної підготовки є важливою передумовою формування та подальшого розвитку клінічного мислення, а також здатності лікаря до системного аналізу біологічних і патологічних процесів в організмі людини, їхніх молекулярно-клітинних механізмів, закономірностей функціонування органів і систем, а також причинно-наслідкових зв'язків між порушеннями гомеостазу та розвитком захворювань.

У цьому контексті одним із актуальних завдань викладачів фундаментальних дисциплін є ефективна реалізація міждисциплінарного підходу у викладанні природничих та медико-біологічних дисциплін, що забезпечить формування цілісного розуміння механізмів функціонування організму людини та

підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх лікарів.

Метою дослідження є системне висвітлення досвіду впровадження міждисциплінарного підходу у викладанні медико-біологічних дисциплін як складової фундаментальної підготовки майбутніх лікарів у Приватному вищому навчальному закладі «Харківський міжнародний медичний університет» (ПВНЗ «ХММУ») з урахуванням сучасних тенденцій розвитку медичної освіти.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали результати складання здобувачами освіти тестових компонентів Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ), зокрема інтегрованого тестового іспиту «Крок» та іспиту з англійської мови професійного спрямування. Методологічною основою дослідження було порівняння показників успішності здобувачів освіти до та після впровадження міждисциплінарного підходу у викладанні медико-біологічних дисциплін.

Використовувалися такі методи: аналіз результатів тестування – для визначення рівня засвоєння фундаментальних знань та виявлення проблемних зон у навчанні; педагогічний експеримент – впровадження міждисциплінарного освітнього компонента та практичних кейсів у навчальний процес; систематизація та порівняльний аналіз – оцінка ефективності впровадженого підходу на основі порівняння результатів контрольних та інтегрованих тестових компонентів; аналітичний метод – інтерпретація отриманих даних для обґрунтування доцільності міждисциплінарної інтеграції у фундаментальній підготовці майбутніх лікарів.

Отримані результати. Колективом науково-педагогічних працівників кафедри фундаментальних загальнонаукових дисциплін ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет» розроблено та впроваджено міждисциплінарний підхід до викладання медико-біологічних дисциплін, спрямований на інтеграцію знань, формування системного мислення та підвищення ефективності підготовки майбутніх лікарів до складання інтегрованих кваліфікаційних іспитів.

Навчальним планом спеціальності «Медицина» передбачено вивчення обов'язкового освітнього компонента «Міждисциплінарна інтеграція медико-біологічних наук» на 3 курсі. Метою його впровадження є інтеграція фундаментальних знань з медико-біологічних дисциплін, формування у здобувачів освіти системного наукового мислення та здатності встановлювати міждисциплінарні зв'язки між структурними, функціональними й біохімічними аспектами життєдіяльності організму людини.

Науково-педагогічними працівниками кафедри розроблено навчальну програму освітнього компонента, яка передбачає опрацювання шести змістових розділів,

що охоплюють актуальні медико-біологічні питання, зокрема: «Вибрані питання медичної біології в практиці лікаря», «Фундаментальні питання гістології, цитології та ембріології в практиці лікаря», «Біохімічні аспекти порушення метаболічних шляхів в організмі людини», «Основні аспекти мікробіологічної діагностики», «Анатомія людини та фізичне навантаження», «Фізіологічні особливості життєдіяльності людини».

Передумовою вивчення цього освітнього компонента є опанування здобувачами освіти на 1–2 курсах низки фундаментальних дисциплін, зокрема: «Медична біологія», «Гістологія, цитологія та ембріологія», «Біологічна хімія», «Мікробіологія, вірусологія та імунологія», «Анатомія людини» та «Фізіологія». Запропонована послідовність вивчення фундаментальних питань і структура курсу забезпечують міждисциплінарну інтеграцію базових природничо-наукових знань та сприяють формуванню у здобувачів освіти цілісного уявлення про морфологічні, функціональні та біохімічні основи життєдіяльності організму людини.

Реалізація такого підходу спрямована на підвищення ефективності засвоєння фундаментальних дисциплін, розвиток клінічного мислення та покращення підготовки здобувачів освіти до складання інтегрованих тестових компонентів Єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

З метою практичної реалізації міждисциплінарної інтеграції розроблено систему міждисциплінарних практичних кейсів, що містять клінічно орієнтовані ситуаційні завдання, спрямовані на інтеграцію знань із різних медико-біологічних дисциплін, аналіз механізмів розвитку патологічних процесів та формування навичок комплексного вирішення професійних завдань майбутнього лікаря.

Висновок. Отже, впровадження міждисциплінарного підходу до викладання медико-біологічних дисциплін у фундаментальній підготовці майбутніх лікарів сприяє інтеграції базових природничо-наукових знань, формуванню системного наукового мислення та розвитку клінічної логіки здобувачів освіти. Реалізація розробленого освітнього компонента та використання міждисциплінарних практичних кейсів забезпечують більш цілісне розуміння морфологічних, фізіологічних і біохімічних механізмів функціонування організму людини. Такий підхід підвищує ефективність засвоєння фундаментальних дисциплін і сприяє кращій підготовці здобувачів освіти до складання інтегрованих тестових компонентів Єдиного державного кваліфікаційного іспиту. Перспективним напрямом подальшої роботи є удосконалення методів міждисциплінарної інтеграції та розширення практикоорієнтованих форм навчання у системі медичної освіти.

ЗАСТОСУВАННЯ PBL У МЕДИЧНИХ ТА ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лисенко Н.О.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Проблемне навчання є одним із найбільш ефективних підходів до організації освітнього процесу у сучасній медичній та фармацевтичній освіті, оскільки виступає не лише способом передачі знань, а й інструментом їх активного здобуття. Його сутність полягає у створенні таких навчальних умов, за яких здобувачі освіти стикаються з інтелектуальними труднощами, що потребують самостійного аналізу, пошуку рішень і застосування набутих знань у нових ситуаціях. Це сприяє формуванню глибокого розуміння матеріалу та розвитку професійного мислення.

У підготовці майбутніх фармацевтів і медичних представників проблемне навчання відіграє особливо важливу роль, адже їхня професійна діяльність пов'язана з необхідністю прийняття відповідальних рішень, взаємодії з пацієнтами, лікарями та колегами, а також із аналізом складних і часто суперечливих даних. Саме тому поряд із теоретичною підготовкою важливим є розвиток здатності критично мислити, прогнозувати наслідки професійних дій, оцінювати ризики та знаходити оптимальні рішення в умовах невизначеності.

У процесі викладання риторики для майбутніх викладачів фармацевтичного профілю проблемне навчання забезпечує формування ключових комунікативних і когнітивних компетентностей. Зокрема, воно сприяє розвитку вмінь чітко, логічно й переконливо викладати професійну інформацію, аргументовано відстоювати власну позицію, аналізувати висловлювання опонентів і будувати ефективну стратегію комунікації залежно від типу аудиторії. Важливим результатом є також формування навичок роботи з неповною або суперечливою інформацією, що є типовим для реальних професійних ситуацій.

Організація самостійної роботи здобувачів освіти в умовах проблемного навчання передбачає використання міжпредметних зв'язків і орієнтацію на практично значущі завдання. Такі завдання мають моделювати реальні ситуації професійної діяльності, що підвищує мотивацію до навчання та сприяє усвідомленому засвоєнню знань. Водночас ефективна реалізація цього підходу потребує від викладача високого рівня педагогічної майстерності, здатності до проєктування навчального процесу та готовності до творчої взаємодії зі здобувачами.

Важливою умовою успішного впровадження проблемного навчання є створення

сприятливого освітнього середовища, яке забезпечує психологічний комфорт, відкритість до обговорення та активну участь кожного студента. Використання таких форм роботи, як проблемні лекції, дискусії, ділові ігри, аналіз кейсів і проектна діяльність, сприяє розвитку комунікативної культури, формуванню навичок співпраці та підвищенню рівня професійної підготовки.

Ключовим елементом проблемного навчання є проблемна ситуація, яка виникає як інтелектуальна суперечність між наявними знаннями та новими умовами завдання. Її розв'язання потребує активізації мислення, пошуку нових підходів і застосування різних стратегій діяльності. Різноманітність типів проблемних завдань — із неповними чи надлишковими даними, змінними умовами, кількома можливими рішеннями або відсутнім чітким формулюванням проблеми — забезпечує розвиток гнучкості мислення, аналітичних здібностей і здатності до адаптації.

Розроблення та впровадження проблемних кейсів із риторики для аспірантів фармацевтичного профілю підтверджує практичну ефективність цього підходу. Такі кейси орієнтовані на відтворення реальних професійних і педагогічних ситуацій, що вимагають аргументованого висловлювання, ведення дискусії, критичного аналізу інформації та прийняття рішень у складних умовах. Їх використання сприяє не лише засвоєнню теоретичного матеріалу, а й формуванню готовності до майбутньої викладацької діяльності.

Отже, проблемне навчання є доцільним і результативним підходом у викладанні риторики для майбутніх фахівців фармацевтичної галузі. Воно забезпечує інтеграцію теоретичних знань і практичних умінь, сприяє розвитку риторичної компетентності, критичного мислення та професійної рефлексії. Перспективи подальших досліджень пов'язані з удосконаленням методики створення проблемних завдань, розширенням банку кейсів і впровадженням міждисциплінарних підходів до підготовки майбутніх викладачів.

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ

Литвиненко О.

Національний університет цивільного захисту, м. Черкаси, Україна

lytvynenko_olha@nuczu.edu.ua

Вступ. У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти, інтеграції України до європейського освітнього простору та зростання ролі міждисциплінарної комунікації особливої актуальності набуває проблема викладання мовних дисциплін за професійним спрямуванням. Йдеться не лише

про формування загальної мовної компетентності здобувачів освіти, а передусім про розвиток їхньої здатності ефективно використовувати фахову термінологію у професійній діяльності. Особливого значення ця проблема набуває у процесі підготовки майбутніх фахівців у сфері пожежної безпеки.

Мета дослідження. Викладання української та англійської мов за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти має здійснюватися на засадах компетентнісного, комунікативного та міждисциплінарного підходів. Така інтегративна модель є особливо актуальною для закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання, у яких освітній процес орієнтований на підготовку фахівців до професійної діяльності в умовах підвищеної відповідальності, ризику та необхідності оперативного реагування.

Матеріали та методи. У системі підготовки майбутніх фахівців у сфері пожежної безпеки мовна освіта виконує не лише загальнокультурну, а й професійно-формувальну функцію, оскільки забезпечує розвиток професійно-комунікативної компетентності як невід'ємної складової їхньої фахової підготовки. Це передбачає системне засвоєння галузевої термінології у сфері пожежної безпеки, формування навичок точного та контекстуально доцільного використання спеціалізованої лексики в усному й писемному професійному мовленні, а також розвиток умінь працювати з нормативно-правовими актами, технічною та службовою документацією, міжнародними стандартами, протоколами реагування й інструктивними матеріалами.

Отримані результати. Опанування професійної терміносистеми сприяє не лише ефективній професійній комунікації, а й розвитку професійного мислення, здатності до аналітичного опрацювання інформації та прийняття обґрунтованих рішень у надзвичайних ситуаціях.

Характерною ознакою термінології з пожежної безпеки є її системність, стандартизованість і міждисциплінарний характер. Вона охоплює як галузеві, так і вузькоспеціалізовані терміни, пов'язані з пожежною безпекою, техногенною та природною безпекою, медициною катастроф, управлінням ризиками та суміжними сферами. У процесі навчання важливим є формування здатності курсантів і студентів до точного тлумачення термінів, розмежування близьких за змістом понять і їх адекватного використання у професійному спілкуванні українською та англійською мовами.

Актуальною проблемою залишається гармонізація українськомовної та англомовної термінології у сфері пожежної безпеки. З огляду на активну участь України у міжнародних програмах співробітництва у сферах безпеки, гуманітарного реагування та управління надзвичайними ситуаціями, потреба в адекватному перекладі та термінологічній уніфікації постійно зростає. Це

зумовлює необхідність систематичної роботи з двомовними глосаріями, міжнародними стандартами (зокрема термінологією документів ООН, НАТО та ЄС), а також формування навичок професійно орієнтованого перекладу.

Ефективне засвоєння термінології у сфері пожежної безпеки забезпечується застосуванням інтерактивних методів навчання, зокрема аналізу фахових текстів, моделювання професійних ситуацій, виконання кейс-завдань, укладання термінологічних словників, підготовки презентацій та доповідей як українською, так і англійською мовою. Доцільним є також упровадження елементів предметно-мовного інтегрованого навчання, що сприяє комплексному засвоєнню мовного й професійного компонентів підготовки.

Висновки. Отже, викладання української та англійської мов за професійним спрямуванням у сфері пожежної безпеки має бути спрямоване передусім на формування цілісної професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Особлива увага повинна приділятися системному засвоєнню та практичному застосуванню галузевої термінології як основи успішної професійної діяльності, ефективної міждисциплінарної взаємодії та активної участі в міжнародному співробітництві. Здатність точно й контекстуально коректно використовувати професійні терміни підвищує ефективність комунікації як у національному, так і в міжнародному професійному середовищі, забезпечуючи готовність курсантів працювати відповідно до глобальних стандартів, протоколів і спільних ініціатив у сфері пожежної безпеки. Такий інтегрований підхід сприяє одночасному розвитку мовної компетентності та професійної експертності, формуючи здатність майбутніх фахівців ухвалювати обґрунтовані рішення й ефективно діяти у складних і ризиконебезпечних умовах.

КЛІНІЧНІ ПРОТОКОЛИ – АВТЕНТИЧНІ ДЖЕРЕЛА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

Литовська О.

Харківський національний медичний університет, Харків, Україна

ov.lytovska@knu.edu.ua

Вступ. Загальновизнаною є продуктивність використання автентичних джерел у процесі вивчення іноземних мов. Під автентичними, слідом за Henshaw F. G. та Hawkins M. D., розуміємо такі матеріали, що не були спеціально створені для вивчення мови («Common Ground: Second Language Acquisition Theory Goes to the Classroom», 2022. 216 p.). Вважаємо конструктивним залучення цього підходу при вивченні дисципліни «Латинська мова та медична термінологія». До таких ресурсів відносимо: Terminologia anatomica, Terminologia Histologica, класифікатори хвороб та хірургічних інтервенцій, Державної фармакопеї

України тощо.

Метою даної розвідки є демонстрація евристичного потенціалу текстів клінічних протоколів для використання у якості джерела для вивчення фахової термінології студентами медичних закладів освіти.

Матеріалами дослідження постали клінічні протоколи, перекладені та оприлюднені на сайті МОЗ України (<https://guidelines.moz.gov.ua/>).

Отримані результати. Розглянуті протоколи згруповані за клінічними спеціальностями та науковими напрямками («Нефрологія», «Геріатрія», «Бактеріологія», «Мікробіологія», «Фармакологія» тощо). Настанови містять основні положення, перелік симптомів, принципи діагностики, опис лікування, вказівки на джерела, посилання на доказові огляди, а також ілюстративний матеріал.

Тексти перекладені українською з англійської і є досить насиченими фаховими термінами. Так, при переліку етіології рабдоміолізу вказуються: гіпертермія, злоякісний нейролептичний синдром, метаболічні розлади, кетоацидоз, гіпокаліємія, інфекції (пневмокок, сальмонела, легіонела, грип, цитомегаловірус), міопатія. Усі ці терміни є зрозумілими фахівцям відповідної галузі. Водночас саме розуміння і коректне використання професійної лексики є метою для дисципліни «Латинська мова та медична термінологія». На заняттях розглядаються терміноелементи, що використовуються для утворення термінів (hyper-, hypo-, -thermia, -aemia, -osis) та самі терміни (myopathia, infectio), а також назви збудників (Salmonella, Pneumococcus тощо). Так само вивчаються терміни на позначення методів лікування (інфузійна терапія, фасціотомія, корекція симптоматичної гіпокальціємії).

На особливу увагу у контексті вивчення фармацевтичної термінології заслуговують рекомендації щодо медикаментозного лікування. Наприклад, у протоколі щодо лікування спостерігаємо назви груп лікарських засобів (глюкокортикоїдні препарати, бета-блокаторами) та назви препаратів: преднізон, преднізолон (лікування підгострого тиреоїдиту); амоксицилін, доксициклін (лікування Лайм-бореліозу).

Важливим для студентів, які вивчають латинську мову, є вживання у текстах протоколів латинських назв збудників (*Borrelia burgdorferi sensu lato*, *Toxoplasma gondii*), переносників хвороб (*Ixodes ricinus*) та діагнозів (*Erythema multiforme*; *Vitiligo*, *Purpura*, *Toxoplasma retinochoroiditis*).

Висновки. Використання клінічних протоколів розглядається як запорука розвитку доказової медицини. Залучення текстів реальних документів розкриває широкий спектр можливостей для вивчення термінології як такої, аналізу професійних термінів, розуміння зв'язку між анатомічною, клінічною та

фармацевтичною лексикою, дає можливість для зміцнення міждисциплінарних зв'язків. Усе це демонструє здобувачам освіти переваги системного вивчення професійної термінології у окремому курсі та гарантує підвищення вмотивованості до навчання.

DISTANCE LEARNING: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES TODAY

Iryna Lisetska, Nataliia Kosylo, Nataliia Dubyna, Sofiia Ivanova

Ivano-Frankivsk National Medical University

Ivano-Frankivsk, Ukraine

lisecka9@gmail.com

Introduction. The global pandemic of the COVID-19 (SARS-CoV-2), the resulting quarantine restrictions and the war with Russia have necessitated a fundamental re-evaluation of educational strategies. According to Order No. 406 of the Ministry of Education and Science dated 16 March 2020, entitled «On organisational measures to prevent the spread of COVID-19» and official letter 1/9-176 dated 25 March 2020 «On the specifics of organising the educational process during quarantine», educational institutions are required to operate remotely. All educational institutions, including the Ivano-Frankivsk National Medical University (IFNMU), were forced to react quickly and effectively, practically within a 24-hour period, to the new realities, the threat posed by the pandemic and the war, and to transfer the teaching of disciplines to a distance mode (an online format), and it was and remains important that the educational process continues and the quality of the educational process, as well as its safety, are of crucial importance.

The objective of the present study to analyze the distinctive peculiarities of distance learning, and to consider the particularities of the organisation of the educational process at Ivano-Frankivsk National Medical University during distance (online) study.

Materials and methods. The study uses a comprehensive analysis of scientific sources and regulatory documents, as well as questionnaires completed by participants in the educational process to assess the efficacy of distance learning in modern conditions.

Results obtained. A characteristic feature of recent years has been the rapid development of modern web technologies and global information networks, which has contributed to the emergence of new approaches to teaching in higher education. Consequently, distance learning is not a new educational phenomenon today, nevertheless it is a promising area for the development of education in the context of the dominance of digital technologies, which have enabled the modern transformation of classical teaching methods. It makes it possible, if necessary, to ensure the continuity

of the educational process in cases of extraordinary circumstances that objectively make it impossible to attend educational institutions, thanks to the use of electronic textbooks and magazines, multimedia presentations, and the latest computer programs for monitoring the current or final level of students' knowledge.

The IFNMU employs the Office 365 Cloud Services website, which is accessible to all university lecturers and students. The practical classes and lectures are performed in the format of online conferences via the Microsoft Teams (teams of the 'Class' type are created in advance, corresponding to academic groups of students, and events in the programme are scheduled in the calendar according to the calendar-thematic plan, and students are invited to attend the events). Microsoft Teams represents a hub for teamwork within the Office 365, which is a simplified version of learning management systems, but allows the learning group to communicate and exchange files. The programme is convenient because it brings everything together in a shared work environment that includes a chat room for discussions, file sharing and corporate applications. Students are required to complete test assignments for each topic of the lesson in the system, which were posted on *pmk.ifnmueu.ua* or *tests.if.ua*. Theoretical questions are discussed via video link. During the online lesson, the teacher asks questions on the topic, corrects answers, and explains any points that were unclear. To facilitate student comprehension, the teacher employs pre-loaded materials, such as presentations and videos.

Distance learning provides educators with the opportunity to individually develop the presentation of material for their discipline and to continuously develop and enhance their pedagogical competencies. Moreover, distance learning allows students to study from any location, as communication between teachers and students occurs exclusively in the virtual domain, making it possible to study from any convenient and safe location. Distance learning also facilitates students' access to non-traditional sources of information, increases the effectiveness of independent study, and allows them to find completely different opportunities for creativity and mastering professional skills.

Conclusions. Distance learning can be defined as a purposeful process of interaction between teachers and students based on the use of modern information and telecommunication technologies that enable successful distance learning, which is of particular relevance today. Therefore, there is a pressing necessity for the effective organisation of distance learning and the acquisition of new skills and abilities in the development of online learning. The distance learning system can and should take its place in the education system, because when organized competently, it can provide quality education that meets the requirements of modern society today.

СУСПІЛЬСТВО ЗНАНЬ ЯК НОВЕ РОЗУМІННЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СОЦІУМУ

Назарко О.І.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

osvita.nazarko@gmail.com

Вступ. Освіта як соціальна інституція є ключовою детермінантою у розвитку світових спільнот, соціальних комунікацій та технологічного прогресу людства. Певний час нативною цінністю освіти був набір знань про світ. За основну мету освіта взагалі, та вища освіта зокрема, ставили мету вивчення великої кількості фактів про світ (правила, теореми, дати, вірші, столиці...).

Мета – визначити характеристичні ознаки суспільства знань та його впливи на соціальні інститути та формації.

Завдання дослідження: зробити порівняльний аналіз традиційного суспільства та суспільства знань, висвітлити роль освіти і науки в трансформаціях соціуму.

Матеріали та методи:

загальнонаукові: аналіз, синтез (аналіз та узагальнення літератури з питань суспільства знань, людиноцентризму в закладі вищої освіти та підходів до характеристик суспільства ХХІ століття).

компаративний аналіз (уявлення різних груп науковців з питань освіти, навчання та наукової діяльності).

соціологічні: порівняльний аналіз різних соціально-економічних формацій сучасного суспільства.

Результати та обговорення. На сучасному етапі такі підходи до контенту знань поступово втрачають сенс. Стрімкий розвиток інформаційних технологій, глобалізація інформаційних потоків та доступність знань через цифрові ресурси призвели до зміни ролі освіти у суспільстві. В умовах, коли практично будь-яка інформація є доступною у мережі, ключовим стає не накопичення фактологічних даних, а здатність людини ефективно працювати з інформацією: аналізувати її, критично осмислювати, інтегрувати у власну систему знань та застосовувати для вирішення практичних завдань.

Саме в цьому контексті формується концепція суспільства знань, у якому знання виступають головним ресурсом соціально-економічного розвитку. На відміну від індустріального суспільства, де визначальним фактором розвитку були матеріальні ресурси та виробничі потужності, у суспільстві знань провідну роль відіграють інтелектуальний потенціал людини, інновації та здатність до постійного навчання.

Однією з ключових характеристик суспільства знань є трансформація функцій освіти. Освітні інституції вже не можуть обмежуватися лише передачею готових

знань. Їхнім завданням стає формування компетентностей, які дозволяють особистості орієнтуватися у складному інформаційному середовищі, генерувати нові ідеї, брати участь у створенні інновацій та адаптуватися до швидких змін соціально-економічного середовища.

У цьому контексті важливого значення набуває концепція навчання протягом життя (lifelong learning), що передбачає постійне оновлення знань та навичок людини протягом усього її життя. Динаміка розвитку сучасного світу робить неможливим збереження професійної компетентності без систематичного навчання, що, у свою чергу, змінює роль університетів, освітніх платформ та інших інституцій знань.

Суспільство знань також характеризується посиленням ролі комунікацій та міждисциплінарності. Нові знання виникають на перетині різних галузей науки, технологій і соціальних практик. Це потребує розвитку нових освітніх моделей, що поєднують фундаментальну підготовку з практичною орієнтацією, розвитком критичного мислення, креативності та навичок співпраці.

Важливим аспектом функціонування суспільства знань є також демократизація доступу до освіти та інформації. Розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для отримання знань незалежно від географічного розташування, соціального статусу чи віку людини. Онлайн-освіта, відкриті освітні ресурси та міжнародні освітні платформи сприяють формуванню глобального освітнього простору.

Отже, суспільство знань формує нову парадигму розвитку сучасного соціуму, у якій знання, інтелектуальний потенціал і здатність до інновацій стають ключовими чинниками прогресу. У цих умовах освіта виступає не лише механізмом передачі знань, а й важливим інструментом формування активної, творчої та відповідальної особистості, здатної ефективно діяти у складному та динамічному світі.

Характеристичні ознаки, що зазначене вище ознаки притаманні турбулентному інформаційному суспільству України: швидке оновлення інформації, наявність змінної інформації в усіх можливих гаджетах, розгалуженість і можливості соціальних мереж тощо.

Швидкоплинність світових і соціальних трансформацій сьогодення, виклики стану війни вимагають оновлення освітнього контенту української освіти та інноваційних підходів до процесу навчання.

Яким є сучасний український освітній простір? Все частіше науковці визначають майбутнє, як 'суспільство знань де змінюється парадигма від набору знань про світ, до розуміння, як влаштований світ. Пріоритет суспільства знань покладається на науковий метод.

У сьогоднішній, при переході до суспільства знань, у світовій і українській освіті потрібне щось стійкіше, ніж потік фактів, що трансформуються, змінюються і узагальнюються. У сучасній науці, і педагогічній також, відповідь на ці виклики можемо знайти – науковий метод як систематизований шлях, спосіб, сукупність кроків, прийомів та процедур для досягнення мети.

Вищезазначене наводить на думку, що основною цінністю суспільства знань стає навчання у всіх його проявах – формальне, неформальне, інформальне.

Зрозуміло, що в такому суспільстві доступ до освіти має бути вільним, відкритим і протягом життя. Як аргументацією до цього може слугувати кількість науковців у світі за даними UNESCO (рис. 1).

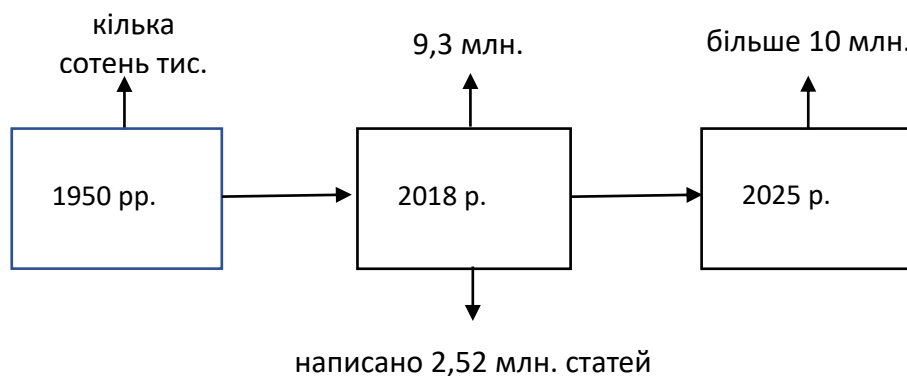

Рис. 1. Кількість науковців в світі (за даними UNESCO)

Як бачимо, рис. 1 демонструє стрімкий процес збільшення числа науковців у світі і, сподіваємось, на кореляційну відповідність такого ж прогресу соціально-економічного розвитку світу.

Зазначимо, що у відкритому доступі UNESCO є дані про залежність розвитку країни від інвестицій у наукові дослідження (від рівня ВВП країни), на кшталт: 0,4-0,5% ВВП в науку – наука виконує лише культурну і соціальну функції; 0,5-1% ВВП в науку – підтримка науки певного розвитку країни; більше 1% ВВП в науку – наука забезпечує економічний розвиток країни.

Нажаль, фінансування науки в Україні складає 0,5%.

Отже, освіта в суспільстві знань стає ключовим фактором забезпечення стійкості країни, гарантує розвиток людського капіталу та формує загальнокультурні і наукові компетентності особистості.

Тож доречним буде згадати вислів митрополита Андрія Шептицького: «Вільні народи живуть наукою і винаходами, а колонізовані – більше традиціями».

Висновки. Таким чином, перехід до суспільства знань змінює традиційне розуміння ролі освіти у розвитку соціуму. Освітні системи мають орієнтуватися

не лише на передачу фактологічних знань, а передусім на формування компетентностей, що забезпечують здатність до критичного мислення, інноваційної діяльності та безперервного навчання. Саме такі підходи дозволяють підготувати людину до активної участі у соціальному, економічному та культурному розвитку сучасного суспільства.

ІННОВАЦІЇ У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Нешко С., Зроднікова К., Єгоркіна Д.

Український державний університет залізничного транспорту, Харків, Україна

neshko.inyazdep@kart.edu.ua

zrodnykova.inyazdep@kart.edu.ua

egorkina2024@kart.edu.ua

Вступ. Формування готовності до життя в інформаційному суспільстві є спільним завданням усіх освітніх галузей, зокрема й іноземної філології. Головний акцент зміщується на створення комунікативного середовища та сприятливого психологічного фону, де мова виступає інструментом міжкультурної взаємодії. Саме тому впровадження інноваційних технологій є критично важливим для модернізації системи підготовки майбутніх педагогів.

Мета дослідження. Метою нашого дослідження є аналіз впровадження інноваційних технологій у процес вивчення іноземної філології.

Матеріали та методи. Для реалізації мети нашої роботи було проведено огляд літератури за обраною темою з використанням ключових слів та синонімів щодо теми роботи. Матеріалами дослідження є огляд, вивчення та аналіз проведених досліджень з питання впровадження інноваційних технологій у процес вивчення іноземної філології. Основні методи дослідження – моніторинг, системний та ситуаційно-логічний аналізи; застосовано також і теоретичний метод дослідження.

Отримані результати. Впровадження інноваційних технологій у навчальний процес охоплює комплексний підхід до вибору методів, форм та інструментів викладання. Такий інструментарій стимулює активну пізнавальну діяльність студентів, дозволяє їм ефективно реалізовувати здобуті знання на практиці, а також сприяє вдосконаленню комунікативних навичок і прагненню до самоосвіти. У контексті вивчення англійської мови конкретні методичні прийоми виступають прикладними механізмами, за допомогою яких ці інноваційні підходи втілюються в життя.

Побудова індивідуальної освітньої траєкторії дозволяє студентам адаптувати

процес навчання під власні психофізіологічні особливості: темп засвоєння інформації, швидкість сприйняття та специфіку уваги. Сучасні викладачі активно використовують потенціал інтернет-ресурсів та комп'ютерних технологій, що значно розширює дидактичні можливості та звільняє час від виконання найбільш трудомістких завдань. Завдяки спеціалізованим програмам (Duolingo, Memrise, Quizlet тощо) створюються максимально комфортні та ефективні умови для роботи, що дає змогу кожному учаснику навчального процесу просуватися у власному ритмі, забезпечуючи високу якість опанування матеріалу.

Одним із дієвих інструментів є технологія вебквестів, яка залучає студентів до колективної проектної діяльності навколо певної теми: через дискусію та аналіз вони формують власні висновки, працюючи в межах обраних професійних ролей, як-от журналісти чи науковці. Для успішного впровадження вебквесту у навчальний процес можна задіяти платформи Google Sites, Zunal WebQuest Free. Паралельно з цим, блог-технології стають ефективним засобом для вивчення англійської мови у позааудиторний час, дозволяючи студентам вести персональні сторінки у форматі щоденників. Загалом, використання E-learning та моделей змішаного навчання (blended learning) відкриває широкі можливості для реалізації телекомунікаційних проектів, проведення онлайн-консультацій та активної взаємодії на дискусійних форумах.

Особливе місце посідає технологія «дизайн-мислення» (design thinking), що базується на людиноцентричному підході та креативності, стимулюючи студентів до пошуку нестандартних рішень для актуальних проблем. Альтернативою класичній освітній моделі виступає навчання на основі запитів (enquiry-based learning), яке фокусується на активному залученні молоді до самостійного аналізу, формування критичних запитань та проведення власних досліджень.

Висновки. Ключові напрями впровадження інновацій у вищу освіту України зосереджені на персоналізації навчального процесу через індивідуалізацію та диференціацію підходів до кожного студента. Важливими аспектами є розвиток навичок саморефлексії, зокрема через механізми самоконтролю та самооцінювання, а також гармонійне поєднання різноманітних форматів самостійної роботи. Водночас особлива увага приділяється інтеграції онлайн-ресурсів, дистанційних курсів та сучасних цифрових інструментів, які дозволяють максимально активізувати пізнавальну діяльність студентів під час опанування англійської мови.

ВИКОРИСТАННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: СУЧАСНІ ПІДХОДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Нікітенко В.Д, Садовніков О.К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

nikitenkovioleta2007@gmail.com

Вступ. Сучасний розвиток науки і технологій супроводжується швидкими змінами у професійній діяльності та вимогах до підготовки фахівців. У цих умовах система вищої освіти потребує впровадження нових підходів до організації навчального процесу, які забезпечують формування практичних компетентностей і здатності застосовувати теоретичні знання у професійній діяльності. Одним із таких підходів є STEM-освіта.

STEM (Science, Technology, Engineering, Mathematics) розглядається як міждисциплінарний освітній підхід, що передбачає інтеграцію природничих наук, технологій, інженерії та математики з метою формування у студентів дослідницьких умінь, критичного мислення та здатності вирішувати складні практичні завдання. Особливого значення цей підхід набуває у підготовці студентів природничих спеціальностей, зокрема біології, хімії, екології та біотехнології, де важливим є поєднання фундаментальної теоретичної підготовки з експериментальною діяльністю та використанням сучасних технологічних інструментів.

У зв'язку з цим актуальним є дослідження педагогічних можливостей інтеграції STEM-підходу у процес підготовки студентів природничих спеціальностей у закладах вищої освіти.

Мета дослідження. Проаналізувати педагогічні можливості використання STEM-підходу у підготовці студентів природничих спеціальностей та визначити основні напрями його інтеграції у навчальний процес закладів вищої освіти.

Матеріали та методи. Для досягнення поставленої мети використано такі методи дослідження: аналіз і узагальнення сучасної наукової літератури з проблем STEM-освіти; порівняльний аналіз педагогічних підходів до інтеграції природничих дисциплін; контент-аналіз сучасних освітніх практик використання проєктного навчання та цифрових технологій у підготовці студентів природничих спеціальностей.

Матеріалами дослідження стали сучасні наукові праці українських та зарубіжних дослідників STEM-освіти. Зокрема проаналізовано роботи українських учених Бикова В. Ю., Спіріна О. М., Шишкіної М. П., Литвинової С. Г., Стрижак О. Є.,

у яких розглядаються питання цифровізації освіти, використання віртуальних лабораторій та інтеграції STEM-підходу у підготовці майбутніх фахівців природничих і технічних спеціальностей.

Також проаналізовано праці зарубіжних дослідників Лі Є., Чіу Т. К. Ф., Фройда Дж. Е., Корецькі М. Д., Галлстрема Й., присвячені розвитку міждисциплінарних моделей STEM-освіти, інтеграції інженерного мислення у навчання та застосуванню сучасних цифрових технологій у природничій освіті. У працях цих учених підкреслюється важливість міждисциплінарної інтеграції, використання проєктно-орієнтованого навчання та дослідницьких методів навчання у підготовці студентів природничих спеціальностей.

Отримані результати. Аналіз сучасних наукових джерел засвідчив значний педагогічний потенціал STEM-підходу у підготовці студентів природничих спеціальностей. Узагальнення результатів сучасних досліджень у галузі STEM-освіти показало, що ефективність такого підходу значною мірою зумовлюється інтеграцією знань із різних галузей науки. Поєднання змісту природничих дисциплін, технологій та елементів інженерного проєктування сприяє формуванню у студентів цілісного розуміння природничих процесів, розвитку аналітичного мислення та здатності застосовувати отримані знання для розв'язання практичних і дослідницьких завдань.

Встановлено, що одним із найбільш ефективних інструментів реалізації STEM-підходу у навчальному процесі є проєктно-орієнтоване навчання. У межах такого підходу освітній процес організовується навколо виконання дослідницьких або практико-орієнтованих проєктів, що передбачають постановку проблеми, формулювання гіпотези, планування дослідження, проведення експериментів та аналіз отриманих результатів. Виконання таких завдань сприяє розвитку дослідницьких умінь, формує навички самостійної роботи, критичного аналізу інформації та ефективної взаємодії у команді.

Важливе значення у реалізації STEM-підходу має використання принципів дослідницького навчання та проблемно-орієнтованого підходу. Організація навчальної діяльності на основі дослідницьких і проблемних завдань стимулює пізнавальну активність студентів, формує здатність самостійно ставити наукові запитання, здійснювати пошук інформації та обґрунтовувати результати власних досліджень. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, аналітичних умінь та навичок наукового пізнання.

У результаті проведеного аналізу також встановлено важливу роль цифрових технологій у реалізації STEM-освіти. Використання сучасних освітніх платформ, програмних засобів моделювання, віртуальних лабораторій та цифрових інструментів обробки даних значно розширює можливості організації навчального процесу. Такі технології дозволяють моделювати складні

природничі явища, здійснювати аналіз експериментальних результатів, проводити дослідження у віртуальному середовищі та працювати з великими масивами наукової інформації. Це сприяє формуванню цифрової компетентності студентів та розвитку їхніх дослідницьких навичок.

Особливе значення у підготовці студентів природничих спеціальностей має експериментальна діяльність. Проведення лабораторних досліджень, робота з науковим обладнанням, спостереження за природними процесами та інтерпретація отриманих результатів дозволяють поєднати теоретичну підготовку з практичним досвідом наукового пізнання. Такий підхід сприяє формуванню у майбутніх фахівців навичок експериментального дослідження, аналітичного мислення та здатності працювати з емпіричними даними.

Важливою складовою STEM-освіти є також формування інженерного мислення, яке передбачає здатність аналізувати проблему, розробляти можливі варіанти її вирішення, здійснювати моделювання та оцінювати ефективність запропонованих рішень. Застосування елементів інженерного проєктування у навчальному процесі дозволяє студентам не лише засвоювати теоретичні знання, а й застосовувати їх для створення практичних рішень і технологічних моделей. Крім того, результати аналізу наукових джерел свідчать, що важливою особливістю STEM-освіти є розвиток міждисциплінарного мислення студентів. Сучасні наукові дослідження дедалі частіше потребують поєднання знань із різних галузей науки, зокрема біології, хімії, інформатики, математики та інженерії. Інтеграція цих дисциплін у навчальному процесі сприяє формуванню здатності комплексно аналізувати наукові проблеми, застосовувати різні методи дослідження та знаходити ефективні рішення складних наукових і технологічних завдань.

Узагальнення результатів аналізу наукових джерел дозволило також визначити основні педагогічні умови ефективної реалізації STEM-підходу у підготовці студентів природничих спеціальностей. До таких умов належать: інтеграція змісту природничих дисциплін на основі міждисциплінарних навчальних завдань; використання дослідницьких і проблемно-орієнтованих методів навчання; активне застосування цифрових освітніх технологій, зокрема віртуальних лабораторій та програмних засобів моделювання; організація експериментальної діяльності студентів у навчальному процесі; залучення елементів інженерного проєктування до розв'язання практичних і дослідницьких завдань.

Реалізація зазначених педагогічних умов сприяє підвищенню ефективності підготовки студентів природничих спеціальностей, формуванню дослідницьких компетентностей, розвитку критичного мислення та здатності застосовувати

міждисциплінарні знання для розв'язання наукових і практичних проблем.

Висновки. Отже, результати аналізу сучасних наукових джерел засвідчують, що впровадження STEM-підходу у підготовку студентів природничих спеціальностей є важливим напрямом модернізації освітнього процесу у закладах вищої освіти. Інтеграція природничих наук, технологій та інженерних підходів сприяє формуванню у студентів цілісного наукового світогляду, розвитку критичного та аналітичного мислення, а також здатності застосовувати міждисциплінарні знання для розв'язання наукових і практичних завдань.

Встановлено, що ефективна реалізація STEM-підходу у підготовці студентів природничих спеціальностей забезпечується поєднанням проєктно-орієнтованого, дослідницького та проблемно-орієнтованого навчання, активним використанням цифрових освітніх технологій, організацією експериментальної діяльності та залученням елементів інженерного проєктування у навчальному процесі.

Реалізація зазначених педагогічних умов сприяє підвищенню практичної спрямованості навчання, розвитку дослідницьких компетентностей студентів і формуванню навичок командної роботи та самостійного наукового пошуку.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням і впровадженням педагогічних моделей інтеграції STEM-підходу у навчальні курси природничих дисциплін та оцінюванням їх ефективності у підготовці майбутніх фахівців природничого профілю.

Таким чином, проведене дослідження дозволило узагальнити сучасні наукові підходи до використання STEM-освіти у підготовці студентів природничих спеціальностей та визначити основні педагогічні умови її ефективного реалізації у системі вищої освіти.

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВИ У ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Олійник А.А.

Відокремлений структурний підрозділ «Запорізький гуманітарний фаховий
коледж Національного університету «Запорізька політехніка»,

Запоріжжя, Україна

oalina1201@gmail.com

Вступ. Розвиток цифрових технологій та оновлення освітніх стандартів зумовили необхідність переосмислення методичного забезпечення гуманітарних дисциплін у фаховій передвищій освіті. Цифровізація дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням» є особливо актуальною для здобувачів спеціальностей 241 «Готельно-ресторанна справа» та 242 «Туризм і рекреація»,

чия діяльність базується на стандартах сервісної комунікації. Попри активний перехід до дистанційного навчання, зберігається дефіцит професійно адаптованих методичних розробок, що потребує інтеграції інноваційних інструментів, зокрема штучного інтелекту (ШІ).

Мета роботи – обґрунтувати та продемонструвати ефективність упровадження цифровізованого методичного супроводу з використанням ШІ-платформ для підвищення якості мовної підготовки майбутніх фахівців сфери гостинності.

Матеріали та методи. У межах дослідження розроблено та впроваджено дистанційний курс на базі Google Classroom, структурований за 5 тематичними модулями. База матеріалів включає 20 авторських відеолекцій, мультимедійні презентації, 131 інтерактивне завдання та цифрову бібліотеку (15 фахових словників, колекція аудіозаписів діалогів). Для візуалізації та створення персоналізованого контенту використано сервіси Canva, Gamma та ШІ-інструмент NotebookLM від Google. Провідними методами навчання обрано кейс-метод, сторітелінг та рольове моделювання професійних ситуацій. Статистична обробка даних здійснювалася за допомогою пакету аналізу MS Excel 2019.

Отримані результати. Упровадження цифрового супроводу на базі Google Classroom забезпечило зростання активності здобувачів освіти до 87%, що на 34% вище порівняно з традиційними формами навчання. Використання ШІ-інструмента NotebookLM дозволило 73% здобувачів освіти ефективно підготуватися до контрольних заходів, а 81% респондентів підтвердили, що інструмент став ключовим у структуруванні значних обсягів термінології. Результатом практичної діяльності стало формування індивідуальних цифрових блокнотів та розробка 12 авторських скриптів сервісної комунікації за темами: «Етика ділового спілкування в готельному сервісі», «Мовленнєвий етикет під час проведення екскурсій» та «Культура фахового мовлення адміністратора». Студентами виконано кейсові завдання щодо моделювання професійних ситуацій (сценарії «Check-in та Check-out», «Вирішення конфлікту з гостем щодо якості обслуговування», «Презентація інноваційного турпакету»). Завдяки систематичній участі у 5–6 рольових іграх із наступним відеоаналізом мовленнєвих помилок, 85% осіб продемонстрували суттєве підвищення впевненості у фаховій комунікації та подолання мовленнєвих бар'єрів. Загальний показник успішності здобувачів освіти зріс на 16% ($p < 0.05$). Приклад реалізації навчального контенту (цифровий блокнот та подкаст) представлено за QR-кодом (Рис. 1).

Рис. 1. Приклад цифрового навчального контенту на базі NotebookLM

Висновки. Доведено, що цифровізація методичного супроводу на базі Google Classroom та інтеграція інструментів штучного інтелекту забезпечують якісне оновлення курсу. Використання тематичних цифрових блокнотів та моделювання реальних професійних ситуацій сприяє формуванню стійких комунікативних навичок. Інтеграція NotebookLM трансформує роль здобувача освіти з пасивного споживача на співавтора освітнього середовища, що дозволяє реалізувати концепцію персоналізованого навчання в умовах фахового коледжу.

МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ДОТРИМАННЯ БАЛАНСУ В УМОВАХ ГЕЙМІФІКАЦІЇ МОВНОЇ ОСВІТИ

Олійник А.А.

Відокремлений структурний підрозділ «Запорізький гуманітарний фаховий
коледж Національного університету «Запорізька політехніка»,

Запоріжжя, Україна

oalina1201@gmail.com

Вступ. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю пошуку інноваційних методів інтенсифікації навчання української мови в умовах цифрової трансформації освіти. Фундаментальні мовні компоненти, такі як складна система відмінювання, дієслівна морфологія та вільний порядок слів, вимагають від здобувачів освіти високої концентрації та систематичних вправ. Традиційні репродуктивні методи часто призводять до зниження мотивації та мовної тривожності. Гейміфікація, що передбачає використання ігрових елементів (очок, рівнів, наративів) у неігровому контексті, виступає ефективним інструментом залучення молоді до активного навчання. Центральна проблема дослідження полягає у дотриманні оптимального балансу між розважальною та навчальною складовими. Надмірна ігровізація може відволікати від суті лінгвістичного матеріалу, тоді як її недостатність не забезпечує очікуваного рівня залученості. Питання гейміфікації мовної освіти активно досліджуються у світовому науковому просторі, де підтверджено позитивний вплив ігрових

елементів на мотивацію та результати навчання. Проте аспект збереження балансу в освітніх квестах саме для вивчення фундаментальних компонентів української мови потребує детальнішого вивчення.

Мета дослідження – теоретичне обґрунтування та практичний аналіз використання гейміфікованих освітніх квестів як засобу інтенсифікації вивчення фундаментальних компонентів української мови, з особливим акцентом на пошуку балансу між розважальними та когнітивними елементами навчання.

Матеріали та методи. Матеріалом дослідження стали цифрові освітні платформи, гейміфіковані застосунки для вивчення мови та сценарії лінгвістичних квестів, інтегрованих у навчальний процес закладів вищої та фахової передвищої освіти протягом 2024.2025 років. Окрему увагу в роботі приділено аналізу досвіду використання ігрових механік у фахових коледжах Запорізького регіону в умовах дистанційного навчання та нестабільного електропостачання, що вимагало особливої гнучкості методичного дизайну. Для розв'язання поставлених завдань використано комплекс взаємодоповнюючих методів, серед яких теоретичний аналіз наукових джерел та систематизація підходів до імерсивного навчання дозволили виокремити ключові компоненти ігрового досвіду. Емпіричні методи, зокрема спостереження за навчальною діяльністю здобувачів освіти під час виконання ігрових завдань, дали змогу оцінити рівень їхньої залученості та динаміку мотивації. Метод педагогічного моделювання був застосований для розробки структури освітнього квесту, що інтегрує складні мовні компоненти, такі як морфологічна парадигма відмінювання та словотворення, у наративну канву гри. Статистичний аналіз результатів успішності та анкетування щодо рівня цифрової грамотності учасників до і після впровадження інноваційних методик дозволив верифікувати ефективність запропонованого підходу.

Отримані результати. Проведене дослідження дозволило встановити, що інтенсифікація вивчення фундаментальних мовних компонентів досягається завдяки створенню потокового стану, де складність лінгвістичних завдань відповідає рівню навичок здобувача освіти. Аналіз впроваджених освітніх квестів свідчить, що ключовим фактором успіху є виважений баланс: ігрова оболонка не повинна затьмарювати когнітивне навантаження. У ході експерименту було виявлено, що найбільш ефективною моделлю є інтеграція мовних одиниць безпосередньо в ігровий наратив. Наприклад, опрацювання системи відмінювання української мови реалізовувалося через квести-розслідування, де правильна граматична форма слова була ключем до наступної локації. Важливим результатом стало підтвердження того, що ігрові елементи значно знижують мовну тривожність, особливо при роботі з важкими для

засвоєння темами. Гейміфікація створює безпечне середовище для помилок, де невдача сприймається не як негативна оцінка, а як стимул для повторної спроби. Разом із тим, дослідження показало ризик девальвації змісту: у випадках, коли розважальна частина була домінуючою, здобувачі освіти демонстрували високу залученість, але низький рівень затримки знань. Для подолання цього ефекту було впроваджено методику пост-ігрової рефлексії та дебрифінгу, що передбачає винесення лінгвістичних висновків поза ігровий контекст. Використання циклічного повторення мовних структур у різних ігрових сценаріях дозволило стабілізувати знання та перевести їх у довготривалу пам'ять. Адаптивні системи на основі штучного інтелекту дозволяють автоматично коригувати складність ігрових завдань залежно від індивідуального прогресу студента, що забезпечує персоналізацію навчання. Оптимальне співвідношення ігрового та навчального часу в освітньому квесті має становити 30/70, де ігрові механіки слугують лише каркасом для інтенсивної мовної практики.

Висновки. Гейміфікація є потужним інструментом інтенсифікації вивчення фундаментальних компонентів української мови, що дозволяє трансформувати складні граматичні та синтаксичні правила у привабливий когнітивний досвід. Встановлено, що ефективність освітніх квестів безпосередньо залежить від дотримання балансу між розважальними механіками та навчальним навантаженням: оптимальна модель передбачає інтеграцію лінгвістичного матеріалу в саму логіку гри. Доведено, що впровадження ігрових елементів сприяє зниженню емоційного бар'єру та мовної тривожності. Перспективним напрямом подальших розвідок є розробка адаптивних сценаріїв квестів із використанням генеративного штучного інтелекту, що дозволить забезпечити індивідуальну траєкторію навчання для кожного здобувача освіти, враховуючи його початковий рівень володіння мовою та швидкість засвоєння нового матеріалу.

ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ У ВИКЛАДАННІ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ФОРМАТІ

Опрошанська Т.В., Хворост О. П., Скребцова К. С.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

arctium55@ukr.net

Вступ. Сучасний освітній простір України неможливо уявити без цифровізації викладання освітніх компонентів та проведення занять в он-лайн режимі.

Мета. Викрити перспективи застосування дистанційного навчання, зокрема, у навчальному процесі викладання природничих дисциплін.

Матеріали та методи. Системний контент-аналіз інформаційних платформ

(*PubMed, Google Scholar, ScienceDirect, SpringerLink*, тощо) та аналіз створених дистанційних курсів на кафедрі фармакогнозії та нутриціології та кафедрі фармацевтичної технології, стандартизації та сертифікації ліків Національного фармацевтичного університету (НФаУ).

Отримані результати. Розвиток практичних навичок прямо пропорційно залежить від якості та ступеня використання віртуальних ситуаційних завдань та застосування симуляцій. Тому вкрай важливим стає професіоналізм розробників цих завдань. Персоналізація підходів до кожного конкретного студента/слухача дає можливість шляхом надання завдань відповідного рівня забезпечити максимально ефективне засвоєння матеріалів. Цьому сприяють необмеженість часового терміну доступу до інформаційних та навчальних джерел, а також чітко сформовані індивідуальні та групові он-лайн консультації.

Широкі можливості для професійного росту здобувачів надає інформаційна забезпеченість, яка полягає у доступі до створених за тематикою блоків літературних джерел, в тому числі обраних на платформах. Зважаючи на той факт, що все ж таки дистанційна форма викладання освітніх компонентів сьогодні створюється неофітами цієї справи, рівень викладання ряду освітніх компонентів є більш ніж задовільним. Постійне оновлення матеріалів та вдосконалення методології, розширення підходів з урахуванням специфіки викладання окремих складових є необхідною умовою підвищення ефективності процесу формування теоретичних знань та практичних навичок. Це можливо на підставі перманентного аналізу результатів навчання та моніторингу асортименту сучасних методів.

Висновки. Формування особистості здобувача вищої та післядипломної освіти в сучасному суспільстві протікає з потужним розвитком здібностей: опанування комунікаційних та інформаційних технологій, здатності до самоосвіти тощо. Дистанційний варіант робить вітчизняну освіту конкурентоспроможною та якісною.

ВИКОРИСТАННЯ STREAM-МЕТОДОЛОГІЙ ПРИ ВИКЛАДАННІ МІЖДИСЦИПЛІНАРНИХ КУРСІВ У АНГЛОМОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Орленко О.М.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

helen.m.orlenko@gmail.com

Вступ. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти характеризуються глибокою

інтеграцією різних галузей знань та активним впровадженням інноваційних педагогічних технологій. У цих умовах особливої актуальності набуває використання міждисциплінарних підходів до організації освітнього процесу, що сприяють формуванню комплексного бачення сучасних наукових і соціальних проблем. Одним із перспективних напрямів модернізації освітнього процесу є використання STREAM-методології, яка передбачає інтеграцію природничих, технічних та гуманітарних дисциплін у межах єдиного освітнього простору. STREAM-методологія поєднує п'ять складових: науку (Science), технології (Technology), інженерію (Engineering), мистецтво (Arts), математику (Mathematics), що дозволяє формувати у студентів системне мислення, розвивати здатність до аналізу складних проблем і стимулювати інноваційну діяльність. Важливим викликом є реалізація цього підходу в межах англомовного освітнього середовища (English as a Medium of Instruction — EMI), що забезпечує прямий доступ студентів до міжнародних наукових баз та розвиває професійну комунікативну компетентність на світовому рівні. У цьому контексті використання STREAM-методології у процесі викладання міждисциплінарних курсів англійською мовою стає важливим напрямом удосконалення сучасної освітньої практики.

Мета. Обґрунтувати педагогічної ефективності використання STREAM-методології у процесі викладання міждисциплінарних курсів в англомовному освітньому просторі. Для реалізації поставленої мети необхідно: проаналізувати теоретичний базис STREAM-концепції в контексті вищої освіти; визначити особливості застосування STREAM-методології у процесі викладання міждисциплінарних дисциплін; охарактеризувати методичні аспекти організації англомовного освітнього середовища; розробити методичні моделі STREAM-методології; визначити результати навчання, що формуються у студентів у процесі використання інтегрованого підходу.

Методи. У дослідженні використано комплекс взаємодоповнювальних методів: порівняльний аналіз сучасних освітніх парадигм; моделювання навчальних сценаріїв; педагогічне спостереження за процесом опанування студентами англомовного контенту через призму інтегрованих проєктів. Застосування зазначених методів дозволило визначити ефективність інтегрованого підходу до організації навчального процесу.

STREAM-методологія є інноваційною педагогічною концепцією, що базується на інтеграції різних галузей знань та спрямована на розвиток дослідницької діяльності студентів. Основною особливістю STREAM-методології є поєднання теоретичних знань із практичною діяльністю, коли студенти отримують можливість працювати над комплексними проєктами, які передбачають використання знань з різних дисциплін. Такий підхід сприяє формуванню

міждисциплінарних компетентностей, розвитку критичного мислення та здатності до інноваційної діяльності. Важливим компонентом STREAM-методології є творчий елемент, що реалізується через інтеграцію мистецтва у навчальний процес. Це дозволяє стимулювати креативність студентів та сприяє формуванню нестандартного підходу до вирішення проблем. Викладання міждисциплінарних курсів англійською мовою має низку методичних особливостей. Насамперед воно спрямоване на формування академічної комунікативної компетентності студентів, що включає навички професійного спілкування, академічного письма та презентації результатів досліджень. Англomовне навчання сприяє розвитку міжнародної академічної мобільності та дозволяє студентам брати участь у міжнародних наукових проєктах. У процесі викладання міждисциплінарних курсів доцільно використовувати інтерактивні методи навчання, серед яких: проєктне навчання; кейс-метод; дослідницькі завдання; групові презентації; дискусії та дебати. Застосування таких методів підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу та сприяє активізації навчальної діяльності студентів. Особливу увагу приділено компоненту Reading/wRiting, що в англomовному середовищі стає містком між технічними знаннями та лінгвістичною вправністю. Одним із ефективних способів реалізації STREAM-методології є використання спеціальної методичної моделі заняття, що поєднує різні галузі знань. Етапи заняття із застосуванням STREAM-методології. Перший етап - постановка проблеми (Problem Introduction). Формулювання кейсу англійською мовою (наприклад, "The Impact of Artificial Intelligence on Modern Urban Ethics"). Другий етап - дослідницький етап (Research Phase). Аналіз англomовних наукових джерел, робота з термінологією (Reading/wRiting). Третій етап - інтеграція знань (Integration Phase). На цьому етапі відбувається поєднання знань із різних дисциплін. Четвертий етап – творчий (Creative Design). Візуалізація рішення, створення макетів, інфографіки або медіапрезентацій (Arts). П'ятий етап - презентація результатів (Presentation) діяльності англійською мовою, обґрунтування власних висновків та участь у дискусії. Завершальним етапом є рефлексія (Reflection), аналіз результатів роботи, оцінка ефективності використаних методів та формулювання висновків. У міждисциплінарних курсах (наприклад, «Екологічна соціологія» або «Біоетика») STREAM-підхід дозволяє використовувати CLIL-методику (Content and Language Integrated Learning). Студенти вивчають предмет через мову і мову через предмет, де мова виступає інструментом для вирішення інженерних чи наукових завдань. STREAM-методології у викладанні міждисциплінарних курсів сприяє формуванню відповідних навиків і результатів навчання, а саме: здатність інтегрувати знання з різних галузей науки; розвиток критичного та системного

мислення; формування дослідницьких навичок; розвиток творчих здібностей; формування англомовної академічної комунікативної компетентності; розвиток навичок командної роботи. Крім того, використання STREAM-підходу сприяє підвищенню мотивації студентів до навчання та розвитку їхнього інтересу до дослідницької діяльності.

Висновки. Таким чином, використання STREAM-методології у процесі викладання міждисциплінарних курсів в англомовному освітньому просторі є ефективним інструментом модернізації сучасної вищої освіти. Інтеграція різних галузей знань дозволяє формувати у студентів комплексне бачення сучасних проблем та сприяє розвитку міждисциплінарного мислення. Викладання англійською мовою, у свою чергу, забезпечує інтеграцію студентів у міжнародний академічний простір та підвищує їхню професійну конкурентоспроможність та сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу.

ВІД ЛЕКЦІЇ ДО КВЕСТУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗАСОБАМИ ГЕЙМІФІКАЦІЇ

Папернова Т.

КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», м. Харків, Україна
papernova@gmail.com

Актуальність проблеми. Сучасний освітній простір характеризується швидкою цифровізацією, необхідністю безперервного професійного розвитку педагогів і зростанням вимог до їхніх цифрових та методичних компетентностей. Традиційні форми підвищення кваліфікації часто не забезпечують достатнього рівня залученості слухачів. У цьому контексті гейміфікація як інтеграція ігрових методик у неігрове середовище розглядається як ефективний засіб активізації навчальної діяльності дорослих.

Мета. Обґрунтувати доцільність використання гейміфікації в освітньому просторі закладу післядипломної педагогічної освіти та окреслити практичні підходи до її впровадження в процес підвищення кваліфікації педагогів.

Виклад основного матеріалу. Гейміфікація в освіті передбачає використання ігрових елементів (бали, рівні, бейджі, рейтинги, місії, змагання, сюжет) для підвищення мотивації та залученості учасників навчання. У системі післядипломної педагогічної освіти вона виконує низку функцій: мотиваційну (стимулює інтерес до навчання); діяльнісну (активізує участь у навчальних заходах); рефлексивну (сприяє самооцінюванню результатів); комунікативну (розвиває професійну взаємодію).

Ефективними формами гейміфікації в освітньому просторі закладу

післядипломної освіти є:

- гейміфіковані курси підвищення кваліфікації – освітні програми для педагогів, у яких навчальний процес організовано за ігровою логікою просування: виконання завдань, накопичення балів і перехід між рівнями складності. Бали відображають індивідуальний прогрес і виконують мотиваційну та формувальну оцінювальну функції, а рівні забезпечують поетапність розвитку професійних компетентностей. Така структура підтримує внутрішню мотивацію дорослих слухачів, індивідуалізує темп навчання та підвищує залученість у процес підвищення кваліфікації;
- навчальні квести та професійні челенджі – гейміфіковані форми організації підвищення кваліфікації педагогів, що передбачають виконання послідовності практико орієнтованих завдань, об'єднаних спільним сюжетом або професійною проблемою. У навчальному квесті учасники проходять тематичний маршрут із етапів-завдань, розв'язуючи педагогічні кейси, створюючи освітні продукти та отримуючи проміжні результати. Професійний челендж має форму короткотривалого індивідуального або командного виклику, спрямованого на впровадження нової методики, цифрового інструменту чи освітньої практики у власну діяльність із подальшою презентацією результату. Такі формати активізують діяльнісне навчання дорослих, сприяють перенесенню знань у практику та розвитку професійної співпраці;
- інтерактивні вікторини й турніри знань;
- цифрові бейджі за досягнення – електронні візуальні відзнаки, що засвідчують конкретні результати навчання, сформовані компетентності або професійні досягнення педагогів у процесі підвищення кваліфікації. Вони надаються за виконання визначених критеріїв (завдань, проєктів, активностей), що забезпечує прозорість результатів. У гейміфікованих курсах бейджі позначають прогрес, відкривають доступ до наступних рівнів або можливостей і формують індивідуальне портфоліо професійного розвитку. Використання цифрових бейджів сприяє визнанню неформальних результатів навчання, підтримує безперервність професійного зростання педагогів і підсилює їхню участь у професійних спільнотах;
- рейтингові таблиці професійної активності.

Практична реалізація гейміфікації можлива через використання цифрових сервісів, зокрема інтерактивних платформ Kahoot, LearningApps, Quizizz, Classcraft, Genially, що дають змогу створювати ігрові завдання, сценарії навчання та систему заохочення.

Досвід упровадження гейміфікованих елементів у курси підвищення кваліфікації педагогів свідчить про:

- підвищення мотивації до навчання та самонавчання;
- зростання активності слухачів під час занять;
- покращення засвоєння навчального матеріалу;
- формування позитивного емоційного освітнього середовища;
- розвиток цифрової компетентності педагогів.

Висновки. Гейміфікація освітнього простору закладу післядипломної педагогічної освіти є ефективним інструментом підвищення мотивації педагогів до професійного розвитку та активної участі в навчанні. Її впровадження сприяє створенню інноваційного, інтерактивного та особистісно орієнтованого освітнього середовища. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням моделей гейміфікованих програм підвищення кваліфікації та оцінювання їх результативності.

МОТИВАЦІЯ ЧЕРЕЗ ГРУ: НОВІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ

Підлужна І.

Національна академія Національної гвардії України, м. Харків, Україна

irina-domanitska@ukr.net

Сучасна освіта перебуває у стані активної трансформації, зумовленої розвитком цифрових технологій, зміною освітніх потреб суспільства та зростанням ролі мотиваційних чинників у навчанні. Однією з актуальних тенденцій модернізації освітнього процесу є використання гейміфікації - застосування ігрових елементів та механік у неігровому середовищі, зокрема в освіті. Використання гри як інструменту навчання відкриває нові можливості для підвищення зацікавленості здобувачів освіти, формування стійкої навчальної мотивації та активізації пізнавальної діяльності.

Проблема мотивації є однією з ключових у сучасній педагогіці. Традиційні методи навчання не завжди забезпечують достатній рівень залученості студентів до освітнього процесу. Значна частина здобувачів освіти сприймає навчання як формальний обов'язок, що знижує ефективність засвоєння знань і розвиток необхідних компетентностей. У цьому контексті гейміфікація виступає інноваційним підходом до організації освітнього простору, оскільки дозволяє перетворити процес навчання на більш інтерактивний, динамічний і емоційно привабливий.

Гейміфікація передбачає використання таких елементів, як бали, рівні, рейтинги, досягнення, змагання, нагороди та сюжетні лінії. Ці механізми сприяють підвищенню внутрішньої мотивації здобувачів освіти, адже навчальна діяльність

набуває ознак гри, що стимулює інтерес, бажання досягати нових результатів та вдосконалювати власні знання. Крім того, ігрові елементи створюють атмосферу залученості та співпраці, що позитивно впливає на формування комунікативних і соціальних навичок.

Важливим аспектом гейміфікації є можливість персоналізації навчання. Ігрові механізми дозволяють адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб, темпу та рівня підготовки здобувачів освіти. Наприклад, система рівнів або місій дає змогу поступово ускладнювати навчальні завдання, що сприяє розвитку самостійності та відповідальності за результати власного навчання. Такий підхід відповідає сучасним освітнім концепціям, які орієнтовані на індивідуальний підхід та активну участь здобувачів освіти у формуванні власної освітньої траєкторії.

Суттєву роль у впровадженні гейміфікації відіграють цифрові технології. Сучасні освітні платформи та онлайн-інструменти дозволяють легко інтегрувати ігрові елементи у навчальний процес. Використання інтерактивних тестів, освітніх квестів, вікторин, систем накопичення балів та електронних значків сприяє підвищенню активності здобувачів освіти та робить навчання більш привабливим. Особливо ефективною гейміфікація є в умовах змішаного та дистанційного навчання, де підтримка мотивації учасників освітнього процесу є одним із ключових моментів.

Разом із тим, використання гейміфікації в освітньому просторі потребує виваженого та педагогічно обґрунтованого підходу. Надмірне акцентування на нагородах може призвести до зниження внутрішньої мотивації та перетворення навчання на змагання за бали, а не за знання. Тому важливо, щоб ігрові елементи не підміняли зміст навчання, а лише доповнювали його, сприяючи глибшому розумінню навчального матеріалу та розвитку критичного мислення.

Ефективність гейміфікації значною мірою залежить від професійної компетентності педагога, його здатності творчо організувати освітній процес та інтегрувати ігрові механізми відповідно до навчальних цілей. Викладач у гейміфікованому освітньому середовищі виступає не лише джерелом знань, але й модератором, наставником і організатором навчальної діяльності, який сприяє формуванню позитивного навчального досвіду здобувачів освіти.

Таким чином, гейміфікація є перспективним напрямом розвитку сучасної освіти, який дозволяє підвищити мотивацію до навчання, активізувати пізнавальну діяльність та створити більш динамічне і привабливе освітнє середовище. Водночас її впровадження повинно ґрунтуватися на педагогічних принципах, враховувати особливості навчальної аудиторії та бути спрямованим на досягнення освітніх результатів.

ДИСТАНЦІЙНА ЕКОНОМІЧНА ОСВІТА В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ В ЧАСИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Пільщіков І.С.

Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

м. Київ, Україна

i.leo4325@ukr.net

Вступ. Повномасштабна військова агресія проти України докорінно змінила ландшафт вищої освіти. Для економічних спеціальностей, які вимагають гнучкості, актуальності даних та безперервного зв'язку з ринком, дистанційна форма навчання стала стратегічним інструментом збереження людського капіталу України. В умовах війни освіта трансформується у фактор національної безпеки, оскільки саме фахівці економічного профілю забезпечуватимуть стійкість фінансової системи сьогодні та відновлення країни завтра. Проте виклики, спричинені руйнуванням інфраструктури, потребують докорінного переосмислення методичних підходів до підготовки кадрів у цифровому середовищі.

Мета дослідження. Проаналізувати сучасний стан дистанційної економічної освіти в Україні в умовах воєнного стану, виявити ключові перешкоди для її реалізації та визначити стратегічні перспективи розвитку цифрових освітніх технологій для захисту та відтворення людського капіталу держави.

Матеріали та методи. У дослідженні використано системний підхід до аналізу діяльності провідних закладів вищої освіти (ЗВО) України. Основними методами стали:

Порівняльний аналіз — для зіставлення досвіду впровадження дистанційного навчання під час пандемії COVID-19 та в умовах активних бойових дій.

Статистичний метод — аналіз показників охоплення студентів онлайн-навчанням та динаміки збереження контингенту здобувачів.

Метод дедукції — для визначення перспективних напрямів трансформації освітніх програм відповідно до вимог економіки воєнного часу.

Отримані результати

Аналіз засвідчив, що дистанційна економічна освіта в умовах військового конфлікту трансформувалася з допоміжного інструменту в основу життєздатності академічної спільноти.

Деструктивні фактори та бар'єри:

- інфраструктурна нестабільність: регулярні атаки на енергетичну систему призвели до переходу від синхронного навчання до переважно асинхронних моделей на базі LMS Moodle;

- ерозія якості людського капіталу: психологічний тиск війни та «цифрова втома» знижують когнітивні спроможності студентів та матеріально-технічний дефіцит: обмежений доступ до обладнання для економічного моделювання через втрату фізичних лабораторій.

Трансформаційні можливості та нормативні новації:

- впровадження мікрокваліфікацій: відповідно до оновленого законодавства, ЗВО почали активніше впроваджувати короткострокові освітні програми. Це дозволяє студентам-економістам отримувати часткові кваліфікації за конкретними навичками (наприклад, «Аналітик даних у Power BI»), що критично важливо для швидкого виходу на ринок праці;
- штучний інтелект (ШІ): використання нейромереж (ChatGPT) змінює роль викладача на фасилітатора;
- віртуалізація практики: опанування ERP-систем (SAP, BAS) через хмарні сервіси.

Практичні рекомендації для Міністерства освіти і науки України:

- масштабування системи мікрокваліфікацій: створити єдиний державний реєстр мікрокваліфікацій для економічних спеціальностей, що дозволить синхронізувати навчання з реальними потребами бізнесу під час війни;
- цифрова інтеграція: забезпечити нормативне підґрунтя для перезарахування кредитів ECTS, отриманих через професійні онлайн-курси світових платформ та створення національного репозиторію «цифрових двійників» підприємств: розробка віртуальних симуляторів для компенсації відсутності реальної практики.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати наступні узагальнені висновки:

резильєнтність людського капіталу. Дистанційна освіта стала головним механізмом запобігання «відтоку мізків». Впровадження мікрокваліфікацій дозволяє гнучко нарощувати компетенції фахівців навіть в умовах нестабільності та технологічна трансформація. Війна стала каталізатором переходу до «цифрових університетів», де асинхронність та використання ШІ є стандартом підготовки економістів. Стратегічна перспектива. Майбутнє за моделлю «розподіленого університету», що забезпечує безперервне відтворення інтелектуального потенціалу держави за будь-яких обставин.

Список використаних джерел:

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Про внесення змін до Закону України "Про вищу освіту" щодо розширення

можливостей для здобуття професійних кваліфікацій (мікрокваліфікації) : Закон України від 18.10.2022 № 2682-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2682-20>

3. Деякі питання створення та функціонування системи мікрокваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 16.06.2023 № 614. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/614-2023-п>

4. Освіта України в умовах воєнного стану : інформаційно-аналітичний збірник / за заг. ред. С. Шкарлета. Київ : ДУ «Інститут освітньої аналітики», 2022. 160 с. URL: <https://iea.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/zbirnik-osvita-ukrayini-v-umovah-voyennogo-stanu-2022.pdf>

5. Дистанційне навчання в закладах вищої освіти України: досвід та виклики : монографія / за ред. О. В. Петренка. Харків : Вид-во НТУ «ХП», 2023. 245 с. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/>

6. Цифрова трансформація вищої освіти в Україні : навчальний посібник / І. С. Сидоренко та ін. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2025. 190 с. URL: <https://lpnu.ua/vydavnytstvo/elektronni-vydannia>

ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПОДАЛЬШИЙ РОЗВИТОК В ЧАСИ ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ

Пільщиків І. С.

Інститут вищої освіти Національної академії педагогічних наук України

м. Київ, Україна

i.leo4325@ukr.net

Вступ. Викладання економічних дисциплін у закладах вищої освіти технічного спрямування, зокрема в Національному університеті харчових технологій (НУХТ), в умовах воєнного стану набуло стратегічного значення. Формування економічного мислення у майбутніх фахівців харчової промисловості є фундаментом для повоєнного відновлення агропромислового комплексу.

Актуальність дослідження полягає у необхідності адаптації суспільствознавчих освітніх компонентів до викликів дистанційного навчання та нестабільного безпекового середовища.

Мета дослідження. Оцінити поточні підходи до викладання економічних дисциплін в НУХТ в умовах війни та визначити вектори розвитку методичного забезпечення через впровадження хмарних сервісів та інтерактивних технологій.

Матеріали та методи. У роботі проаналізовано досвід використання системи дистанційного навчання НУХТ (на базі платформи Moodle), а також

інструментів Zoom та Google Workspace для організації групової роботи. Емпіричне дослідження базується на аналізі залученості студентів до вирішення прикладних економічних кейсів у віртуальному середовищі та моніторингу результативності засвоєння матеріалу.

Отримані результати. У ході дослідження встановлено, що в умовах військового конфлікту критично важливим є перехід від репродуктивних методів навчання до креативно-аналітичних. Аналіз показав, що впровадження хмарних платформ дозволило забезпечити безперервність навчання навіть за умов територіальної роз'єднаності учасників освітнього процесу та перебоїв в енергопостачанні завдяки асинхронним методам взаємодії. Особливу увагу приділено інтеграції STEM-технологій у викладання економіки: використання спеціалізованих програмних пакетів та електронних таблиць для фінансового моделювання дозволило студентам НУХТ проводити розрахунки собівартості продукції та прогнозувати ризики підприємств харчової галузі в реальному часі. Ефективним інструментом стала гейміфікація, реалізована через бізнес-симуляції та командні рольові ігри в онлайн-середовищі, що сприяло підвищенню мотивації студентів. Виявлено, що створення мультимедійних лекційних курсів та коротких відео-інструкцій значно полегшує засвоєння складних економічних категорій за умов обмеженого часу на аудиторну роботу. Осучаснення методичного забезпечення відбулося шляхом розробки інтерактивних практикумів у Moodle, які включають елементи самоконтролю та миттєвого зворотного зв'язку. Досвід НУХТ демонструє, що поєднання теоретичних основ економіки з практичними кейсами стійкості бізнесу в умовах кризи дозволяє формувати у студентів антикризові управлінські компетенції. Окремим результатом є успішна апробація методу «перевернутого класу», що стимулює самостійність здобувачів освіти та активізує дискусійну складову під час синхронних вебінарів.

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження сучасного стану та перспектив викладання економічних освітніх компонентів у Національному університеті харчових технологій в умовах військового стану, можна сформулювати наступні узагальнення:

- адаптивність та інституційна стійкість. Доведено, що система вищої освіти в НУХТ продемонструвала високу здатність до екстреної трансформації. Перехід до стабільного функціонування в дистанційному та змішаному форматах став не лише вимушеним заходом безпеки, а й каталізатором для повної інвентаризації та якісного оновлення цифрового навчального контенту. Платформа Moodle еволюціонувала з допоміжного сховища матеріалів у повноцінне інтерактивне еко-середовище, що забезпечує безперервність навчання навіть за умов

критичних інфраструктурних обмежень та територіальної роз'єднаності учасників освітнього процесу;

- технологічна конвергенція. Впровадження STEM-технологій та спеціалізованих хмарних сервісів (зокрема Google Workspace для освіти та фінансових онлайн-симуляторів) дозволило змістити акцент із суто теоретичного викладу економічних категорій на прикладне функціональне моделювання. Для студентів НУХТ як майбутніх фахівців харчової галузі це забезпечує можливість у реальному часі аналізувати логістичні ланцюги, розраховувати ресурсо-місткість виробництва та прогнозувати фінансову стійкість підприємств АПК в умовах воєнної економіки, що суттєво підвищує їхню професійну конкурентоспроможність на ринку праці;
- психолого-педагогічна трансформація. Використання методів гейміфікації та моделі «перевернутого класу» виявилось дієвим інструментом подолання соціальної ізоляції та зниження стресового навантаження у здобувачів освіти. Створення ігрових бізнес-сценаріїв та симуляцій управлінських рішень сприяє формуванню навичок командної роботи та оперативного реагування на кризи, які є критично необхідними для лідерів нової формації в умовах невизначеності; стратегічні вектори розвитку. Подальший розвиток економічної освіти в університеті має базуватися на принципах персоналізації навчання із залученням інструментів штучного інтелекту для аналізу успішності та адаптації контенту. Пріоритетним напрямом є інтеграція вітчизняних освітніх програм у європейський простір через спільні хмарні платформи та міжнародні віртуальні проекти. Це гарантуватиме підготовку фахівців, здатних не лише підтримувати функціонування галузі сьогодні, а й очолити процеси інноваційного повоєнного відновлення агропромислового сектору та економіки України в цілому.

Список використаних джерел:

Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 02.03.2026).

Інноваційні трансформації у вищій освіті України: виклики воєнного стану : монографія / за заг. ред. В. М. Олійника. Київ : Педагогічна думка, 2024. 180 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/> (дата звернення: 02.03.2026).

Дистанційне навчання в НУХТ : офіційний сайт кафедри економіки та адміністрування. URL: <https://nuft.edu.ua/> (дата звернення: 02.03.2026).

Шейкіна Н. В. STEM-технології та гейміфікація в системі вищої освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 12. С. 102–110. URL: <http://www.innovativepedagogy.od.ua/> (дата звернення: 02.03.2026).

ДЕЯКІ ПІДХОДИ ДО ВИКЛАДАННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В ТЕХНІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Романчук Я.

Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

e-mail romanchuky@ukr.net

Вступ. Минуло чотири роки від початку повномасштабного вторгнення країни-агресора росії в Україну, протягом яких наша держава зазнала величезних збитків і втрат у людських і матеріальних ресурсах. Освіта зазнала теж неабияких втрат. Ворог свідомо та цинічно веде війну проти української освіти: зруйновані та пошкоджені школи, ЗВО, повітряні тривоги та відключення електроенергії, вимушені перерви в освітньому процесі, дистанційне та змішане навчання, зміна місця проживання учасників освітнього процесу всередині країни або їх виїзд за кордон – таке сьогодення української освіти в умовах воєнного стану.

Підготовка висококваліфікованих, компетентних, конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, особливо у зв'язку зі стрімким розвитком науки та техніки, все більше потребує високого рівня викладання математики. В умовах масової комп'ютеризації та інформатизації забезпечення належного рівня фундаментальної математичної підготовки студентів вищої технічної школи на сучасному етапі розвитку суспільства набуває особливої актуальності.

Мета дослідження. Проведення порівняльного аналізу сучасних підходів і методів викладання вищої математики (ВМ) в технічному університеті (ТУ), адаптованих до умов воєнного стану.

Матеріали та методи. Розглянуті сучасні підходи до викладання ВМ. Основним методом, використаними в роботі, був метод порівняльного аналізу.

Отримані результати. Вища освіта в Україні зараз переживає непрості часи. Дослідники констатують зниження якісних показників успішності здобувачів освіти, зменшення мотивації студентів, значні втрати через кадрові зміни та непередбачуваність освітнього процесу. Водночас ринок праці потребує технічно грамотних фахівців, здатних працювати в складних реаліях і упроваджувати нові підходи до праці з урахуванням кризових умов у країні та наслідків війни. Тому університети повинні реагувати на такі виклики через формування нових підходів до організації навчального процесу з урахуванням реалій, які диктує війна.

Як відмічають багато дослідників, традиційні методи викладання ВМ і форми професійного розвитку викладацької компетентності є домінуючими у вітчизняних університетах. Поряд із цим, спектр форм професійного розвитку

викладацької компетентності та методів роботи є широким, наявні всі передумови для впровадження інноваційних форм викладання ВМ.

Методика викладання ВМ за умов воєнного стану набуває особливого значення, оскільки потребує пристосування до змінних умов і нових викликів таких як: обмеженість ресурсів (недостатня кількість викладачів, брак навчальних матеріалів або обмежений доступ до технологій). Це вимагає від викладачів гнучкості та креативності в роботі, врахування психологічного стану студентів: воєнні дії, тривоги та відключення електроенергії зменшують їхню здатність до навчання та концентрації. Викладачі повинні враховувати ці фактори та надавати студентам підтримку, створюючи сприятливе навчальне середовище. В умовах воєнного стану може виникнути необхідність у перегляді навчальних програм для включення тем, які безпосередньо стосуються поточних потреб, таких як математичне моделювання для військових технологій або оптимізація ресурсів. Викладання ВМ для майбутніх інженерів за умов воєнного стану вимагає від викладачів адаптивності та інноваційності, перегляду та вдосконалення освітніх програм, підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних ефективно реагувати на сучасні виклики.

Викладання вищої математики в ТУ під час війни враховує умови безпеки та відбувається в дистанційній і змішаній формах навчання. Використання онлайн-платформ (Google Classroom, Moodle, Prometheus, Web Tutor, Zoom) і гнучкий графік занять (через повітряні тривоги та відключення електроенергії) дозволяють забезпечити доступ студентів до навчальних матеріалів.

Серед інноваційних методів викладання ВМ наголосимо на інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологіях (ІКТ). Вони реалізуються як шляхом впровадження відкритого онлайн доступу через Інтернет до кращих наукових центрів, архівів відкритого доступу – депозитаріїв, так і сприянням доступу до інженерної освіти через покращення інформаційного забезпечення користувачів університетських бібліотек. Характерним є використання мультимедійних засобів типу інтерактивних дощок і гаджетів студентів, спеціальне програмне забезпечення яких дозволяє працювати з текстами та об'єктами, аудіо- й відеоматеріалами, Internet-ресурсами, робити записи від руки прямо поверх відкритих документів і зберігати необхідну інформацію.

У освітній практиці почастишало використання мобільних технологій: наприклад, для отримання інформації з Інтернет-енциклопедії Вікіпедії, пошуку необхідної інформації, перекладу слів або фраз через програму-перекладач, візуалізації інформації, перегляду відео-лекцій, тестування чи анкетування в режимі он лайн, проведення лабораторних експериментів (планшети, мобільні телефони тощо).

Однак, щоб досягнути бажаних результатів, студенти повинні бути мотивовані

до копіткої, тривалої роботи над вивченням матеріалу та формування відповідних умінь і навиків переборення труднощів. Вони повинні відчувати позитивний вплив викладача та студентського колективу.

На кафедрі картографії та геопросторового моделювання Національного університету «Львівська політехніка» розроблена та апробована ефективна методика викладання і відповідне матеріально-інформаційне забезпечення з ВМ, запропоновані підходи до тісного поєднання освітнього процесу з сучасними науковими дослідженнями, спеціалізації майбутніх фахівців-геодезистів за новітніми науковими напрямками ГІС. При викладанні курсу ВМ практикуються лекції-презентації, лекції зі зворотним зв'язком, практичні заняття з використанням мультимедійних автоматизованих комплексів.

Результатом занять, проведених із використанням інноваційних методик, є поглиблення знань студентів, у них розвиваються навички самостійної роботи, формуються такі якості особистості, як відповідальність, самооцінка, міжособистісна комунікація. Застосування комп'ютерних технологій, що поєднують вербальну і наочно-чуттєву інформацію, також різко підвищує мотивацію студентів, сприяє їх зацікавленості навчанням.

Більшість лекцій і практичних занять проходять онлайн, що забезпечує стабільність навчального процесу. Заняття в аудиторіях проходять лише за наявності обладнаних укріплень. В окремих випадках використовують форму дистанційного навчання. Завдання та матеріали адаптуються, щоб студенти могли працювати самостійно на випадок перебоїв зі зв'язком. Треба відзначити також, що провідні університети Львова запровадили інтенсивні програми («нульовий курс») для усунення прогалин у знаннях студентів-першокурсників з математики та інших дисциплін.

Одним із рекомендованих підходів до викладання ВМ може бути впровадження травма-інформованих стратегій викладання, зокрема методик зменшення стресу та підвищення мотивації до навчання, а також розвиток культури безпечного середовища в ТУ, що передбачає як адаптацію навчальних програм, так і психологічну підтримку викладачів і студентів, формування навичок пристосування до нових реалій та стійкості до кризових ситуацій.

Висновки. Вища математика є фундаментальною складовою інженерної освіти, що забезпечує майбутніх фахівців навичками аналізу та критичного мислення, вмінням переборювати труднощі при вирішенні технічних завдань.

Війна становить постійну загрозу для життя, фізичного й психологічного здоров'я, що впливає на здатність студентів навчатися, а також на здатність закладів надавати освітні послуги. Однак, вивчення вищої математики сьогодні в технічних університетах України за складних умов війни трансформувалося в

гнучку систему, що поєднує цифрові технології та інноваційно-адаптивні методи навчання для підготовки висококваліфікованих фахівців.

ГЕЙМІФІКАЦІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ

Ропало Г.

ВСП «Запорізький гуманітарний фаховий коледж Національного університету
«Запорізька політехніка», м. Запоріжжя, Україна

annropalo@gmail.com

Вступ. Цифрова трансформація суспільства висуває принципово нові вимоги до підготовки фахівців. Здобувачі щодня стикаються з інформаційними маніпуляціями, кіберзагрозами та шахрайськими схемами в мережі. Проте традиційні форми навчання — лекції та інформаційні семінари — недостатньо ефективні для формування стійких практичних навичок: проблема не в браку знань, а у відсутності досвіду їх застосування. Гейміфікація — впровадження ігрових механік у неігровий освітній контекст — запропонує принципово інший спосіб: здобувач сам вибудовує досвід, а не пасивно його отримує.

Мета дослідження. Обґрунтувати доцільність застосування гейміфікації для формування цифрової грамотності здобувачів фахової передвищої освіти та проаналізувати практичний досвід використання різних ігрових форматів у викладанні інформатики.

Матеріали та методи. Дослідження спирається на аналізі науково-методичної літератури з проблематики гейміфікації освіти та власному педагогічному досвіді упровадження ігрових технологій. Використано методи педагогічного спостереження, порівняльного аналізу форматів і узагальнення результатів участі здобувачів у гейміфікованих освітніх заходах.

Отримані результати. Гейміфікація в освіті ґрунтується на психологічних механізмах внутрішньої мотивації: потреба в автономії, компетентності та соціальній пов'язаності. Ігрове середовище природно задовольняє всі три потреби: здобувач сам обирає стратегію, бачить миттєвий результат своїх рішень і діє в команді або змагається з однопітками. Для формування цифрової грамотності це особливо важливо: навичку розпізнавання фейку чи шахрайської схеми неможливо сформулювати лише через пояснення — її потрібно «прожити» в змодельованій ситуації.

Оскільки гейміфікація передбачає наявність чітких правил гри, цілей, зворотного зв'язку і прогресії, важливо розрізняти її із суміжними форматами. Вебінар з інтерактивними опитуваннями чи обговоренням кейсів є цінним додатком, але сам по собі не є гейміфікацією: він не містить ігрової механіки, сюжетної

прогресії чи системи винагород. Заняття з кібербезпеки у форматі вебінару — наприклад, «Платіжне шахрайство: досліджуємо разом із Кіберполіцією» чи «Як цифрові звички впливають на безпеку в мережі» — виконує важливу підготовчу функцію, створюючи достатній концептуальний підмурок для подальшого ігрового досвіду.

Найбільш виразним прикладом автентичної гейміфікації є детективні та симуляційні ігри. Гра «Детективна справа: Правда чи фейк» та «Вакансія чи афера? Розпізнай ризик» занурюють здобувачів у роль діючих учасників, які аналізують реалістичні кейси шахрайства і дезінформації та самостійно вибудовують стратегію перевірки інформації.

Онлайн-симуляції дозволяють зазирнути здобувачів глибше. Harmony Square (Кембріджський університет, CISA, DROG) використовує нестандартний прийом: здобувач сам стає «виробником» фейкових новин, переживаючи механізм їх поширення зсередини. Цей прийом — поставити здобувача по інший бік барикад, щоб він відчув логіку маніпуляції зсередини, — виявляється значно дієвішим за будь-яке роз'яснення. Гра «Вижити в Інтернеті — місія (не)здійсненна» (USAID / Internews) моделює ланцюжок рішень в умовах цифрових загроз, де кожен вибір має наслідки в межах ігрового сюжету, що формує розуміння причинно-наслідкових зв'язків у цифровому середовищі.

Квести забезпечують системне занурення у тематику. Квест «Гієна Гігієна й МереЖах» (Дія Освіта) послідовно проводить учасника крізь три взаємопов'язані теми: захист персональних даних, протидія дезінформації, виявлення кібершахрайства. Сюжетна прогресія, де кожен крок вимагає застосування набутих знань, забезпечує цілісність навчання. Веб-квест «Безпечний інтернет», створений на платформі Vseosvita, демонструє інший підхід: гра «Так чи Ні» з клікабельними об'єктами органічно вплітає перевірку знань у дослідницький сюжет.

Вікторини із змагальним компонентом становлять окремий ефективний формат. Інтерактивні вікторини #ШахрайГудбай (НБУ, Кіберполіція, ПриватБанк, Райффайзен Банк, Кредобанк) та Національний тест з медіаграмотності (проект «Фільтр») поєднують перевірку знань із елементами змагання. Рейтингові таблиці, сертифікати й заохочувальні призи служать зовнішнім мотиватором, який підтримує залученість до формування внутрішнього інтересу. Міжнародний контекст забезпечує тест ARTIFAKE (Art Transparent / Audiovisual Reporters): здобувачі можуть порівняти свій рівень із міжнародними результатами, що само по собі є вагомим мотиваційним чинником.

Спостереження за здобувачами в процесі участі у зазначених заходах виявило загальну закономірність: рівень залученості та якість засвоєння матеріалу

суттєво зростають у форматах з активною роллю учасника, негайним зворотним зв'язком і елементом невизначеності в прийнятті рішень. Більшість учасників квесту «Гієна Гігієна й МереЖах» подолали пороговий бал, підтвердивши сформованість ключових компетентностей. Важливо, що отримані іменні сертифікати сприймалися здобувачами не як формальне підтвердження, а як особистісне досягнення — що само по собі є ознакою успішної гейміфікації.

Висновки. Гейміфікація — це не просто методичний прийом, а концептуально інший підхід до навчання, в основі якого — активна позиція здобувача, досвід прийняття рішень і миттєвий зворотний зв'язок. Для формування цифрової грамотності — сфери, де теоретичні знання без практичних навичок майже не захищають, — саме ігровий досвід виявляється незамінним. Досвід використання детективних ігор, онлайн-симуляцій, квестів і змагальних вікторин підтверджує: гейміфіковані формати формують стійкі компетентності протидії кіберзагрозам та дезінформації значно ефективніше, ніж традиційні просвітницькі заходи. Перспективою подальшої роботи є розроблення авторських гейміфікованих сценаріїв, інтегрованих безпосередньо у навчальні програми з інформатики.

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАРМАЦЕВТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ФІЛОСОФІЇ ТА ЕТИКИ

Садовніков О.К., Пономарьова В. Д.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

sadovnikovoleg14@gmail.com, ponomarevav339@gmail.com

Вступ. Сучасна фармацевтична освіта функціонує в умовах комерціалізації медичної сфери, ринкової конкуренції та швидкої технологізації професійної діяльності, що створює ризик редукації праці фармацевта до суто економічної функції. За таких обставин послаблюється гуманістичний зміст професії та знижується увага до її моральної відповідальності перед пацієнтом. Це зумовлює потребу в посиленні світоглядної та ціннісної складової підготовки майбутніх фахівців. Важливу роль у цьому процесі відіграють філософія та етика як освітні компоненти, що сприяють осмисленню професії не лише як сукупності спеціальних умінь, а як форми служіння людині, заснованої на принципах обов'язку, відповідальності та поваги до гідності пацієнта.

Мета дослідження. Метою дослідження є обґрунтування та розробка методичних підходів до викладання філософії та етики, спрямованих на формування у майбутніх фармацевтів професійно-етичних цінностей, усвідомлення професії як покликання та готовності до відповідального морального вибору у практичній діяльності.

Матеріали та методи. Теоретичною основою дослідження стали класичні філософсько-етичні концепції професійного обов'язку та моральної відповідальності, розглянуті в історичній послідовності та адаптовані до підготовки майбутніх фармацевтів. Телеологічне розуміння діяльності як спрямованої на досягнення блага, обґрунтоване Арістотелем, визначає орієнтацію професії на користь для пацієнта; деонтологічна етика Іммануїла Канта підкреслює безумовність ставлення до людини як до мети, а не засобу; ідея «сродної праці» Григорія Сковороди акцентує відповідність професійної діяльності внутрішнім схильностям особистості; концепт «Beruf» у Макса Вебера інтерпретує професію як покликання та моральний обов'язок перед суспільством.

Зазначені положення поєднано з сучасними педагогічними підходами, орієнтованими на формування ціннісних і соціальних компетентностей здобувачів вищої освіти. У навчальному процесі застосовано проблемні лекції, семінарські дискусії, аналіз етичних кейсів, моделювання професійних ситуацій, рефлексивні письмові завдання та обговорення прикладів із практики фармацевтичної діяльності, що дало змогу інтегрувати теоретичні положення філософії та етики в контекст майбутньої професії.

Результати досліджень. Упровадження філософсько-етичного змісту в навчальний процес у форматі лекцій і практичних занять показало, що найбільш результативними є інтерактивні форми роботи, зокрема аналіз етичних дилем, дискусії, дебати та рефлексивні письмові завдання. Моделювання ситуацій, наближених до реальної фармацевтичної практики, сприяло переосмисленню студентами ролі майбутнього фахівця. Під час розгляду кейсів щодо пропозиції дорожчого аналога лікарського засобу, тиску керівництва з метою виконання плану продажів або конфлікту між матеріальною вигодою та інтересами пацієнта, а також у ситуаціях, пов'язаних із відповідальністю фармацевта за консультацію та межами його професійних повноважень, здобувачі навчалися аргументовано обґрунтовувати рішення з позицій професійного обов'язку, відповідальності та принципу «не нашкодь».

Обговорення таких ситуацій у поєднанні з етичними концепціями Іммануїла Канта, Арістотеля, ідеями «сродної праці» Григорія Сковороди та розумінням професії як покликання з позицій Макса Вебера сприяло переходу від формального або прагматичного підходу до більш усвідомленого морального аналізу. Студенти демонстрували більшу активність у дискусіях, надавали розгорнуті аргументовані відповіді замість шаблонних формулювань, частіше зверталися до категорій обов'язку, гідності пацієнта та професійної честі.

Рефлексивні есе засвідчили зростання рівня власної відповідальності й

готовності співвідносити власні рішення з можливими наслідками для здоров'я людини. У висловлюваннях студентів простежувалася зміна акцентів: професія фармацевта дедалі частіше трактувалася не як комерційна діяльність, а як форма суспільного служіння. Такі зміни супроводжувалися підвищенням навчальної мотивації, зацікавленості в обговоренні етичних проблем та більш усвідомленим ставленням до майбутньої професійної ролі.

Висновки. Викладання філософії та етики у системі фармацевтичної освіти є дієвим засобом формування професійно-етичних цінностей майбутніх фахівців. Інтеграція філософсько-етичного змісту з аналізом практичних ситуацій сприяє розвитку відповідальності, моральної рефлексії, здатності до аргументованого прийняття рішень і усвідомлення професії як форми служіння людині. Поєднання спеціальних знань із ціннісними орієнтаціями забезпечує гуманістичну спрямованість підготовки фармацевтів і підвищує готовність до етично виваженої професійної діяльності.

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ФІЛОСОФІЇ

Садовніков О.К.

к. філософ. н., доцент, доцент ЗВО кафедри фундаментальних та суспільно-гуманітарних наук

Національний фармацевтичний університет. Харків. Україна.

sadovnikovoleg14@gmail.com

Вступ. Сучасна система вищої освіти перебуває у стані трансформації, зумовленої переходом від знаннєво-репродуктивної парадигми до компетентнісної моделі підготовки фахівців, орієнтованого на розвиток самостійного мислення, аргументації та здатності розв'язувати проблемні ситуації. У цьому контексті ключового значення набуває формування критичного мислення як базової інтелектуальної компетентності здобувачів вищої освіти.

Філософія як освітній компонент має значний потенціал для розвитку цих умінь, оскільки її зміст безпосередньо пов'язаний з аналізом світоглядних, етичних і пізнавальних проблем. Проте традиційна лекційно-семінарська організація занять часто зводить навчання до відтворення теорій і концепцій, що обмежує активну пізнавальну діяльність. Це актуалізує впровадження таких педагогічних технологій, які будують навчальний процес навколо дослідження проблем і самостійного пошуку рішень. Одним із ефективних підходів є проблемно-орієнтоване навчання, що передбачає роботу з кейсами, дилемами та відкритими питаннями як основними одиницями освітньої діяльності.

Мета. Обґрунтувати ефективність проблемно-орієнтованого навчання у розвитку критичного мислення під час викладання філософії; завдання для досягнення мети: проаналізувати теоретичні засади проблемно-орієнтованого навчання, упровадити методичні інструменти та визначити їх результативність..

Матеріали та методи. Дослідження ґрунтується на компетентнісному, діяльнісному та конструктивістському підходах, що передбачають активну пізнавальну позицію здобувача освіти. Використано теоретичні та емпіричні методи: аналіз і узагальнення наукової літератури, моделювання навчальних ситуацій, педагогічне спостереження, порівняння результатів традиційного та проблемно-орієнтованого навчання, рефлексивний аналіз власного досвіду викладання.

У практичній площині проблемно-орієнтований підхід упроваджувався під час викладання філософії шляхом застосування аналізу філософських дилем, групових дискусій, дебатів, кейсів і роботи з першоджерелами у форматі дослідницьких завдань. Навчальний матеріал структурувався не лише за історико-хронологічним принципом, а й навколо ключових світоглядних, етичних і пізнавальних проблем, що стимулювало інтелектуальний пошук і міждисциплінарні зв'язки. Роль викладача змінювалася від трансляції знань до фасилітації навчальної взаємодії: організації обговорення, уточнення аргументів і підтримки рефлексії.

Отримані результати. Упровадження проблемно-орієнтованого навчання сприяло підвищенню пізнавальної мотивації та залученості здобувачів до навчальної взаємодії. Робота з відкритими проблемами забезпечила перехід від репродуктивного конспектування до активної інтелектуальної діяльності: аналізу позицій, постановки запитань, побудови аргументації та критичної оцінки альтернативних точок зору.

Зафіксовано покращення якості усних і письмових відповідей: міркування стали більш структурованими, коректнішим стає використання понять, виразнішою здатність розрізняти факти, інтерпретації та оцінні судження. У дискусіях зменшилася частка шаблонних відповідей і зросла кількість самостійних висновків. Застосування кейсів і дилем сприяло перенесенню філософських концепцій на аналіз реальних соціальних і професійних ситуацій. Наприклад, студенти аналізували етичні дилеми сучасних технологій (штучний інтелект, біоетика), обговорювали суперечності у концепціях свободи волі та відповідальності, застосовували принципи логічного аналізу для оцінки наукових гіпотез і соціальних політик. Такий підхід дозволяв відпрацьовувати логіку аргументації, критичну оцінку альтернативних точок зору та формувати навички застосування філософських знань у практичному контексті.

Водночас виявлено низку організаційних труднощів, пов'язаних із підготовкою проблемних завдань і поступовим формуванням навичок самостійної роботи. Додаткові обмеження виникають в умовах дистанційного та змішаного навчання, де ускладнюється групова взаємодія та знижується рівень комунікативної активності. Для ефективної організації дискусій потрібні спеціальні цифрові платформи та інструменти, які дозволяють розподіляти здобувачів на групи, модерувати обговорення і фіксувати результати. Проте просто «включити Zoom» або «Teams» недостатньо, а без таких інструментів дискусія часто стає формальною і мало інтерактивною.

Ефективність впровадження проблемно-орієнтованого навчання обмежується і технічними можливостями здобувачів: стабільним інтернет-з'єднанням, наявністю камер та інших пристроїв, що впливає на активну участь у роботі.

Спостерігається також, що здобувачі, активно використовуючи штучний інтелект, іноді уникають самостійного формулювання відповідей, побоюючись зробити помилку. Хоча така доступність цифрових помічників тільки підкреслює необхідність фасилітації проблемно-орієнтованого навчання для соціалізації, розвитку самостійного критичного мислення та впевненості у власних аргументах.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що проблемно-орієнтоване навчання є ефективним засобом модернізації викладання філософії у закладах вищої освіти та дієвим інструментом розвитку критичного мислення. Його застосування дозволяє перетворити навчальний процес із репродуктивного засвоєння теоретичного матеріалу на активне дослідження смислів, аргументів і світоглядних позицій. Інтеграція проблемних лекцій, кейс-методу, дискусій та аналізу філософських дилем забезпечує глибше розуміння змісту дисципліни, підвищує мотивацію здобувачів і формує комплекс когнітивних та комунікативних компетентностей.

Перспективами подальших досліджень є розроблення системи критеріїв оцінювання рівня критичного мислення, створення банку філософських кейсів і методичних рекомендацій щодо масштабування проблемно-орієнтованого підходу в різних освітніх контекстах. Таким чином, упровадження зазначеної технології відповідає сучасним вимогам інноваційного розвитку вищої освіти та сприяє підготовці інтелектуально автономних, відповідальних і рефлексивних фахівців.

ПРИНЦИПИ УНІВЕРСАЛЬНОГО ДИЗАЙНУ ДЛЯ НАВЧАННЯ У ПРОЄКТУВАННІ ВСТУПНИХ ПРЕЗЕНТАЦІЙ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Салтан Н., Салтан О.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

nataliasaltan@gmail.com

Вступ. Сучасний освітній процес у вищій школі характеризується змішаною формою навчання та активною цифровізацією. Подібно до того, як театр починається з гардероба, знайомство з навчальною дисципліною розпочинається з оглядової презентації курсу. Ця перша зустріч відіграє вирішальну роль у формуванні мотивації та очікувань здобувачів освіти.

Мета дослідження: здійснити порівняльний аналіз структури вступних презентацій у вітчизняній та закордонній освітній практиці та обґрунтувати доцільність впровадження принципів Універсального дизайну для навчання (UDL) у створення цифрового навчального контенту.

Матеріали та методи: нормативно-правові акти Міністерства освіти і науки України щодо навчально-методичного забезпечення дисциплін, наукова література з питань інклюзивної освіти та цифровізації, функціональні можливості програмного забезпечення (MS PowerPoint, Canva), порівняльний аналіз кейсів вступних презентацій закордонних університетів.

Отримані результати. Відповідно до вимог Міністерства освіти і науки України щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення, до документів навчально-методичного забезпечення дисципліни належать конспекти лекцій; - методичні вказівки та рекомендації; - індивідуальні завдання; - збірники ситуаційних завдань (кейсів); - приклади розв'язування типових задач чи виконання типових завдань; - комп'ютерні презентації; - ілюстративні матеріали; - каталоги ресурсів тощо.

Вступна презентація має на меті ознайомлення студентської аудиторії з метою, змістом курсу, формами роботи та оцінювання, а також основними перевагами його вивчення.

Структура вступної презентації зазвичай є сталою і включає назву дисципліни, її мету та завдання, компетентності та програмні результати навчання, тематичний план курсу, форми контролю, критерії оцінювання, рекомендовані джерела та цифрові ресурси. Традиційна структура вступної презентації навчальної дисципліни зазвичай є регламентованою та дублює компоненти робочої програми або силабусу: мету, завдання, компетентності, тематичний план,

систему оцінювання та перелік ресурсів. Для викладача такий підхід зручний завдяки системності та відповідності нормативній базі. Водночас аналіз досвіду закордонних закладів вищої освіти демонструє іншу модель, орієнтовану на реципієнта. Її відрізняють висока інтерактивність, акцент на мотивації та практичній цінності курсу для студента, публіцистичний стиль викладання, а також активне використання інструментів зворотного зв'язку й опитувань для виявлення очікувань аудиторії.

Такий формат зміщує акцент з абстрактних теоретичних конструкцій на практичну цінність курсу, що критично важливо в сучасному динамічному світі. Використання публіцистичного стилю викладання робить матеріал доступнішим, дозволяючи викладачу говорити з аудиторією «живою» мовою, розставляти яскраві акценти та формувати чіткі смислові зв'язки замість сухої констатації фактів. Інтерактивні елементи та візуальна насиченість презентації підвищують рівень емоційної залученості молоді, для якої яскраве цифрове середовище є природним простором. У підсумку, такий підхід не лише інформує, а й мотивує до навчання, трансформуючи перше знайомство з предметом у продуктивну комунікацію.

Варто зауважити, що українська вища школа здійснила стрімкий перехід у цифровий простір під тиском екстремальних політичних та соціальних чинників: глобалізації стандартів за західними зразками, ізоляції під час пандемії COVID-19 та викликів російського повномасштабного вторгнення. Цей «стрибок» відбувся у стислі терміни, тоді як західні країни розбудовували власні цифрові освітні екосистеми з 80-х – 90-х років XX ст. Саме тривалий період адаптації, а також потужніший економічний, технологічний та кадровий ресурс дозволили закордонним університетам створити більш модернізоване навчальне середовище.

Відсутність тривалих традицій цифровізації, обмеженість матеріально-технічного ресурсу та недостатній розвиток допоміжних інституцій створюють серйозні виклики для вітчизняної системи освіти. У таких умовах сучасний український викладач змушений ставати «універсалом-методистом», але й одночасно бути науковцем, розробником цифрового контенту та фахівцем, який самостійно впроваджує новітні дослідження в освітній процес, виконуючи функції, які в західних установах розподілені між цілими відділами.

На сьогодні у вітчизняних закладах освіти потенціал технології Універсального дизайну для навчання (UDL) використовується фрагментарно. У той час як у світовій практиці ця концепція має понад 30-річну історію успішної імплементації, в українському освітньому дискурсі її впровадження здебільшого асоціюється виключно з розвитком інклюзивної освіти. Проте методологія UDL є значно ширшою: вона може бути застосована як до архітектури всього

навчального курсу, так і до його окремих дидактичних елементів.

В основі універсального дизайну лежить врахування широкого спектра індивідуальних можливостей, функціональних обмежень, когнітивних уподобань, етнокультурного бекграунду та мовних особливостей кожного потенційного користувача. Такий підхід дозволяє трансформувати освітній простір у гнучке середовище, що мінімізує бар'єри для всіх категорій здобувачів освіти ще на етапі проєктування.

Відповідно до концепції Universal Design for Learning, розробка вступної презентації має базуватися на двох стратегічних векторах:

Множинність способів представлення матеріалу: трансляція інформації через альтернативні формати (поєднання тексту, графіки, аудіо- та відеоконтенту), що гарантує доступність сприйняття для студентів із різними можливостями сприйняття.

Множинність способів залучення: впровадження гнучких методів мотивації та інструментів стимулювання інтересу, які корелюють з індивідуальними цілями та уподобаннями здобувачів.

На практиці ці принципи реалізуються через функціонал сучасного цифрового інструментарію. Зокрема, широко вживане програмне забезпечення MS PowerPoint дозволяє використовувати спеціалізовані інклюзивні шаблони (доступні переважно на західних ресурсах, частина з яких потребує ліцензійного доступу) та налаштовувати автоматичні субтитри в режимі реального часу.

Значно ширший спектр можливостей для візуальної комунікації надає платформа Canva. Її перевагами є високий рівень інтерактивності, легка інтеграція потокового відео, естетична привабливість контенту та наявність готових дизайнерських рішень, що сприяють підвищенню емоційної залученості студентів. Використання таких інструментів дозволяє викладачу створити не просто інформаційний продукт, а інклюзивний комунікативний простір.

Висновки. Впровадження принципів універсального дизайну в структуру вступних презентацій дозволяє гуманізувати навчальну дисципліну та побудувати рівноправний діалог зі студентом. Попри обмеженість матеріальних ресурсів та традицій цифровізації, перехід від сухої констатації нормативних вимог до гнучких, візуально насичених та мотиваційно спрямованих презентацій є необхідним кроком для підвищення якості вищої освіти в Україні.

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ СПІЛЬНОГО ДОСТУПУ У ВИКЛАДАННІ КУРСУ «СОЦІОЛОГІЯ МЕДИЦИНИ»

Семенова Ю.А.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

semenova.yuliia.a@gmail.com

Вступ. Сучасний розвиток системи вищої освіти характеризується активним впровадженням цифрових технологій у навчальний процес. Цифровізація освіти сприяє створенню гнучких форм організації навчання, що забезпечують інтерактивність, мобільність та безперервний доступ до освітніх ресурсів. У цьому контексті особливого значення набуває використання технологій спільного доступу (Collaborative Technologies), які дозволяють організовувати ефективну колективну діяльність студентів в єдиному цифровому освітньому середовищі. Ці технології базуються на використанні хмарних платформ, що забезпечують можливість одночасної роботи кількох користувачів із документами, базами даних та аналітичними панелями. Такі технології дозволяють студентам спільно створювати документи, проводити дослідження, аналізувати інформацію та обговорювати результати роботи. Особливо актуальним є використання таких технологій під час викладання міждисциплінарних курсів, що поєднують соціологічні та медичні знання. До таких дисциплін належить курс «Соціологія медицини», який досліджує соціальні аспекти функціонування системи охорони здоров'я, взаємодію між медичними працівниками та пацієнтами, а також вплив соціальних факторів на стан здоров'я населення. Вивчення цієї дисципліни передбачає не лише засвоєння теоретичних знань, а й формування практичних навичок проведення соціологічних досліджень, аналізу соціально-медичних процесів та інтерпретації результатів досліджень. Саме тому використання технологій спільного доступу може значно підвищити ефективність освітнього процесу та сприяти розвитку дослідницької діяльності студентів.

Метою дослідження є обґрунтування ефективності використання технологій спільного доступу у процесі викладання курсу «Соціологія медицини» та визначення їх ролі у формуванні професійних компетентностей майбутніх фахівців. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- проаналізувати педагогічний потенціал технологій спільного доступу у навчальному процесі;
- визначити особливості використання цифрових інструментів під час викладання курсу «Соціологія медицини»;
- охарактеризувати основні форми організації колективної навчальної діяльності студентів;

- визначити очікувані результати навчання, які формуються у процесі використання технологій спільного доступу.

Методи. У процесі дослідження використано комплекс загальнонаукових та педагогічних методів, серед яких: аналіз науково-педагогічних джерел щодо цифровізації освіти; узагальнення педагогічного досвіду використання хмарних сервісів; педагогічне спостереження за навчальною діяльністю студентів; метод моделювання навчальних сценаріїв із використанням цифрових інструментів спільної роботи. Застосування цих методів дозволило визначити ефективність використання технологій спільного доступу у процесі викладання соціологічних дисциплін.

Технології спільного доступу дозволяють трансформувати роль студента з пасивного споживача інформації на активного учасника дослідницького процесу. Ці цифрові інструменти передбачають використання онлайн-платформ, які дозволяють кільком користувачам одночасно працювати з навчальними матеріалами, редагувати документи, обговорювати результати роботи та виконувати спільні проєкти. У процесі викладання курсу «Соціологія медицини» такі технології можуть використовуватися для організації різних видів навчальної діяльності. По-перше, технології спільного доступу ефективно застосовуються під час спільного проєктування досліджень. Студенти можуть спільно працювати над підготовкою аналітичних матеріалів, обробкою результатів соціологічних опитувань та створенням презентацій, використовувати Google Workspace або Microsoft 365 для розробки анкет, гайдів інтерв'ю та протоколів спостереження. Студенти в режимі реального часу редагують інструментарій, залишаючи коментарі та пропозиції колегам. По-друге, важливим напрямом використання цих технологій є організація колективного аналізу соціально-медичних проблем. Під час занять студенти можуть працювати з електронними документами, обговорювати результати досліджень та формулювати висновки, застосовувати спільні таблиці (наприклад, Google Sheets) або спеціалізованих онлайн-сервіси для кодування якісних інтерв'ю та первинної візуалізації статистичних даних щодо захворюваності чи соціального самопочуття населення. По-третє, використання технологій спільного доступу сприяє розвитку навичок академічної комунікації. Студенти мають можливість обмінюватися думками, коментувати результати роботи своїх колег та брати участь у віртуальних дискусіях, створювати спільні інтерактивні дошки (Miro, Padlet) для візуалізації соціальних зв'язків у медичних установах, побудови схем пацієнтоцентричності та обговорення етичних дилем сучасної біоетики. Важливим аспектом є використання систем управління бібліографічною інформацією (наприклад, Zotero або Mendeley) зі спільними

папками. Це дозволяє студентам формувати колективну базу джерел за темами: «Соціологія професій: лікар», «Нерівність у доступі до медицини», «Соціальні наслідки пандемій». Ефективність використання технологій спільного доступу значною мірою залежить від застосування сучасних цифрових платформ, які забезпечують організацію інтерактивного освітнього середовища. Завдяки таким платформам студенти можуть спільно створювати навчальні матеріали, проводити аналіз соціологічних даних, працювати над дослідницькими проєктами та представляти результати власної роботи. Крім того, цифрові інструменти дозволяють викладачу здійснювати моніторинг навчальної діяльності студентів, надавати рекомендації та коригувати навчальний процес. Використання технологій спільного доступу також сприяє розвитку інформаційної компетентності студентів та формуванню навичок роботи з цифровими ресурсами.

У результаті використання технологій спільного доступу у процесі викладання курсу «Соціологія медицини» у студентів формуються такі результати навчання: знання основних соціологічних підходів до дослідження медичних процесів; вміння аналізувати соціальні фактори, що впливають на стан здоров'я населення; здатність проводити соціологічні дослідження у сфері медицини; навички користування цифровими технологіями у навчальній та дослідницькій діяльності; Soft Skills: здатність до конструктивної критики, розподілу відповідальності в команді та академічної комунікації. Викладач при цьому отримує інструмент прозорого моніторингу: історія редагувань дозволяє бачити внесок кожного студента в груповий проєкт, що робить оцінювання більш об'єктивним.

Висновки. Використання технологій спільного доступу у процесі викладання курсу «Соціологія медицини» сприяє підвищенню ефективності освітнього процесу та створює сприятливі умови для розвитку дослідницької діяльності студентів. Це не лише підвищує залученість студентів, а й імітує реальні умови сучасної науки та управління охороною здоров'я, де командна робота та цифрова грамотність є визначальними. Поєднання традиційних методів навчання з сучасними цифровими технологіями дозволяє активізувати пізнавальну діяльність студентів, розвивати їхнє критичне мислення та формувати професійні компетентності, необхідні для майбутньої діяльності у сфері охорони здоров'я. Застосування технологій спільного доступу забезпечує організацію інтерактивного освітнього середовища, у якому студенти мають можливість працювати спільно, обмінюватися знаннями та набувати практичного досвіду дослідницької діяльності.

INTERDISCIPLINARY COORDINATION IN TEACHING ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES: PRACTICAL ASPECT

Sklyarova T.

National Pharmaceutical University, Kharkiv, Ukraine

sklyarovatetyana@gmail.com

Introduction. Interdisciplinary coordination is one of the key principles of organizing the modern educational process in higher education institutions. The Dictionary of the Ukrainian Language defines coordination as "agreement, bringing into correspondence, establishing interconnection..." Thus, interdisciplinary coordination involves establishing interconnections between academic disciplines. In the context of teaching English for Specific Purposes (ESP), this principle is implemented through content-based and methodological links between the foreign language and professional disciplines. This not only increases students' motivation to learn the language but also develops their ability to use professional terminology in foreign-language communication.

The relevance of the topic is determined by the necessity of preparing students for foreign language professional communication, in particular for taking the KROK-1 licensing examination.

The study aims to generalize the practical experience of implementing interdisciplinary coordination in ESP teaching in higher education institutions.

Materials and methods. The following research methods were used in the study: observation of the educational process, analysis, and generalization of the results of mini-project completion.

Research results. At the organizational level, interdisciplinary coordination can be implemented through: coordination of course programs with professional departments; conducting joint binary classes with teachers of specialized disciplines; partial teaching of professional subjects in English; students' participation in international academic exchange programs (in particular Erasmus+); and the use of authentic literature.

However, particular effectiveness is demonstrated by methods that directly motivate students to apply knowledge from specialized disciplines during ESP classes. Let us consider several practical examples tested in the training of pharmacy students.

1. Completion of lexical exercises. To prepare students for the KROK-1 examination, specifically its ESP component, students are asked to write out terms from training tests, look up their meanings in a dictionary, and make up sentences using these terms. This type of activity promotes the simultaneous deepening of professional knowledge and the expansion of the foreign language terminological vocabulary.

2. Completion of mini-projects. When studying the topic "Microbiology", students are offered a mini-project: preparing a short report on one type of microorganism using visual materials and presenting it to the audience (Fig. 1). The task enables students to activate their subject-specific knowledge and present it in English, which develops monologue speaking skills in a professional context.

Viruses

In virology, four main morphological types of virions are distinguished and determined by the structure of their capsid (protein shell):

1. Spiral or helical (rod-shaped or thread-like structure - Tobacco mosaic virus (TMV), rabies virus)
2. Cubic or polyhedral (adenoviruses, polioviruses, herpes viruses)
3. Complex or asymmetrical (bacteriophages)
4. Round (spherical - Influenza viruses, HIV).

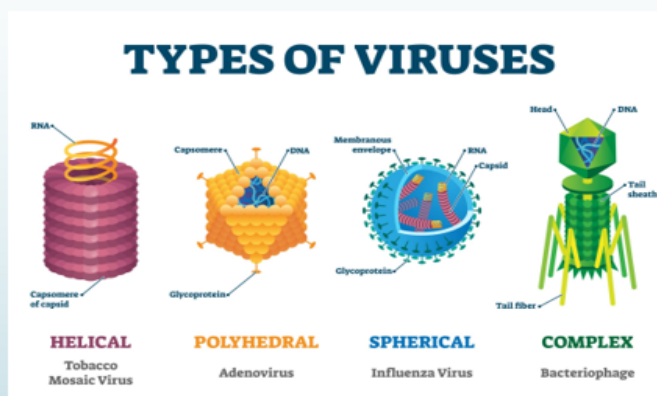

Fig. 1. Example of a mini-project slide layout.

Another variant of the mini-project is the preparation of a story about the chemical and physical properties of a substance with a description of a practical experiment demonstrating these properties. This format develops academic writing and oral communication skills, as well as the ability to describe a scientific experiment in a foreign language.

3. Creative task based on keywords. While studying the topic "Pharmaceutical Botany", students complete a creative task: they present a medicinal plant based on supporting words and keywords. This task integrates knowledge of pharmaceutical botany into foreign language communicative practice.

Conclusions. Thus, the systematic implementation of the principles of interdisciplinary coordination in ESP teaching contributes to increasing students' academic motivation, developing lexical, communicative, and professionally oriented foreign-language competence, improving preparation for licensing examinations, and meeting the modern requirements of competency-based education. Further research can focus on developing new methodological models for student interaction and on developing unified criteria to evaluate the effectiveness of interdisciplinary integration in higher education institutions, as a promising direction.

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ: ДОСВІД І ВИКЛИКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Склярова Т. А.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

sklyarovatetyana@gmail.com

Вступ. В умовах воєнного стану відбувається постійна трансформація освіти і дистанційний формат навчання стає не просто альтернативою, а основною моделлю організації безперервного навчального процесу. Особливо гостро ця проблема постала в закладах вищої освіти, що готують фахівців для сфери охорони здоров'я, де практичний компонент є критично важливим для формування професійних компетентностей.

Оскільки дистанційне навчання стало незворотною реальністю вітчизняної вищої школи, ця тема продовжує зберігати свою актуальність. Особливої уваги потребує аналіз її ефективності на різних етапах професійного становлення здобувачів вищої освіти.

Мета дослідження – здійснити комплексний порівняльний аналіз ефективності та специфічних викликів дистанційного навчання в освіті сфери охорони здоров'я в умовах воєнного стану, зіставивши особливості адаптації першокурсників та професійну готовність випускників до роботи в цифровому середовищі.

Матеріали та методи. Дослідження проводилося у формі онлайн-анкетування через Google Forms у січні-лютому 2026 року. В опитуванні взяли участь здобувачі вищої освіти першого курсу (початковий етап адаптації) та четвертого (випускний сегмент) спеціальності «Терапія та реабілітація» Національного фармацевтичного університету.

Першокурсникам ставилися запитання про поточне сприйняття дистанційного навчання, відчуття належності до студентської спільноти та навчальну мотивацію на початку навчання, тоді як четвертокурсникам – про ретроспективну оцінку дистанційного навчання, освітні втрати, стратегії компенсації практичного дефіциту та мотивацію завершити навчання. Для опрацювання відповідей використовувалися методи кількісного та якісного аналізу.

Результати дослідження. Серед здобувачів вищої освіти обох категорій зберігається позитивне ставлення до дистанційної форми навчання. Навіть за наявності вибору 50 % першокурсників і 92 % випускників обрали б знову навчатися дистанційно. Це свідчить про: адаптивність молодого покоління до

онлайн-форматів, сприйняття дистанційного навчання як норми, а також про орієнтацію на безпеку та гнучкість. Якщо для здобувачів першого курсу ця форма асоціюється насамперед з безпекою, економією часу, гнучкістю розкладу і зручністю, то позиція четвертокурсників є більш прагматичною: дистанційне навчання розглядається ними як можливість поєднувати навчання з роботою за фахом, тобто є інструментом ранньої професійної реалізації.

Одним із критично важливих аспектів успіху дистанційного навчання є наявність зворотного зв'язку з викладачами на кураторах. За 5-бальною шкалою більшість першокурсників оцінили фідбек викладачів на «5 – Відмінно» чи «4 – Добре», відзначивши оперативність та вичерпність відповідей, що підтримує навчальну мотивацію (Рис. 1). Водночас окремі здобувачі вищої освіти (22,7%) зазначають, що інструкції інколи потребують уточнення.

Рис. 1. Оцінка якості зворотного зв'язку від викладачів

Ще одним важливим аспектом є психологічна інтеграція: попри відсутність регулярного «живого» спілкування, 86,0% першокурсників відповіли, що відчують себе частиною студентської спільноти НФаУ, і лише 14,0% дали негативну відповідь. Це свідчить про достатній рівень організаційної та комунікаційної роботи з першокурсниками в умовах дистанційного навчання. Разом з тим у відкритих відповідях студенти зазначали: «хотілось би пережити відчуття, як ходити на пари в університет, не онлайн», що вказує на наявність прихованого запиту на безпосередню університетську атмосферу.

Щодо відповідності очікувань та реальності від навчання в університеті, спостерігається наступна тенденція: 65% опитаних оцінюють збіг очікувань та реальності як повний чи близький до повного, 30% - частковим, 5% зазначили, що очікування не збіглися з реальністю.

Особливу увагу варто звернути на мотивацію, яка у двох груп суттєво відрізняється, відображаючи різні стадії навчального шляху. Для здобувачів 1 курсу вона має особистісно-професійний характер: переважають мотиви самореалізації, отримання знань, бажання стати кваліфікованим фахівцем. У випускників мотиваційні чинники є глибшими та більш соціально

орієнтованими: «Допомога пацієнтам – цивільним та нашим військовим, яким ми вдячні за наш захист», «Я була і є у Харкові. Я хочу допомагати нашим громадянам та хочу, щоб у нашому місті розвивалась фізична терапія!». Ці відповіді свідчать про сформовану громадянську позицію та усвідомлення власної ролі як фахівця системи охорони здоров'я.

Аналізуючи переваги дистанційної форми навчання, необхідно також звертати увагу на труднощі, недоліки та освітні втрати. Саме тут між групами спостерігаються найбільш принципові відмінності.

Першокурсники зосереджуються на поточних труднощах: технічні проблеми через відключення електроенергії та нестабільне інтернет-з'єднання, недостатність «живого» спілкування, складнощі із самоорганізацією.

Здобувачі освіти 4 курсу натомість висловлюють значно глибші занепокоєння, пов'язані з відсутністю практичного компонента: «брак передачі досвіду викладачів-практиків», «недостатність практичних навичок роботи з обладнанням», «відсутність досвіду реальної взаємодії з пацієнтами». У своїх анкетах вони описали стратегії компенсації практичного дефіциту, які можна систематизувати за трьома напрямками: 1) робота за фахом (під час навчання), 2) самоосвіта (тематичні відеоматеріали, фахова література, онлайн-джерела), 3) участь у додаткових заходах (курси, семінари, конгреси). Більшість здобувачів вищої освіти поєднують кілька стратегій, що свідчить про їхню активну позицію та здатність брати відповідальність за власний розвиток.

Висновки. Дистанційна форма навчання загалом позитивно оцінюється здобувачами вищої освіти обох курсів. Статистичні дані підтверджують високий ступінь їхньої адаптації до цифрового середовища, їхню задоволеність оперативністю зворотного зв'язку та достатній рівень мотивації. Проте системними викликами залишаються енергозалежність та дефіцит практичного досвіду роботи з обладнанням (на кшталт системи Redcord).

Основні практичні рекомендації: посилити практичний компонент, підтримувати якісний професійний зворотний зв'язок, зберігати гнучкість дистанційного формату як стратегічну перевагу університету.

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «OLYMPIC CHARTER» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ НА КОМУНІКАТИВНИХ НАВЧАЛЬНИХ ПЛАТФОРМАХ ZOOM TA GOOGLE MEET

Соїна І.

доцент, кандидат філологічних наук

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

e-mail: soinairina2003@gmail.com

Вступ. Сучасний розвиток системи вищої освіти характеризується активним впровадженням цифрових технологій та дистанційних форм навчання. Використання онлайн-платформ стало важливою складовою організації освітнього процесу, особливо у період активної цифровізації освіти. У цьому контексті актуальним є пошук ефективних методів викладання дисциплін англійською мовою із застосуванням сучасних комунікативних навчальних платформ.

Мета. Розглянути особливості викладання дисципліни «Olympic Charter» англійською мовою з використанням сучасних комунікативних онлайн-платформ Zoom та Google Meet. Проаналізувати можливості дистанційного навчання у процесі формування професійних компетентностей студентів у сфері фізичної культури та спорту. Окреслити методичні підходи до організації інтерактивної взаємодії студентів, використання цифрових інструментів та інтеграції англійськомовних навчальних матеріалів у навчальний процес.

Матеріали і методи. Матеріалом є одна з важливих дисциплін у підготовці фахівців у галузі фізичної культури та спорту – курс «Olympic Charter», який знайомить студентів з основними принципами, цінностями та нормативними положеннями олімпійського руху. Для дослідження використовуємо загальнонауковий індуктивний метод аналізу, метод описового та порівняльного аналізу лексичного матеріалу, метод функціонального аналізу.

Отримані результати. Олімпійська хартія є основним документом, що регулює діяльність міжнародного олімпійського руху та визначає фундаментальні принципи олімпізму, структуру організації олімпійського руху та правила проведення Олімпійських ігор.

Викладання дисципліни «Olympic Charter» англійською мовою має важливе значення для формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у сфері спорту. Знання англійської мови дозволяє студентам працювати з оригінальними міжнародними документами, брати участь у міжнародних спортивних проєктах та ефективно комунікувати у глобальному спортивному середовищі, тим самим удосконалюючи міжкультурну комунікацію іноземною мовою. У сучасних умовах дистанційного та змішаного навчання значного

поширення набули комунікативні онлайн-платформи, серед яких особливе місце посідають Zoom та Google Meet. Ці платформи забезпечують можливість організації синхронної взаємодії між викладачем та студентами, проведення лекцій, семінарів, дискусій та групових занять у режимі реального часу.

Використання платформи Zoom у процесі викладання дисципліни «Olympic Charter» дозволяє ефективно організовувати інтерактивні форми навчання. Однією з важливих функцій платформи є можливість створення окремих віртуальних кімнат для роботи у малих групах (breakout rooms). Це сприяє розвитку комунікативних навичок студентів, дозволяє проводити дискусії щодо окремих положень Олімпійської хартії та аналізувати практичні приклади діяльності міжнародних спортивних організацій.

Платформа Google Meet також забезпечує ефективну організацію навчального процесу, оскільки інтегрується з іншими сервісами екосистеми Google, такими як Google Classroom, Google Docs та Google Drive. Завдяки цьому викладачі можуть швидко поширювати навчальні матеріали, організовувати спільну роботу студентів над документами та проводити інтерактивні обговорення. Важливим методичним аспектом викладання дисципліни «Olympic Charter» є використання комунікативного підходу до навчання. Такий підхід передбачає активну участь студентів у навчальному процесі, розвиток навичок усного мовлення, аргументованого висловлення власної думки та аналізу міжнародних спортивних документів англійською мовою. Під час проведення онлайн-занять можуть використовуватися різноманітні інтерактивні методи навчання, зокрема дискусії, презентації, аналіз кейсів, рольові ігри та групові проєкти. Наприклад, студенти можуть аналізувати окремі розділи Олімпійської хартії, обговорювати принципи олімпізму або розглядати питання організації Олімпійських ігор у різних країнах. Крім того, використання цифрових інструментів дозволяє урізноманітнити навчальний процес та підвищити рівень залученості студентів. Викладачі можуть застосовувати інтерактивні презентації, онлайн-опитування, відеоматеріали та електронні навчальні ресурси. Це сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню стійкого інтересу до дисципліни. Важливо також зазначити, що використання онлайн-платформ сприяє розвитку навичок цифрової грамотності студентів. У процесі навчання вони опановують сучасні інструменти онлайн-комунікації, навчаються працювати з цифровими документами та ефективно взаємодіяти у віртуальному освітньому середовищі. Разом із тим організація дистанційного навчання потребує ретельного планування та методичного забезпечення. Викладач повинен чітко структурувати навчальний матеріал, визначати цілі та результати навчання, а також забезпечувати активну взаємодію студентів під час онлайн-занять.

Висновок. Використання комунікативних навчальних платформ Zoom та Google Meet у процесі викладання дисципліни «Olympic Charter» англійською мовою відкриває широкі можливості для підвищення ефективності навчального процесу. Такий підхід сприяє розвитку професійних та комунікативних компетентностей студентів, формуванню їхньої здатності працювати з міжнародними спортивними документами та інтегруватися у глобальний освітній і спортивний простір.

ДИСЦИПЛІНА "ВСТУП У ФАРМАЦІЮ" ЯК БАЗИСНИЙ ЕЛЕМЕНТ КОГНІТИВНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМНОГО МИСЛЕННЯ ФАРМАЦЕВТІВ

Струк О.

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ,
Україна

e-mail: sanichka5@gmail.com

Вступ. Основна дисципліна "Вступ у фармацію" посідає фундаментальне місце у структурі вищої фармацевтичної освіти, оскільки виступає базисом для засвоєння етико-деонтологічних норм та фахових стандартів діяльності. Опанування цієї дисципліни сприяє трансформації академічних знань у стійку професійну ідентичність, забезпечуючи розвиток когнітивних навичок, критичного аналізу та комунікативної стратегії майбутнього спеціаліста фармації.

Метою дослідження було здійснити комплексний аналіз значущості дисципліни «Вступ у фармацію» у структурі формування інтегративного мислення майбутніх фармацевтів. У межах роботи проведено оцінку результативності навчання студентів 1 року навчання в Івано-Франківському національному медичному університеті, зокрема щодо засвоєння базових знань та навичок, критично важливих для сучасної фармацевтичної практики.

Матеріали і методи. Дослідження проведено у травні 2024 року серед 44 студентів-першокурсників денної форми навчання ІФНМУ. Як інструмент оцінювання було обрано анонімне опитування за допомогою верифікованої анкети, що містила 33 пункти. Питання охоплювали різні аспекти академічної взаємодії на профільній кафедрі та дозволяли ідентифікувати потенційні недоліки в організації навчання.

Результати дослідження. Відповідно до затвердженого навчального плану, вивчення основної дисципліни «Вступ у фармацію» в ІФНМУ реалізується впродовж першого року навчання (І–ІІ семестри). Даний етап є критично важливим, оскільки забезпечує первинну адаптацію студентів до специфіки

фармацевтичної галузі. Загальний обсяг дисципліни становить 90 академічних годин, структура яких передбачає 8 годин лекційного викладу, 42 години практичного тренінгу та 40 годин самостійної позааудиторної роботи здобувачів освіти.

Висновки. Проведене анкетування дозволило виявити позитивні аспекти організації освітнього процесу та ідентифікувати низку критичних точок, що потребують оптимізації. Зокрема, виявлено необхідність удосконалення структурно-логічної побудови навчального процесу та модернізації контролю рівня знань здобувачів освіти з метою підвищення їхньої об'єктивності та стимулюючої ролі.

Список використаних джерел:

1. Кайдалова ЛГ. (2009) Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців фармацевтичного профілю. Проблеми трудової та професійної підготовки. Серія 13 : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 3: 35–40.
2. Сліпчук ВЛ (2017). Професійна підготовка фахівців фармацевтичної галузі в Україні (XX – початок XXI століття): монографія; за ред. д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України Я. В. Цехмістера. Київ: Едельвейс, 520 с.
https://www.researchgate.net/profile/Yaroslav-Tsekhmister/publication/329881641_Profesijna_pidgotovka_fahivciv_farmaceuticnoi_galuzi_v_Ukraini_HH_-_pocatok_HHI_stolitta/links/5c1fe74e92851c22a341ce55/Profesijna-pidgotovka-fahivciv-farmaceuticnoi-galuzi-v-Ukraini-HH-pocatok-HHI-stolitta.pdf
3. Інновації медичної освіти: перспективи, виклики та можливості (2023): матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції (23 січня 2023 р.). / під ред. Т.Ю. Четвертак. Запоріжжя. 340 с.
https://college.zsmu.edu.ua/upload/intext/2023_zbirnyk_vseukr_konf_2.pdf

**ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ НАВИЧОК У
ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ОСВІТІ, ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ**

Темірова О., Грищенко А., Андрущенко І., Потаскалова В., Афанасьєва І.,
Хайтович М.

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця
м. Київ, Україна

olena.temirova@nmu.ua

Вступ. Комунікативні навички є важливою складовою професійної діяльності

фармацевтів, оскільки їхня робота передбачає постійну взаємодію як з пацієнтами, так і з іншими медичними працівниками. Ефективна комунікація сприяє підвищенню якості фармацевтичної опіки, забезпеченню раціонального використання лікарських засобів, підвищенню прихильності пацієнтів до лікування та запобіганню лікарським помилкам. У сучасних умовах розвитку клінічної фармації роль фармацевта як учасника мультидисциплінарної команди постійно зростає, що підвищує вимоги до рівня сформованості його комунікативної компетентності. Водночас у фармацевтичній освіті залишається актуальною проблема ефективного формування комунікативних навичок у студентів, що потребує впровадження сучасних освітніх підходів і методів навчання.

Мета дослідження. Дослідити ставлення студентів фармацевтичного факультету та практикуючих фармацевтів до ролі та значення комунікативних навичок у професійній діяльності фармацевта й оцінити потребу у впровадженні системного навчання комунікації в фармацевтичній освіті на основі результатів анкетного опитування.

Матеріали та методи. Дослідження проводилося у формі анонімного онлайн-опитування за допомогою сервісу Google Forms. Анкета містила реєстраційні запитання щодо віку, статі, професійного статусу респондентів (студент фармацевтичного факультету або практикуючий фармацевт), року навчання (для студентів) та місця роботи (для практикуючих фармацевтів).

Основна частина анкети включала твердження щодо ролі комунікативних навичок у професійній діяльності фармацевта та необхідності їх навчання. Рівень згоди з твердженнями оцінювали за п'ятибальною шкалою Лайкерта (від 1 — «повністю не згоден» до 5 — «повністю згоден»). Додатково респондентам пропонувалося відповісти на запитання щодо проходження навчання або тренінгів з комунікативних навичок (так/ні).

Статистичну обробку результатів проводили з використанням програмного забезпечення Microsoft Excel із розрахунком середніх значень та похибки середнього. Для порівняння показників між групами практикуючих фармацевтів і студентів застосовували критерій Манна–Вітні. Статистично значущими вважали відмінності при $p < 0,05$.

Результати. В опитуванні взяли участь 85 респондентів: 45 практикуючих фармацевтів та 40 студентів фармацевтичного факультету. Середній вік становив $30,9 \pm 11,4$ року (мінімальний — 21 рік, максимальний — 65 років).

Респонденти обох груп продемонстрували високий рівень усвідомлення важливості комунікативних навичок у професійній діяльності фармацевта. Переважна більшість погодилася з тим, що розвиток комунікативних навичок є важливою складовою підготовки фармацевта ($4,9 \pm 0,05$ серед практикуючих

фармацевтів та $4,9 \pm 0,02$ серед студентів). Аналогічно високі оцінки отримали твердження, що добрі комунікативні навички підвищують професійність фармацевта ($4,8 \pm 0,5$ в обох групах), сприяють встановленню довіри з пацієнтами ($4,8 \pm 0,1$ та $4,9 \pm 0,04$ відповідно) та є корисними для професійної діяльності ($4,8 \pm 0,06$ та $4,8 \pm 0,05$).

Більшість респондентів також погодилися, що комунікативні навички сприяють забезпеченню фармацевтичної опіки ($4,8 \pm 0,06$ серед практикуючих фармацевтів та $4,8 \pm 0,09$ серед студентів), підвищують впевненість у спілкуванні з пацієнтами ($4,9 \pm 0,04$ та $4,9 \pm 0,05$) та можуть сприяти запобіганню помилкам у фармакотерапії ($4,4 \pm 0,91$ та $4,2 \pm 0,1$). Обидві групи також визнавали комунікацію важливою складовою професійної компетентності, співставною за значенням із професійними знаннями (близько 4,5–4,6 бала). Статистично значущих відмінностей між групами за більшістю тверджень не виявлено (критерій Манна–Вітні, $p > 0,05$).

Високий рівень підтримки отримало твердження про необхідність включення навчання комунікативним навичкам до фармацевтичної освіти ($4,7 \pm 0,08$ серед практикуючих фармацевтів та $4,5 \pm 0,1$ серед студентів). Респонденти також погоджувалися, що їх потрібно постійно вдосконалювати ($4,8 \pm 0,06$ та $4,8 \pm 0,07$). Водночас більшість опитаних не погодилися з твердженнями про неважливість комунікативних навичок у професійній діяльності, про відсутність їх впливу на якість фармацевтичного консультування або прихильність пацієнтів до лікування (середні значення 1,3–1,7). Крім того, респонденти в своїй більшості не підтримали думку щодо комунікацій як виключно вродженої здібності, якій неможливо навчитися ($1,5 \pm 1,0$ серед практикуючих фармацевтів та $1,5 \pm 1,1$ серед студентів).

Частка респондентів, які проходили навчання або тренінги з комунікативних навичок, була вищою серед практикуючих фармацевтів (53,3%) порівняно зі студентами (37,5%), однак статистично значущих відмінностей між групами не встановлено ($\chi^2 = 2,13$; $p = 0,14$).

Висновки. Результати опитування свідчать про високий рівень усвідомлення, як практикуючими фармацевтами, так і студентами фармацевтичного факультету важливості комунікативних навичок у професійній діяльності. Показано їх значення для забезпечення високопрофесійної й ефективної фармацевтичної опіки, встановлення довіри з пацієнтами, міжпрофесійної взаємодії в мультидисциплінарній команді та підвищення якості фармакотерапії. Підтверджено доцільність формування комунікативної компетентності під час підготовки фармацевтів. Важливу роль у цьому має відігравати навчальна дисципліна «Клінічна фармація», яка через аналіз клінічних випадків,

фармацевтичне консультування та міжпрофесійну взаємодію сприятиме розвитку практичних комунікативних навичок майбутніх фармацевтів.

ЦИФРОВИЙ СЕРВІС LEARNINGAPPS ЯК ІНСТРУМЕНТ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Тимощук Г. В.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Національного фармацевтичного університету, м. Харків, Україна
timoshchukann@gmail.com

Вступ. Сучасна вища освіта у контексті стрімких процесів модернізації та трансформації все більше орієнтується на принципи активного, конструктивістського та особистісно орієнтованого навчання.

У нових реаліях ключову роль відіграють доступні, гнучкі та безкоштовні цифрові інструменти, що дозволяють швидко створювати інтерактивний контент, підтримувати мотивацію та залучення здобувачів освіти, активізувати їх, а також забезпечувати оцінювання без значних фінансових чи технічних бар'єрів.

Значний потенціал у зазначених аспектах властивий сервісу LearningApps – універсальному, легкому у користуванні освітньому ресурсі. Він містить тисячі вправ, що створені вчителями та викладачами з усього світу, і щодня поповнюється новими.

Метою дослідження є аналіз можливостей LearningApps у контексті сучасної цифровізації та визначення переваг й обмежень його застосування у вищій школі.

У тезах було використано теоретичні **методи дослідження**: аналіз й узагальнення.

Результати дослідження. LearningApps є одним із найпоширеніших цифрових сервісів, що працює на принципах відкритої спільноти та дає змогу швидко й безкоштовно створювати інтерактивні завдання без знання програмування, використовуючи його бібліотеку шаблонів (20-25 типів залежно від оновлення: “Знайти пару”, “Класифікація”, “Числова пряма”, “Просте упорядкування”, “Вільна текстова відповідь”, “Фрагменти зображення”, “Вікторина”, “Пазли”, “Заповни пропуски”, “Перший мільйон”, “Кросворд”, “Знайти слова”, “Де це?”, “Вгадай слово”, “Порахувати”, “Заповни таблицю”, “Парочки” та ін.).

Кожну вправу можна доповнити зображеннями, аудіо, відео, математичними формулами, посиланнями. Підтримується багатомовний інтерфейс (включно з українською), експорт у SCORM (частково), створення збірників вправ.

До переваг використання даного цифрового сервісу слід віднести: повну

безкоштовність сервісу без будь-яких прихованих платежів чи преміум-функцій; мобільність (відсутність обмежень у часі, просторі та технічному обладнанні щодо використання); гнучкість і адаптивність до потреб користувачької аудиторії; розвиток мотивації, залученості та активізації здобувачів освіти завдяки інтерактивності та гейміфікації; можливість здійснення формувального оцінювання. LearningApps також сприяє інклюзивній освіті: вправи можна масштабувати, додавати аудіосупровід, повторювати необмежену кількість разів без штрафів за помилки.

Обмеженнями використання платформи є: неоднорідна якість готового контенту (трапляються неточні, застарілі вправи, бо їхнє створення відбувається без жорсткої модерації); окремі шаблони орієнтовані на репродуктивні завдання, що відповідає лише нижнім і середнім рівням таксономії за Б. Блумом; відсутність детального трекінгу прогресу здобувачів освіти чи розширеної діагностики допущених помилок.

Висновки. Загалом LearningApps є потужним і доступним засобом освітньої діяльності у вищій школі, що дозволяє швидко створювати інтерактивні навчальні модулі та використовувати їх для активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Сервіс демонструє стійку популярність завдяки поєднанню простоти використання, великої відкритої бібліотеки контенту та підтримки принципів конструктивістського та мотиваційного навчання.

Водночас LearningApps не є універсальним рішенням: його суттєві позитивні характеристики поєднуються з певними недоліками. Найкращі результати досягаються при інтеграції даної платформи з більш потужними системами управління навчанням (Moodle, Google Classroom, Teams) та комбінації з іншими цифровими інструментами.

ОПТИМІЗАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ІПКСФ НФАУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Ткачова О.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

tkachevaov@gmail.com

Вступ. Дистанційна освіта в Україні за останні роки пройшла шлях від вимушеного карантину під час пандемії у стратегічний інструмент забезпечення безперервності навчання в умовах повномасштабного вторгнення. Національний фармацевтичний університет (НФаУ), як лідер галузі, та зокрема його підрозділ Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації (ІПКСФ), теж зіткнулися

з викликами сьогодення. Розташування університету в прифронтовому Харкові зумовило перехід на виключно дистанційну форму навчання студентів та слухачів відповідно до вимог безпеки.

Мета дослідження. Проаналізувати ключові проблеми моделі дистанційного навчання в ІПКСФ НФаУ в умовах воєнного стану та визначити перспективні напрямки адаптації освітнього процесу до сучасних кризових умов.

Матеріали та методи. Проаналізовано систему організації навчання фахівців фармації на базі спеціалізованої платформи Postgrade із використанням інструментів синхронного зв'язку (Zoom) та засобів асинхронної взаємодії.

Отримані результати. Основними бар'єрами дистанційної освіти в умовах війни є інфраструктурна нестабільність та безпекові ризики. Систематичні обстріли енергетичної інфраструктури та відключення електроенергії спричиняють розриви у синхронній взаємодії викладача та слухача. Необхідність переривання занять під час повітряних тривог для переходу в укриття порушує цілісність сприйняття складного клініко-фармацевтичного матеріалу. Для подолання цих викликів в ІПКСФ НФаУ на платформі Postgrade сформовано повні навчально-методичні комплекси, що забезпечують слухачам можливість асинхронного навчання. Впроваджено практику обов'язкового архівування відеозаписів лекцій, що дозволяє слухачам опрацьовувати матеріал у періоди стабільного енергопостачання. Оптимізовано освітній контент через розробку інтерактивних електронних навчальних курсів, адаптованих до потреб фахівців.

Висновки. Основним вектором розвитку дистанційної освіти є перехід до гнучких траєкторій навчання, де пріоритетними стають асинхронність та енергонезалежність освітнього середовища. Дистанційна форма навчання в ІПКСФ НФаУ довела свою життєздатність навіть у прифронтовому регіоні. Подальші перспективи полягають у поглибленій цифровізації та забезпеченні відмовостійкості хмарних освітніх ресурсів.

ДО ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Фетісова О.Г.

Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації НФаУ,

м. Харків, Україна

fetisovaolena77@gmail.com

Вступ. Сучасні державні стандарти освіти, які відповідають різним складникам й рівням, ґрунтуються на компетентнісному підході та визначають вимоги до обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня, що слугує основою для формування професійних

кваліфікацій. Щоб набути нові або вдосконалити раніше набуті компетентності у межах професійної діяльності у рамках післядипломної освіти проводиться підвищення кваліфікації фахівців.

На сьогоднішній день впровадження інноваційних технологій в освітній процес відкривають нові можливості для покращення навчального процесу та допомагають слухачам оволодіти професійними компетентностями. В сучасних умовах існує велика кількість інтернет-ресурсів, які містять матеріал можливий, для використання в навчальних цілях. Одним з таких методів є технологія веб-квесту - інноваційної технології навчання, основною метою якої є самостійний пошук здобувачами інформації, що необхідна для навчання. Аналіз різноманітних джерел інформації свідчить про достатньо широке коло застосування цієї технології при дистанційній формі навчання для підвищення якості підготовки фахівців різного профілю.

Мета дослідження. Розробити веб-квест «Створи досьє серії лікарського препарату» за темою «Документація у виробництві лікарських засобів» для слухачів циклу тематичного удосконалення «Актуальні питання фармацевтичної розробки, промислового виробництва та забезпечення якості лікарських засобів» кафедри промислової фармації та економіки ІПКСФ.

Матеріали та методи. При створенні веб-квесту використовували Інтернет-технології корпорації Google service Blogger.com.

Отримані результати. Розробка веб-квесту «Створи досьє серії лікарського препарату» виконувалась відповідно до методології створення веб-квестів, запропонованою Берні Доджем, за такими елементами, що рекомендує сервіс Blogger: Вступ, Мета, Правила, Ролі, Джерела, Критерії оцінювання, Результат, Підсумок. Відповідно класифікації Б. Доджа цей веб-квест за тривалістю виконання відноситься до короткострокових (вкладається в одне заняття), за предметністю змісту - до міжпредметних, за типом завдань - до рольової гри, яка передбачає в ігровій формі виконання конкретного завдання.

Мета даного квесту: розглянути процедуру формування комплекту досьє серії лікарського засобу з позицій фахівців технологічного напрямку та фахівців аналітичного напрямку. Проходження веб-квесту здійснюється після ознайомлення з темою «Документація у виробництві лікарських засобів».

Веб-квест складається з двох етапів: на першому група поділяється на 2 команди з ролями, що мають різні погляди на проблематику (фахівці технологічного напрямку та фахівці аналітичного напрямку). У кожній ролі є свої завдання з окремих блоків питань і переліку посилань на джерела в Інтернеті, де можна отримати необхідну інформацію. Процес проходження веб-квесту потребує вилучення з набору джерел потрібної інформації для комплектації досьє серії

(черговість наповнення) і за результатами пропонування схеми процедури формування досьє серії продукції на прикладі певного препарату.

Результатом виконання даного квесту є звіт у вигляді презентації PowerPoint, ілюстрованого зображення або постера за авторством учасників веб-квесту. До подання результатів виконання завдання учасники мають підійти творчо, наприклад, оформити у вигляді таблиці, схеми, тексту із зазначенням посилань на джерела інформації, що були використані у роботі. Звіт потрібно представити та захистити.

Оцінка результатів веб-квесту ґрунтується на чотирьох критеріях (Розуміння завдання, Виконання завдання, Результат роботи, Творчий підхід) та здійснюється за градацією балів – *Високий, Середній, Низький*.

Проведення занять з використанням веб-квесту «Створи досьє серії лікарського препарату» забезпечує формування у слухачів ключових, загальних і професійних компетентностей, в т.ч. набуття досвіду використання інформаційних та комунікаційних технологій, пошукової діяльності, знань й розуміння предметної області та професійної діяльності, дослідження та аналізування проблематики, навичок критичного мислення, систематизації інформації, міжособистісної взаємодії та роботи в команді.

Висновки. Впровадження веб-квесту «Створи досьє серії лікарського препарату» в освітній процес допомагає викладачам покращити якість освіти, а здобувачам – отримати ефективний навчальний досвід, розвинути ключові професійні компетентності та досягти кращих результатів.

TEACHING OF PHILOSOPHY IN UNIVERSITY. TRADITION VS. NEW TENDENCIES

Maria Fidrovskaya

National Technical university "Kharkiv Polytechnic Institute", Kharkiv, Ukraine

mariahfeya@gmail.com

Introduction. Further we are going away from the borders of XIX century the more difficult it becomes to stay in tradition. Especially this situation is obvious with youth. XXth century brought trend of revolution-making for each generation of youth, multiple subcultures were trying to change society each from its own point of view and finally, I should admit, they did it, as if you want to impress and shock modern student you should tell him some traditional point of view.

The aim of research is to look to the challenges modern teaches of philosophy face in nowadays in their everyday work and to look at them in the prism of modern society.

Main method of this work is social and historic analysis.

Nothing is so far from social trends today as tradition. Of course there are some

exceptions like some areas of society that are more than others related to traditional world view, for example religion. Of course in some areas our society progress and changes are positive, but in others it is obvious that society on the contrary regresses. It happens with family, marriage, religion etc. And here we could apply for traditional worldview to restore it, but unfortunately youth is totally convinced that everything that comes from tradition is old-fashioned, not convenient and not progressive.

This makes it difficult to speak about eternal things with students during course of Philosophy because often instead of perceiving classical idea they take it with the sarcasm as something that was long ago dead.

However history tells us that some fundamental ideas of philosophers although they were coming from centuries ago found its proof in future like atomism of Democritus, when it was proved in Physics that world really consists from atoms.

The situation with Ethics is difficult because almost none Ethical postulate was yet proved or disapproved and we now still are like blind kittens in Ethics. Of that reason revolution-making trend of modern society continues to destroy faith in many traditional ethical postulates not giving anything instead.

I should be very optimistic and say that I hope one day Ethics could use ethically some experiments or data from experiments of other sciences like for example medicine to prove or disapprove its postulates.

But for now we still should say about things in what most part of the group of the students wont believe and percept, and we should be very keen in explanations as without Ethics and Philosophy society could just stop to exist.

РОЛЬ КРОСВОРДІВ У ДИСТАНЦІЙНОМУ ВИКЛАДАННІ БІОТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

Філіпцова О.В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

philiptsova@yahoo.com

Вступ. Сучасна система вищої освіти активно впроваджує дистанційні та змішані форми навчання, що вимагає використання нових педагогічних підходів і цифрових дидактичних інструментів. Особливо це актуально для викладання біотехнологічних дисциплін, які характеризуються значною кількістю спеціалізованих термінів, понять та складних наукових визначень. Ефективне засвоєння термінологічного апарату є важливою складовою формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у галузі біотехнології, біології та суміжних наук.

Мета дослідження. Одним із доступних та ефективних засобів активізації навчальної діяльності здобувачів вищої освіти у дистанційному середовищі є використання дидактичних кросвордів. Така форма роботи поєднує елементи навчання та інтелектуальної гри, сприяє підвищенню інтересу до навчального матеріалу та стимулює самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Крім того, кросворди можуть бути використані як інструмент закріплення знань, повторення термінології та контролю рівня засвоєння навчального матеріалу. Тому актуальним та своєчасним є вивчення ефекту застосування кросвордів у підвищенні ефективності навчання здобувачів вищої освіти.

Матеріал та методи. У процесі дистанційного викладання біотехнологічних дисциплін кросворди можуть використовуватися як один із інтерактивних дидактичних засобів. Матеріалом для їх створення виступає спеціалізована термінологія з таких навчальних курсів, як біотехнологія, генетика, молекулярна біологія, мікробіологія, біохімія та інші суміжні дисципліни.

Методика використання кросвордів передбачає включення до них ключових термінів, визначень та понять, які здобувачі вищої освіти повинні засвоїти під час вивчення теми. У дистанційному форматі такі завдання можуть створюватися за допомогою різноманітних онлайн-платформ, освітніх сервісів або електронних навчальних середовищ.

Застосування кросвордів може здійснюватися на різних етапах навчального процесу: під час актуалізації попередніх знань; у процесі закріплення нового матеріалу; як форма самостійної роботи здобувачів вищої освіти; як елемент поточного контролю знань.

Такий підхід дозволяє поєднати навчальну діяльність із елементами інтерактивності та гейміфікації, що є особливо важливим у дистанційному навчанні.

Отримані результати. Аналіз літературних джерел показав, що використання кросвордів у викладанні біотехнологічних дисциплін має низку педагогічних переваг. Насамперед вони сприяють ефективному засвоєнню спеціалізованої термінології. Біотехнологічні науки містять велику кількість складних наукових термінів, запам'ятовування яких часто викликає труднощі у здобувачів вищої освіти. Робота з кросвордами стимулює багаторазове повторення термінів, що сприяє їх кращому закріпленню у пам'яті.

Крім того, виконання таких завдань сприяє розвитку наукової грамотності здобувачів вищої освіти. Для правильного заповнення кросворду необхідно не лише знати термін, а й розуміти його значення, що формує вміння працювати з науковими поняттями та визначеннями.

Кросворди також сприяють розвитку логічного мислення, аналітичних здібностей та ерудиції. Пошук правильних відповідей вимагає від здобувачів

вищої освіти аналізу змісту питання, співставлення відомих фактів та застосування раніше отриманих знань. Такий підхід активізує пізнавальну діяльність та підвищує інтелектуальну активність здобувачів вищої освіти.

Важливим аспектом є також мотиваційна функція кросвордів. Елементи гри та інтелектуального змагання роблять процес навчання більш цікавим та динамічним, що особливо важливо в умовах дистанційного навчання, коли рівень залучення здобувачів вищої освіти до освітнього процесу може знижуватися.

Крім того, кросворди можуть використовуватися як інструмент самоконтролю. Здобувачі вищої освіти мають можливість перевірити рівень засвоєння матеріалу, виявити прогалини у знаннях та повторити складні терміни. Таким чином, кросворди виконують не лише навчальну, але й діагностичну функцію.

Висновки. Отже, використання кросвордів у дистанційному викладанні біотехнологічних дисциплін є ефективним педагогічним інструментом, що сприяє покращенню засвоєння спеціалізованої термінології, розвитку наукової грамотності, логічного мислення та ерудиції здобувачів вищої освіти. Інтеграція таких інтерактивних завдань у навчальний процес підвищує мотивацію до навчання, активізує пізнавальну діяльність та створює сприятливі умови для самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Таким чином, застосування кросвордів у дистанційному навчанні може розглядатися як ефективний дидактичний засіб, що доповнює традиційні методи викладання та сприяє підвищенню якості підготовки майбутніх фахівців у галузі біотехнології.

МОБІЛЬНІ ЗАСТОСУНКИ ТА ДАТЧИКИ СМАРТФОНІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ДОМАШНЬОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ В ПОВНОЦІННЕ НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ

Фролова ¹Н.О., Шейкіна ²Н.В.

¹Комунальний заклад «Харківський ліцей №149 Харківської міської ради»

²Національний фармацевтичний університет

frolovanatali76@gmail.com

sheykina@ukr.net

Вступ. У тезах розглядається потенціал використання сучасних смартфонів як мобільних вимірювальних комплексів у процесі викладання фундаментальних дисциплін. Проаналізовано апаратне забезпечення гаджетів (MEMS-сенсори) та спеціалізоване програмне забезпечення (Phyphox, Arduino Science Journal). Визначено методологічні засади перетворення аматорських спостережень у

повноцінне наукове дослідження через впровадження методів цифрової обробки даних та аналізу похибок.

Сучасна парадигма вищої освіти вимагає швидкої адаптації до умов змішаного та дистанційного навчання за умов воєнного часу. Одним із найскладніших аспектів при викладанні фундаментальних дисциплін, зокрема фізики, залишається організація лабораторного практикуму. Традиційне обладнання часто є застарілим, громіздким, дорогим і доступним лише в стінах спеціалізованих лабораторій. Водночас кожен учень має мобільний пристрій (смартфон, планшет) із функціями керування жестами, автоматичної зміни яскравості екрана, відстеження фізичної активності. Використання смартфонів як інструментів наукового пошуку дозволяє не лише подолати географічні бар'єри навчання, а й радикально змінити методологію навчального експерименту, переносючи його з ілюстративної площини у дослідницьку.

Результати та обговорення. Апаратний потенціал сучасного смартфона як вимірювального приладу базується на роботі MEMS-сенсорів (Micro-Electro-Mechanical Systems). Для потреб фундаментальних досліджень найбільшу цінність мають наступні застосунки. Акселерометр та гіроскоп дозволяють з високою частотою дискретизації фіксувати лінійні прискорення та кутові швидкості, що є основою для вивчення динаміки та механічних коливань. Магнітометр використовується для картографування магнітних полів та дослідження електромагнітної індукції. Барометр дає змогу проводити експерименти з термодинаміки та гідродинаміки повітряних мас.

Завдяки можливості одночасного зчитування даних з декількох датчиків, смартфон стає мультипараметричним комплексом, спроможним фіксувати складні взаємозалежності фізичних величин у реальному часі.

Трансформація смартфона в лабораторію неможлива без відповідного інтерфейсу обробки сигналів. Провідне місце серед інструментарію займає застосунок Phyphox (Physical Phone Experiments). Його перевагами є:

дистанційне керування (можливість спостерігати за ходом експерименту на екрані ноутбука через Wi-Fi, що дозволяє проводити небезпечні або важкодоступні вимірювання);

спектральний аналіз (вбудовані алгоритми швидкого перетворення Фур'є (FFT) дозволяють аналізувати частотний спектр звуків та механічних вібрацій;

експорт даних (підтримка форматів та Excel забезпечує інтеграцію з професійними пакетами статистичного аналізу).

Для того, щоб «домашній експеримент» набув статусу наукового дослідження, він має пройти через етапи верифікації та математичного моделювання. Ключовим моментом є аналіз точності вимірювань. Учні стикаються з реальними проблемами метрології: шумами сенсорів, систематичними та

випадковими похибками.

Прикладом складного дослідження може бути визначення прискорення вільного падіння g через вимірювання атмосферного тиску. Виконання такого завдання вимагає від учня не лише технічних навичок, а й розуміння умов застосування фізичної моделі, врахування температури навколишнього середовища та розрахунку відносної похибки вимірювання.

Впровадження мобільних технологій у навчальний процес несе низку переваг: по-перше, учень бачить, що наукове дослідження можливе за межами ідеальних лабораторних умов; по-друге, домашня лабораторія дозволяє багаторазово повторювати вимірювання, експериментувати з параметрами установки без обмеження часом аудиторної години; по-третє, поєднання фізики, програмування та аналізу даних формує цілісний науковий світогляд. Але основним викликом залишається неоднорідність технічних характеристик смартфонів у різних учнів. Це потребує розробки інваріантних методик, де основний акцент робиться не на абсолютних значеннях, а на відносних змінах та встановленні функціональних залежностей.

Висновки. Використання смартфонів та спеціалізованих застосунків у освіті — це перехід від пасивного споживання контенту до активної творчої діяльності. Трансформація домашнього середовища в експериментальний майданчик стимулює розвиток критичного мислення та наукової грамотності учнів. Смартфон перестає бути відволікаючим фактором, стаючи потужним інструментом формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у галузі фундаментальних та прикладних наук.

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ОСВІТНІХ КОМПОНЕНТІВ ІСТОРИКО- КУЛЬТУРНОГО ТА МУЗИЧНО-МИСТЕЦЬКОГО СПРЯМУВАННЯ

Хіріна ¹Г.О., Калашник ²М.П.

1 – Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна
annakhirina@gmail.com

2 – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
asd_x@ukr.net

Вступ. В умовах сучасної війни, яка триває вже чотири роки, та функціонування в онлайн режимі університетів у прифронтовій зоні, до яких відносяться НФаУ і ХНПУ імені Г. С. Сковороди, суттєвих трансформацій зазнає освітній процес, що зумовлене безпековою ситуацією. Підвищений рівень психологічної напруги, відсутність живого контакту з викладачем та іншими членами

студентської групи, певна монотонність знижують ефективність занять та вимагає від викладача нових нестандартних форматів навчання. Орієнтація сучасного покоління здобувачів освіти на відеоряд, картинку, звуковий супровід орієнтує на використання інтерактивних методів навчання. Тому особливої актуальності набуває впровадження інтерактивних методів навчання у викладанні освітніх компонентів «Історія світової та української культури» та «Історія зарубіжної музики», які представляють культурно-мистецький процес та мають за мету формування у здобувачів освіти гуманістичних цінностей, виховання почуттів гідності, патріотизму, відповідальності за свою країну та світ у цілому. Інтерактивні методи навчання повинні сприяти збереженню мотивації здобувачів освіти, активізації їх пізнавальної діяльності та формуванню стійкого інтересу до історії культури власної країни та всього світу. **Мета** роботи полягає в аналізі доцільності та визначенні педагогічних можливостей застосування інтерактивних методів навчання у процесі викладання освітніх компонентів культурно-мистецького циклу, а також у виявленні їхнього впливу на активізацію пізнавальної діяльності здобувачів освіти, підвищення мотивації до навчання та ефективність засвоєння історико-культурологічного матеріалу.

Матеріалами дослідження стали методичні розробки та публікації авторів, цифрові освітні ресурси та інтерактивні платформи (зокрема LearningApps.org), діаграма «риб'ячої кістки» Фішбоун (англ. Fishbone Diagram), а також результати спостережень за навчальною діяльністю здобувачів освіти. У роботі застосовано теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення науково-педагогічних джерел) та емпіричні методи (педагогічне спостереження, порівняльний аналіз, елементи опитування), що дало змогу оцінити ефективність інтерактивних методів навчання у викладанні історії культури.

Результати дослідження. Інтерактивні методи дозволяють створити динамічне, адаптивне та безпечне освітнє середовище, у якому здобувач освіти виступає активним суб'єктом навчального процесу, а не пасивним споживачем інформації. Для освітніх компонентів культурно-мистецького циклу це має особливе значення, оскільки осмислення культурної спадщини, історичної пам'яті та національної ідентичності набуває не лише академічного, а й світоглядного та терапевтичного виміру.

Ефективним сучасним засобом навчання вважаємо ділову гру на тему «Тезаурус культурно-мистецтвознавчих термінів». Група поділяється на дві команди, кожна команда обирає капітана. Капітани беруть аркуш з переліком термінів. Команда 30 секунд обговорює варіант відповіді, відповідь надає член команди, призначений капітаном. Якщо відповідь не вірна – право відповіді переходить до команди-суперника. За кожен правильний термін команда отримує +2 бали.

Кожна команда повинна дати визначення 10 термінам.

Значні можливості для інтерактивного навчання має безкоштовний онлайн-портал LearningApps.org, що дозволяє створювати інтерактивні навчальні модулі (аплікації), які легко інтегруються в навчальний процес, особливо при онлайн навчанні. Платформа підтримує великий набір типів вправ та інтерактивних завдань і не вимагає від викладача і здобувачів освіти встановлення додаткового програмного забезпечення. Особливостями порталу LearningApps.org є зручність та гнучкість у створенні контенту, викладач має можливість формувати власні вправи з використанням тексту, зображень, аудіо, відео, посилань, що дозволяє адаптувати матеріал під конкретну тему курсу. Платформа пропонує різноманітні формати завдань, такі як вправи на відповідність, впорядкування, тест, кросворд, пазли, табличні завдання, об'єднання елементів, вікторини. Зручною є інтерактивна зворотна реакція, після виконання завдання здобувач освіти отримує миттєвий зворотний зв'язок – правильні або неправильні відповіді, що сприяє самоконтролю та самоосвіті.

Завдання, створені на порталі LearningApps.org, легко вбудовуються в сучасні навчальні платформи в LMS (Moodle, Google Classroom, Canvas), сайти, презентації через посилання.

Платформа дозволяє швидко аналізувати успішність засвоєння здобувачами освіти навчального матеріалу, викладач може контролювати виконання та успішність студентів, оцінювати динаміку засвоєння матеріалу.

Платформа LearningApps.org сприяє активізації пізнавальної діяльності, стимулює мислення, увагу та пам'ять, замінюючи пасивне сприйняття інформації на активну взаємодію з матеріалом.

Добре зарекомендували себе вправи можуть бути пов'язані з аналізом джерел, інтерпретацією культурних артефактів, порівнянням історичних явищ — що сприяє критичному мисленню. Перевагою даного інтерактивного засобу є можливість для студента працювати у власному темпі, повертатися до важких завдань, повторювати матеріал за потреби. Миттєвий фідбек дозволяє студенту самостійно оцінювати свої знання й усвідомлювати прогалини.

Гейміфіковані елементи (тести, пазли, кросворди) роблять вивчення історії культури та історії музики цікавим і динамічним. На заняттях з освітніх компонентів культурно-мистецтвознавчого циклу свою ефективність продемонстрували такі вправи LearningApps.org – пазли «Символи культури», «Музичні інструменти античності», метою яких є формування уявлення про ключові культурні символи та пам'ятки. Завдання полягає у збиранні пазлу із зображеннями видатних пам'яток світової культури (піраміди, Парфенон, Тадж-Махал, Софійський собор, або зображень музичних інструментів (формінги,

кіфари, ліри, авлосу, сиринги, тимпану, кроталів, кимвалів). Після вдалого збору пазлу з'являється коротка інформація про об'єкт.

Зручними для перевірки знань надають тести «Етапи історії зарубіжної музики» та «Періодизація історії світової культури». Цікавою є вправа «Лінія часу», яка дозволяє відпрацювати хронологію основних культурних подій і розвиток музичних стилів і форм. Вправи на встановлення відповідності «Автор – твір» дозволяє пов'язати творців із їхніми роботами чи культурними явищами.

Платформа LearningApps.org дозволяє проводити різноманітні вікторини «Пам'ятки культури України», «Творчість композиторів бароко», «Музичні форми середньовічної культури». Метою вікторин є ознайомлення з культурною спадщиною певної історичної доби, а завданням є відгадати пам'ятку за описом або зображенням із варіантів відповідей. Метою кросвордів «Культурні терміни» та «Музичні терміни» є закріплення основних термінів, що притаманні певному історичному періоду.

Висновок. Інтерактивні методи навчання (використання цифрових платформ, візуалізацій, ігрових та проблемно-пошукових форм роботи) сприяють зниженню рівня стресу, розвитку критичного мислення, комунікативних навичок і здатності до рефлексії, що є вкрай важливим для студентської молоді, яка навчається в умовах постійної загрози та соціальної нестабільності. Таким чином, актуальність використання інтерактивних методів у викладанні культурно-мистецтвознавчих освітніх компонентів в університетах прифронтової зони зумовлена як освітніми, так і соціально-психологічними викликами сучасності.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАНОГО ПРОЦЕСУ З ДИСЦИПЛІНИ «FITNESS EDUCATION ABROAD» У НІМЕЦЬКОМОВНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ

Червона С.П.

Харківська державна академія фізичної культури, м. Харків, Україна

nesveta@ukr.net

Вступ. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти характеризуються інтенсивною інтернаціоналізацією, розширенням програм академічної мобільності та інтеграцією національних освітніх планів у глобальний інтелектуальний простір. Особливого значення ці процеси набувають у сфері фізичної культури, спорту та фітнес-індустрії, де професійна діяльність фахівців дедалі більше корелює з міжнародними стандартами підготовки (наприклад, EuropeActive) та глобальними векторами розвитку рекреаційної індустрії.

Основною метою дисципліни «Fitness Education Abroad» є формування у

студентів системного уявлення про особливості організації фітнес-освіти у міжнародному освітньому просторі, а також розвиток професійних компетентностей, необхідних для ефективної діяльності у сфері сучасної фітнес-індустрії. Для реалізації поставленої мети в межах курсу вирішуються такі завдання:

1. дослідження специфіки організації навчального процесу в країнах німецькомовного вектору (DACH);
2. аналіз сучасних дидактичних підходів до викладання профільних дисциплін в умовах міжнародної інтеграції;
3. визначення методичних принципів, що забезпечують синергію професійних навичок та іншомовної комунікативної компетентності в німецькомовному академічному середовищі.

Матеріали і методи. У сучасному контексті міжнародної академічної інтеграції важливу роль відіграє викладання дисципліни «Fitness Education Abroad», яка спрямована на ознайомлення студентів із особливостями організації фітнес-освіти в різних країнах світу, зокрема у німецькомовному освітньому просторі, який охоплює Німеччину, Австрію та Швейцарію. Ці країни демонструють еталонний рівень професійної підготовки, що базується на дуальній системі освіти (Dual Studium), де теоретичне навчання у вищій школі нерозривно пов'язане з практичною діяльністю у фітнес-клубах та спортивних академіях. Вивчення цієї дисципліни сприяє формуванню у студентів цілісного уявлення про міжнародні підходи до підготовки фахівців у галузі фітнесу, а також дозволяє ознайомитися з сучасними освітніми моделями та методиками навчання. Організація навчального процесу з дисципліни «Fitness Education Abroad» передбачає інтеграцію теоретичних знань і практичних навичок, що дозволяє студентам отримати комплексне уявлення про сучасні підходи до підготовки фахівців у сфері фітнесу. Значна увага приділяється аналізу освітніх програм, структури професійної підготовки, системи сертифікації тренерів та організації діяльності фітнес-центрів у німецькомовних країнах. Важливою складовою організації навчального процесу є використання міжкультурного підходу до навчання з урахуванням особливостей міжкультурної комунікації. У процесі вивчення дисципліни студенти знайомляться з особливостями структури кваліфікацій: розгляд рівнів ліцензування (Trainer A, B, C-Lizenz), що є базовим стандартом для німецькомовного ринку; вивчення інституційної бази: досвіду провідних установ, таких як Deutsche Hochschule für Prävention und Gesundheitsmanagement (DHfPG) або BSA-Akademie. Використання міжкультурного підходу дозволяє студентам опанувати не лише німецьку спортивну термінологію (Krafttraining, Ausdauer, Prävention), а й зрозуміти

ментальні особливості взаємодії з клієнтами в цих країнах (пунктуальність, чіткість інструкцій, акцент на здоров'язбережувальні технології). Ефективна методична організація навчального процесу також передбачає використання сучасних педагогічних технологій. Серед них важливе місце займають інтерактивні методи навчання, зокрема групові дискусії: обговорення відмінностей між українськими та європейськими стандартами фітнес-послуг, метод кейс-стаді (Case Study): аналіз реальних бізнес-моделей великих німецьких фітнес-мереж (наприклад, McFIT або Kieser Training), проєктна діяльність: розробка студентами авторських програм тренувань, адаптованих під вимоги німецькомовних споживачів та цифрові ресурси: використання мультимедійних платформ та онлайн-курсів дозволяє студентам працювати з актуальною статистикою розвитку ринку фітнесу в Європі в режимі реального часу. Застосування таких методів сприяє розвитку аналітичного мислення студентів, формуванню навичок самостійного пошуку інформації та вмінню застосовувати отримані знання у практичній діяльності. Особливу роль у процесі викладання дисципліни відіграє використання цифрових освітніх ресурсів. Сучасні електронні платформи, онлайн-курси та мультимедійні навчальні матеріали дозволяють студентам отримувати доступ до актуальної інформації про розвиток фітнес-індустрії у різних країнах світу. Крім того, використання цифрових технологій сприяє активізації навчальної діяльності студентів та підвищенню ефективності засвоєння навчального матеріалу.

Важливим аспектом навчального процесу є також розвиток професійної мобільності студентів. Вивчення курсу «Fitness Education Abroad» готує студентів до участі в програмах Erasmus+, стажувань у закордонних спортивних клубах та підготовки до міжнародної сертифікації (наприклад, EREPS — European Register of Exercise Professionals). Це сприяє формуванню конкурентоспроможності майбутніх фахівців на міжнародному ринку праці. Крім того, організація навчального процесу повинна враховувати сучасні вимоги до підготовки фахівців у сфері фітнесу, зокрема необхідність розвитку комунікативних навичок, здатності працювати у мультикультурному середовищі та адаптуватися до змін у професійній діяльності. Включення в програму оглядів німецькомовних фітнес-додатків та систем дистанційного моніторингу стану здоров'я (Wearables), що активно використовуються в Німеччині, дозволяє студентам бути на піку технологічних інновацій галузі.

Висновок. Таким чином, дисципліна «Fitness Education Abroad» відіграє важливу роль у підготовці сучасних фахівців у галузі фізичної культури та фітнесу. Організація навчання з акцентом на німецькомовний простір забезпечує глибоке занурення в одну з найпрогресивніших спортивних культур світу. Поєднання традиційних академічних форм із дуальними принципами навчання,

інтерактивними методами та цифровими технологіями гарантує високу ефективність освітнього процесу. Це створює надійний підґрунтя для формування висококваліфікованих, мобільних та інноваційно мислячих лідерів фітнес-індустрії.

ВИКОРИСТАННЯ КАНООТ У ВИКЛАДАННІ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА "СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ АНАЛІЗУ В ФАРМАЦІЇ"

Шейкіна Н.В.¹, Фролова ²Н.О.

1 – Національний фармацевтичний університет, м. Харків

2 – Комунальний заклад «Харківський ліцей №149 Харківської міської ради»

sheykina@ukr.net

Вступ. Сучасна фармацевтична освіта потребує впровадження інноваційних методів навчання, які підвищують мотивацію студентів та покращують засвоєння складного теоретичного матеріалу. Статистичні методи аналізу є фундаментальною дисципліною для майбутніх фармацевтів, однак традиційні форми контролю знань часто викликають у студентів тривожність та знижують їхню зацікавленість предметом. Платформа Kahoot як інструмент гейміфікації навчального процесу дозволяє трансформувати перевірку знань у інтерактивну гру, створюючи позитивне навчальне середовище.

Мета – оцінити ефективність використання інтерактивної платформи Kahoot для контролю знань та підвищення навчальної мотивації студентів при вивченні освітнього компонента "Статистичні методи аналізу в фармації".

Завдання дослідження: розробити серію тематичних квізів у форматі Kahoot для ключових розділів дисципліни; визначити вплив гейміфікованого контролю на рівень засвоєння матеріалу; оцінити рівень студентської задоволеності новим форматом перевірки знань; порівняти результативність традиційних та інтерактивних методів контролю.

Матеріали та методи. У дослідженні брали участь 68 студентів 2-го курсу фармацевтичного факультету, які вивчають дисципліну "Статистичні методи аналізу в фармації" (2024/2025 та 2025/2026 навчальний рік).

Дизайн дослідження – порівняльне педагогічне дослідження з елементами анкетування.

Матеріали: платформа Kahoot (www.kahoot.com) для створення інтерактивних квізів; 4 тематичних квіза (по 11 питань кожен) за основними розділами: описова статистика, перевірка гіпотез, кореляційний аналіз, дисперсійний аналіз, регресійний аналіз, непараметричні методи; анкети для оцінки студентської задоволеності за 5-бальною шкалою Лікерта; результати контролю змістового

модулю.

Методика дослідження. Kahoot-квізи проводилися наприкінці кожної теми (15 хвилин). Контрольна група (n=34) проходила традиційне письмове тестування. Експериментальна група (n=34) проходила Kahoot-квізи з подальшим обговоренням. Після був проведений статистичний аналіз. Для порівняння середніх балів контрольної та експериментальної груп використовувався критерій Манна-Уїтні, а для порівняння експериментальної групи до квізів та під час контролю змістового модуля – критерій Уїлкоксона. Також був проведений кореляційний аналіз та якісний аналіз відкритих відповідей в анкетах.

Результати та обговорення. При дослідженні академічної успішності було встановлено, що середній бал контролю змістового модулю в експериментальній групі складав $82,4 \pm 7,3$, а середній бал контролю змістового модулю в контрольній групі – $76,1 \pm 9,2$. Спостерігалася статистично значуща різниця ($p < 0,05$), що свідчить про кращі результати при використанні інструментів Kahoot. При дослідженні динаміки засвоєння матеріалу спостерігалася покращення результатів від першого до останнього квізу в експериментальній групі (+18,7%). Студенти краще запам'ятовували матеріал завдяки миттєвому зворотному зв'язку та візуалізації правильних відповідей. Найбільший прогрес спостерігався у темах "Перевірка статистичних гіпотез" (+23%) та "Кореляційний аналіз" (+21%), які зазвичай є найскладнішими для сприйняття та засвоєння.

При дослідженні мотивації та залученості 91,2% студентів відзначили підвищення інтересу до предмету, 85,3% вказали на зниження рівня стресу під час контролю знань, 94,1% висловили бажання продовжувати використання Kahoot. Середня оцінка задоволеності форматом складала 4,7 з 5 балів.

До того, рейтингова система Kahoot стимулювала здорову конкуренцію. 76,5% студентів повторювали матеріал додатково для покращення результатів, формувалося позитивне ставлення до самооцінки та взаємонавчання.

В процесі дослідження були виявлені наступні переваги:

- миттєвий зворотний зв'язок для викладача та студентів;
- автоматичне формування статистики відповідей (визначення найскладніших тем);
- можливість адаптації навчального процесу в режимі реального часу;
- розвиток цифрової грамотності студентів;
- створення неформальної, але продуктивної атмосфери.

Також були виявлені наступні обмеження:

- залежність від технічного забезпечення (наявність смартфонів/планшетів, стабільний інтернет);
- 8,8% студентів відзначили складнощі при швидкому читанні складних статистичних формул на екрані;

- необхідність збалансованого поєднання з іншими формами контролю для об'єктивної оцінки глибини розуміння.

Висновки. Таким чином, використання платформи Kahoot у викладанні дисципліни "Статистичні методи аналізу в фармації" статистично значущо підвищує академічну успішність студентів ($p < 0,05$) порівняно з традиційними методами контролю. Геймифікований формат перевірки знань суттєво підвищує мотивацію студентів (91,2%), знижує рівень екзаменаційного стресу (85,3%) та створює позитивне навчальне середовище. Kahoot забезпечує ефективний зворотний зв'язок як для студентів (миттєва перевірка знань), так і для викладача (автоматична аналітика для корекції навчального процесу). Інтерактивні квізи особливо ефективні для складних тем (перевірка гіпотез, кореляційний аналіз), де спостерігається найбільший приріст знань (+21-23%). Рекомендується інтегрувати Kahoot як додатковий інструмент у комплексну систему оцінювання, поєднуючи його з традиційними формами контролю для всебічної оцінки компетентностей. Досвід використання Kahoot може бути екстрапольований на інші фармацевтичні дисципліни з високим рівнем теоретичного навантаження. Перспективи подальших досліджень: вивчення довготривалого впливу геймифікації на збереження знань, порівняння ефективності різних цифрових платформ (Kahoot, Quizizz, Mentimeter), розробка методичних рекомендацій щодо оптимальної частоти використання інтерактивних квізів.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОДИСЦИПЛІНИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗАСОБАМИ ФІЛОСОФСЬКИХ ІДЕЙ КОНФУЦІАНСТВА

Шерстяних П. С., Садовніков О. К.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

polinash520@gmail.com

Вступ. В умовах цифровізації, соціальної нестабільності та воєнних викликів проблема формування самодисципліни здобувачів вищої освіти набуває особливої актуальності. Крім того, сучасна вища освіта все більше орієнтується на самостійність студента, його відповідальність за власний освітній шлях та результати навчання. За таких обставин самодисципліна стає необхідною передумовою успішної професійної підготовки та особистісного розвитку. Водночас формування цієї якості потребує не лише організаційних механізмів, а й глибших ціннісних принципів. У цьому контексті звернення до філософії Конфуція (Кун Цзи) та його вчення дає можливість зрозуміти самодисципліну як результат морального самовиховання.

Мета дослідження. Аналіз конфуціанських ідей для формування навичок самодисципліни здобувачів вищої освіти, а також визначення механізмів трансформації цих ідей у сучасному освітньому процесі.

Матеріали та методи. Під час дослідження були застосовані методи аналізу сучасних наукових праць, присвячених моральному вихованню та саморегуляції особистості, а також окремі положення класичного конфуціанського тексту «Лунь Юй».

Отримані результати. Конфуціанство виникло в період соціально-політичної нестабільності Китаю, коли питання людської моралі як запоруки гармонії в державі набуло особливого значення. Саме тому в «Лунь Юй» підкреслюється необхідність щоденного самоконтролю, важливість саморефлексії через роздуми над своїми вчинками й думками, а також виправлення власних помилок. Освіта, за Конфуцієм, є шляхом формування морально зрілої особистості, яка завдяки щоденній праці над собою досягає стану внутрішнього порядку. Таким чином, самодисципліна виступала не окремою навичкою, а складовою комплексного процесу самовдосконалення.

Однією з основних категорій конфуціанства є гуманність (жень), принцип людяності та внутрішньої моральної чутливості. Саме ця чеснота формує внутрішній моральний орієнтир, який спрямовує поведінку особистості. Згідно з конфуціанською етикою, людина, яка щиро дотримується принципу людяності, не скоїть зла, вона здатна виявляти шанобливість, ввічливість, правдивість, кмітливість та доброту. Для сучасного студента це означає не лише відповідальне ставлення до навчання, а й повага до академічної спільноти.

Важливим елементом формування самодисципліни виступає ритуал, дотримання норм і правил, а також належна поведінка (lǐ). У конфуціанстві ритуал означає впорядкованість дій, що допомагає сформувати стійку звичку до організованості. У сучасній освіті цей принцип може проявлятися в дотриманні навчального розкладу, систематичному опрацюванні матеріалу, своєчасному виконанні завдань.

Принцип справедливості та обов'язку (yì) акцентує увагу на моральному виборі, справедливості вчинків. Здобувач вищої освіти, керуючись почуттям обов'язку, виконує завдання не завдяки зовнішньому контролю, а з усвідомлення власної відповідальності. Наприклад, академічна доброчесність, відмова від плагіату чи списування є сучасним проявом цього принципу. Студент, який свідомо обирає чесність навіть у складних ситуаціях, демонструє високий рівень моральної самодисципліни.

Моральним ідеалом є благородний муж (цзюньцзи) – людина, яка поєднує в собі етичну мудрість і моральну силу. Конфуцій трансформував колишній аристократичний статус цзюньцзи в ідеальний моральний і життєвий орієнтир, до

якого може прагнути кожна людина. Людяність, вірність, мужність, принциповість, відповідальність перед іншими формують основу морального характеру даної особистості, і мають безпосереднє значення для виховання сучасних студентів. Вони мають усвідомлювати моральні принципи у своїх повсякденних діях.

Центральна ідея конфуціанства полягає в поступовому та регулярному прагненні до морального самовдосконалення. Людина повинна постійно працювати над собою, розвиваючи чесноти через щоденну практику. Для українського студента це може означати ефективне планування часу, обмеження цифрових відволікаючих факторів, розвиток навичок самоконтролю. Наприклад, регулярне повторення навчального матеріалу, самооцінка результатів або свідоме обмеження часу в соціальних мережах є сучасними формами реалізації конфуціанського принципу самовдосконалення.

Однак, існують певні перешкоди впровадження даних принципів, зокрема вплив цифрового середовища, байдужість до моральних почуттів, слабка моральна рішучість, зниження авторитету традицій. Не зважаючи на це, конфуціанська модель самодисципліни може бути адаптована до сучасних умов шляхом збагачення морального змісту освіти, розвитку практик саморефлексії, підвищення соціальної відповідальності. Це не вимагає буквального відтворення традиційних ритуалів, а скоріше їх переосмислення в контексті сучасної університетської культури.

Висновки. Конфуціанство пропонує розуміння самодисципліни як результату морального самовдосконалення та внутрішнього прийняття етичних норм. Історичний досвід цієї традиції демонструє тісний зв'язок між освітою та формуванням відповідальної зрілої особистості. Для українських закладів вищої освіти дані ідеї можуть стати цінною основою для розвитку культури організованості, поваги та академічної доброчесності. Однак ефективність впровадження залежить від урахування сучасних соціальних викликів та поєднання традиційних філософських засад з потребами сучасної молоді.

FILMS AND DISASTER NEWS IN PROFESSIONAL ENGLISH TRAINING: A METHODOLOGICAL GUIDE FOR SES CADETS

Shkvara Yevhenii, Shutenko Oleksii

Scientific supervisor – Lytvynenko Olha

National University of Civil Protection of Ukraine, Cherkasy, Ukraine

Introduction. In contemporary professional conditions, cadets of the State Emergency

Service (SES) are required to demonstrate a high level of English language proficiency in order to participate effectively in international cooperation, joint rescue operations, multinational training exercises, and professional communication with foreign partners. English has become the global lingua franca in the fields of emergency management, disaster response coordination, and international information exchange.

Aim: the implementation of innovative, practice-oriented approaches to language learning is essential for preparing future emergency response specialists to operate successfully in a global professional environment.

Materials and methods. One of the most effective methods for improving English language competence among cadets is the use of films that depict disasters, rescue missions, and emergency situations. The integration of authentic audiovisual materials into the learning process significantly enhances listening comprehension, pronunciation skills, and vocabulary acquisition. By observing dialogues in realistic contexts, cadets gain exposure to natural speech patterns, professional terminology, and situational communication typical of emergency response environments. Key terms such as *emergency response*, *evacuation*, *incident command*, *hazardous materials*, *fire suppression*, and *search and rescue* become easier to understand and remember when they are presented within meaningful contexts rather than through isolated memorization. At the initial stage of learning, subtitles can support comprehension and help learners identify unfamiliar vocabulary, while repeated viewing of selected scenes contributes to improved retention, better pronunciation, and increased confidence in language use.

Another valuable instructional resource is disaster-related news reports produced by international media outlets. Such materials provide timely and relevant information about both natural and technological disasters, including floods, wildfires, earthquakes, industrial accidents, and humanitarian emergencies. News reports are typically characterized by formal vocabulary, clear narrative structure, and concise presentation of factual information. Working with authentic news materials allows cadets to familiarize themselves with the language of professional reporting and crisis communication. Moreover, the analysis of news reports promotes the development of critical thinking skills, the ability to identify key information rapidly, and the competence to summarize and interpret complex data in English. These skills are particularly important for emergency professionals who must often process large volumes of information and communicate essential details accurately under time pressure.

To ensure effective learning outcomes, the use of films and news materials should be supported by a structured instructional approach. Such an approach may include several stages: pre-teaching key vocabulary and concepts, viewing or listening to the selected material, completing comprehension tasks, engaging in guided discussions,

and practicing professional speaking activities. Maintaining a personal glossary of specialized terminology is also highly recommended, as it encourages systematic vocabulary development and reinforces long-term retention. Furthermore, regular participation in discussions, presentations, and situational dialogues helps cadets develop communicative competence and increases their confidence when using English in professional contexts.

An illustrative example of an effective educational resource is the film *Contagion* (2011), which presents a realistic scenario involving the rapid spread of a global pandemic. The film demonstrates the coordinated efforts of medical institutions, emergency responders, and governmental organizations in addressing a large-scale biological crisis. It offers numerous examples of authentic professional vocabulary related to quarantine procedures, infection control measures, crisis communication strategies, epidemiological investigation, and public safety management. Because the narrative reflects many real-world emergency management practices, the film serves as a valuable tool for introducing cadets to the language used in complex international crisis response situations.

Results. Through the analysis of selected scenes from such films, the cadets can significantly improve their listening comprehension, expand their specialized vocabulary, and develop professional speaking skills. Film dialogues illustrate how officials communicate during high-pressure situations, how press briefings are organized, and how emergency decisions are explained to the public. After watching key scenes, structured discussions and analytical tasks encourage learners to evaluate the actions of emergency responders, identify communication strategies, and practice using newly acquired terminology in context. This approach not only strengthens linguistic competence but also promotes analytical thinking and professional awareness.

In addition to films, the analysis of real pandemic case studies can further enhance language learning outcomes. Reviewing official reports from organizations such as the World Health Organization (WHO), international press briefings, and examples of crisis communication enables cadets to become familiar with formal professional discourse used in global emergency management. Within this framework, students can practice summarizing complex information, preparing situation reports, and conducting simulated emergency briefings in English. Such activities provide valuable opportunities to apply language skills in realistic professional scenarios.

A structured pedagogical methodology can therefore be recommended for integrating these materials into the educational process. This methodology may include the introduction of key terminology prior to viewing, the analysis of selected film scenes or news segments, targeted vocabulary exercises, group discussions and role-playing

activities, and the preparation of short professional presentations. Maintaining a thematic glossary and regularly practicing situational dialogues contributes to both linguistic confidence and professional readiness among cadets.

Conclusion. The integration of films and disaster-related news materials into English language instruction significantly enhances the professional communicative competence of SES cadets. Authentic audiovisual resources create realistic learning environments that simulate professional communication in emergency contexts. As a result, future rescuers are better prepared for international cooperation, effective information exchange, and coordinated action during emergency situations in the global professional community.

АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ У МЕДИЧНИХ ВИШАХ

Шутак Л.

Буковинський державний медичний університет, Чернівці, Україна

larisa3110@ukr.net

Вступ. Сучасні методи викладання української мови за професійним спрямуванням у медичних вишах поєднують традиційні та інноваційні підходи, спрямовані на активне використання мови у практичних професійних контекстах.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та проаналізувати сучасні методи викладання української мови за професійним спрямуванням у медичних закладах вищої освіти, визначити їхню ефективність у формуванні професійно-комунікативної компетентності майбутніх фахівців галузі охорони здоров'я та окреслити перспективи їх удосконалення.

Матеріалами дослідження стали наукові праці з методики викладання української мови за професійним спрямуванням, нормативно-правові документи у сфері освіти й охорони здоров'я, освітньо-професійні програми підготовки здобувачів вищої медичної освіти, навчально-методичні комплекси дисципліни, а також результати педагогічних спостережень за освітнім процесом у медичному закладі вищої освіти.

У процесі дослідження використано комплекс взаємопов'язаних методів: теоретичні – аналіз, синтез, узагальнення та систематизація наукових джерел з проблеми формування професійно-комунікативної компетентності; порівняльний аналіз традиційних і інноваційних методів навчання; емпіричні – педагогічне спостереження, анкетування здобувачів освіти, аналіз результатів навчальної діяльності; описовий метод – для характеристики особливостей упровадження інтерактивних технологій (рольових ігор, симуляційних вправ,

кейс-методу, роботи з фаховими текстами); елементи педагогічного експерименту – з метою перевірки ефективності запропонованих методичних підходів. Застосування зазначених методів дало змогу комплексно дослідити особливості викладання української мови за професійним спрямуванням у медичних закладах вищої освіти та оцінити результативність упровадження інноваційних освітніх технологій у формуванні мовної й професійної компетентності майбутніх медичних працівників.

Одним із таких ефективних методів є *симуляційні тренінги*, під час яких студенти моделюють реальні клінічні ситуації, наприклад, збір анамнезу, консультації або оголошення діагнозу. Після відпрацювання кожної ситуації проводиться аналіз мовних конструкцій, стилю спілкування та невербальної комунікації, що сприяє розвитку усного мовлення та культури спілкування. Не менш актуальним є використання *медіа-текстів* та *подкастів* медичної тематики українською мовою, під час яких студенти прослуховують аудіо- та відеоматеріали, аналізують лексику, стиль пояснення складних понять та складають власні транскрипти, що розвиває слухові та аналітичні навички, сприяє засвоєнню професійної термінології та покращує розуміння комунікативних стратегій у професійній діяльності.

Ведення *мовних щоденників* є ще одним методом, який дозволяє студентам фіксувати нову лексику, типові професійні фрази та власні діалоги, формуючи самоконтроль, рефлексію мовного розвитку та здатність до саморозвитку. *Мультимедійні комп'ютерні вправи* та *інтерактивні онлайн-платформи* дозволяють тренувати навички володіння медичною лексикою, граматикою та комунікативними вміннями у формі тестів, кросвордів, словникових ігор або через чат-боти, що моделюють діалог з пацієнтом, підвищуючи мотивацію студентів та автоматизують процеси спілкування.

Проектне навчання є надзвичайно ефективним методом розвитку писемного та усного мовлення, оскільки студенти працюють у групах над реальними завданнями, як-от створення інформаційних буклетів для пацієнтів, відеороликів чи презентацій з практичними порадами. Це сприяє розвитку майстерності у побудові структурованого викладу інформації, а також міждисциплінарній взаємодії та творчому підходу до професійної діяльності.

Peer-to-peer навчання, або *взаємонавчання* студентів у парах чи малих групах дозволяє практикувати діалоги, редагувати тексти та аналізувати ролі пацієнта і медичного працівника, що розвиває усне мовлення, критичне мислення та забезпечує зворотний зв'язок.

Сучасні методики також передбачають використання *електронних портфоліо* для накопичення результатів навчання, зокрема текстів, аудіо- та відеозаписів,

що дозволяє наочно відстежувати прогрес, аналізувати помилки та формувати матеріали для подальшої практики та стажування. Телемедичні симуляції, що проводяться за допомогою відеозв'язку, моделюють дистанційні консультації і дають можливість студентам практикувати мовлення в онлайн-середовищі, застосовувати професійну лексику та ефективні комунікативні стратегії.

Отримані результати. У результаті проведеного дослідження встановлено, що поєднання традиційних методів навчання (робота з фаховими текстами, лексико-граматичні вправи, аналіз медичної документації) з інноваційними технологіями (кейс-метод, рольові ігри «лікар – пацієнт», симуляційні комунікативні ситуації, проєктна діяльність) сприяє підвищенню рівня професійно-комунікативної компетентності здобувачів медичної освіти.

Аналіз результатів анкетування та педагогічного спостереження засвідчив зростання мотивації студентів до вивчення української мови як мови професійного спілкування, усвідомлення її значущості для майбутньої лікарської практики. Студенти продемонстрували кращі навички ведення діалогу з пацієнтом, оформлення медичної документації, побудови аргументованих професійних висловлювань. Установлено, що використання симуляційних вправ підвищує рівень мовленнєвої впевненості, сприяє розвитку навичок клінічної комунікації, формує здатність до емпатійного спілкування та дотримання норм професійної етики. Застосування кейс-методу активізує критичне мислення, уміння аналізувати клінічні ситуації та добирати адекватні мовні засоби відповідно до професійного контексту.

Отримані результати підтверджують ефективність інтеграції інноваційних освітніх технологій у процес викладання української мови за професійним спрямуванням у медичних закладах вищої освіти та їхню доцільність для формування конкурентоспроможного, комунікативно компетентного фахівця галузі охорони здоров'я.

Висновки. Отже, для підвищення ефективності навчання української мови за професійним спрямуванням у медичних вишах варто активно застосовувати сучасні методи та методики, інтегрувати їх до навчальних програм, поєднуючи теоретичну підготовку з практичною діяльністю та застосовуючи компетентнісний підхід, який передбачає взаємодію медичних знань і мовної практики. Необхідно використовувати цифрові технології та забезпечувати систематичний контроль за навчальними досягненнями студентів через усні та письмові завдання, тести, проєктну діяльність тощо. Надання своєчасного зворотного зв'язку, регулярний аналіз помилок і проведення індивідуальних консультацій сприятимуть підвищенню рівня мовної підготовки та формуванню професійної підготовки майбутніх медичних фахівців.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ: ПРОБЛЕМИ, НОВАЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ

Шутак Л.

Буковинський державний медичний університет

Чернівці, Україна

larisa3110@ukr.net

Саме від того, якою є кінцева мета вивчення іноземної мови, залежить добір форм і методів навчання. Рада Європи з іноземних мов схвалила єдину шкалу, що визначає рівень володіння іноземною мовою і визначила головну мету вивчення будь-якої іноземної мови – формування комунікативної компетенції. У документах Ради Європи комунікативна компетенція виступає як єдність лінгвістичної, соціолінгвістичної, соціокультурної, стратегічної, дискурсивної та соціальної компетенцій.

Вивчення української мови як іноземної у вищих медичних навчальних закладах України повинно включати, відповідно до документів Ради Європи, кілька етапів вивчення мови. Насамперед це оволодіння українською мовою як засобом спілкування в Україні в усній і писемній формах (так звані фонові знання). Відповідно до цього іноземний студент повинен уміти повідомити, пояснити, схвалити чи засудити, довести що-небудь засобами української мови. Має достатньо швидко фіксувати (записувати) свої висловлення та висловлення інших, виписувати з прочитаного, складати план та тези виступу, написати листа тощо; швидко читати про себе і вголос, вільно розуміти автентичне мовлення, навіть бути за перекладача у побутовій ситуації. Тобто основне, на що звертається увага на першому етапі оволодіння мовою – це вільне користування мовленням відповідно до фонетичних, лексичних, граматичних правил мови.

II етапом вивчення української мови як іноземної у вишах України має стати вивчення професійної лексики, фахово-спрямованих текстів (так звані професійно-орієнтовані знання), які ще раз підкреслюють важливість спеціальних предметів.

На III-ому етапі вивчення української мови як іноземної мова має стати засобом міжкультурної комунікації (так звані полікультурні знання), що базуються на вивченні мови, культури та історії. Студенти-іноземці повинні усвідомити, що мова – це не лише лексико-граматична система, комплекс правил, що необхідно засвоїти, але й потенціал, що несе в собі знання про культуру, історію, світогляд, звичаї та традиції того народу і держави, мова якого вивчається.

На IV-ому етапі вивчення української мови як іноземної у вищих навчальних

зкладах України варто звернути достатньо уваги опануванню офіційного (ділового) мовлення, оскільки основами ділового спілкування повинна володіти будь-яка людина. Насамперед це оформлення ділових документів, знання ділового етикету, уміння призначати зустріч, відрекомендуватися, вести ділову телефонну бесіду, при цьому враховуючи соціокультурні особливості тієї країни, мовою якої відбувається спілкування.

Упродовж усіх етапів вивчення української мови як іноземної необхідно пам'ятати про виховне значення мови та осмислення тези про те, що мова – це не тільки засіб спілкування, але й засіб передачі думок, логіки викладу, точності повідомлення тощо.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра фундаментальних
та суспільно-гуманітарних наук

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної
інтернет-конференції «Застосування інноваційних
технологій та методів навчання при викладанні
фундаментальних та суспільно-гуманітарних освітніх
компонентів у закладах вищої освіти»

18 березня 2026

м. Харків, Україна